

UCHWAŁA NR XXII/212/25
RADY MIASTA KĘDZIERZYN-KOŹLE

z dnia 18 grudnia 2025 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kędzierzyn-Koźle na lata 2026-2030

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153, z późn. zm.¹⁾) oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214, z późn. zm.²⁾) Rada Miasta Kędzierzyn-Koźle uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kędzierzyn-Koźle na lata 2026-2030, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Kędzierzyn-Koźle.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 r. i podlega publikacji w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Urzędu Miasta Kędzierzyn-Koźle.

Przewodniczący Rady Miasta
Kędzierzyn-Koźle

Ireneusz Wiśniewski

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2025 r. poz. 1436.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2025 r. poz. 1302.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY KĘDZIERZYN-KOŹLE NA LATA 2026-2030

SPIS TREŚCI

Wstęp	4
1. Podstawy prac nad Strategią.....	5
1.1. Prawne podstawy dokumentu i dokumenty odniesienia.....	5
1.2. Zakres i metodologię prac nad opracowaniem Strategii.....	7
2. Portret społeczny Gminy Kędzierzyn-Koźle	10
2.1. Położenie geograficzne.....	10
2.2. Demografia.....	12
2.3. Gospodarka i rynek pracy.....	16
2.4. Sytuacja mieszkaniowa.....	20
2.5. Oświata i opieka nad dziećmi.....	22
2.6. Ochrona zdrowia.....	24
2.7. Kultura.....	25
2.8. Sport i wypoczynek.....	26
3. Potencjał III sektora w Gminie Kędzierzyn-Koźle, w tym zdolność podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych przewidzianych w Strategii	28
4. Diagnoza problemów społecznych w Gminie Kędzierzyn-Koźle wraz z prognozą zmian	36
4.1. Charakterystyka wybranych problemów społecznych.....	36
4.1.1. Dominujące problemy społeczne w Gminie Kędzierzyn-Koźle w perspektywie wsparcia udzielanego mieszkańcom przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu	36
4.1.2. Ubóstwo.....	38
4.1.3. Bezrobocie.....	39
4.1.4. Niepełnosprawność, długotrwała i ciężka choroba.....	40
4.1.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.....	42
4.1.6. Bezdomność.....	43
4.1.7. Uzależnienia – alkoholizm.....	44
4.1.8. Przemoc domowa.....	46
4.2. Problemy społeczne i funkcjonowanie instytucji pomocowych w opinii ekspertów – przedstawicieli podmiotów działających na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.....	48
4.3. Wnioski z diagnozy – analiza SWOT.....	57
5. Strategia działania na lata 2026-2030	60
5.1. Misja polityki społecznej, wizja gminy solidarnej i włączającej.....	60
5.2. Cele strategiczne, cele operacyjne i kierunki działania.....	61
5.3. Wdrażanie Strategii.....	66
5.4. Finansowanie Strategii.....	75
5.5. Partycypacja mieszkańców jednym z fundamentów skutecznej realizacji Strategii.....	76
5.6. Monitoring i ewaluacja.....	77
Spis rycin i tabel.....	82
Bibliografia.....	84

Wykaz najważniejszych skrótów	
COPiW	Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu
CUS	Centrum Usług Społecznych
GKRPA	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gmina	Gmina Kędzierzyn-Koźle
KIS	Klub Integracji Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu
MBP	Miejska Biblioteka Publiczna w Kędzierzynie-Koźlu
MOK	Miejski Ośrodek Kultury w Kędzierzynie-Koźlu
MOPS	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kędzierzynie - Koźlu
MOSiR	Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Kędzierzynie-Koźlu
NGO	Non-governmental organizations (organizacje pozarządowe)
PES	Podmioty ekonomii społecznej
Strategia	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kędzierzyn-Koźle na lata 2026–2030
UM	Urząd Miasta Kędzierzyn-Koźle
ZI	Zespół Interdyscyplinarny

Wstęp

„Gmina dla każdego – bezpieczna, wspierająca, aktywna!”

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kędzierzyn-Koźle na lata 2026–2030 jest dokumentem planistycznym wyznaczającym kierunki lokalnej polityki społecznej w najbliższej perspektywie. Jej opracowanie wynika z obowiązku ustawowego określonego w art. 16b ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, ale przede wszystkim z potrzeby zapewnienia mieszkańcom spójnego systemu wsparcia odpowiadającego na zmieniające się wyzwania demograficzne, społeczne i gospodarcze.

Nowoczesne podejście do rozwiązywania problemów społecznych oznacza odejście od działań jedynie interwencyjnych na rzecz systemowych i długofalowych rozwiązań. To otwartość na współpracę międzysektorową, wykorzystanie nowych technologii i narzędzi cyfrowych w zintegrowanym systemie usług społecznych, a także wspieranie innowacji społecznych, które wnoszą świeże spojrzenie na znane wyzwania.

Kędzierzyn-Koźle staje się miastem, w którym wsparcie społeczne buduje się na trzech filarach: solidarności międzypokoleniowej, dostępności usług oraz aktywnej roli mieszkańców. Strategia została opracowana w dialogu z różnorodnymi partnerami, w tym instytucjami publicznymi, organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami i samymi mieszkańcami. Dzięki temu jest dokumentem, który łączy doświadczenie i wiedzę wielu środowisk, a jednocześnie odpowiada na realne potrzeby społeczności lokalnej.

W perspektywie najbliższych pięciu lat chcemy rozwijać nowoczesne usługi społeczne, wspierać aktywność i zdrowie mieszkańców, wzmacniać bezpieczeństwo rodzin, a także zbudować zintegrowaną platformę współpracy, która pozwoli na efektywne rozwiązywanie problemów i wdrażanie innowacyjnych rozwiązań.

Strategia ma inspirować, wyznaczać cele, ale też mobilizować do działania. Jej skuteczność zależy od wspólnej odpowiedzialności – samorządu, instytucji i organizacji, ale przede wszystkim mieszkańców Kędzierzyna-Koźla. To wspólna droga ku Gminie nowoczesnej, solidarnej i otwartej na przyszłość.

1. Podstawy prac nad strategią

1.1. Prawne podstawy dokumentu i dokumenty odniesienia

Zgodnie z art. 16b Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej – Gmina Kędzierzyn-Koźle jest zobowiązana do opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych. Struktura takiego dokumentu, zgodnie z ww. Ustawą powinna zawierać:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej, w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Ww. Ustawa wskazuje ponadto, iż strategia opracowana przez gminę określa usługi społeczne w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, oraz zadania publiczne, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zlecane w trybach, o których mowa w tej ustawie.

Opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika również z innych przepisów prawa, z których najważniejsze to:

- **Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym** określająca zadania własne gminy, w tym sprawy z zakresu pomocy społecznej.
- **Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego** nakładająca na gminę obowiązek podejmowania działań na rzecz ochrony zdrowia psychicznego mieszkańców.
- **Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi** zobowiązująca gminy do opracowania i realizacji gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
- **Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii** wskazująca na obowiązki gmin w zakresie przeciwdziałania narkomanii.
- **Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych** określająca konieczność powiązania planowania finansowego gminy z dokumentami strategicznymi.

W opracowaniu wzięto pod uwagę zgodność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kędzierzyn-Koźle na lata 2026-2030 z innymi dokumentami strategicznymi o charakterze lokalnym, regionalnym i krajowym.

Wśród dokumentów poddanych analizie, znalazły się:

- **Strategia Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2030 r.** – kompleksowy dokument określający kierunki rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego miasta do roku 2030.

- **Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kędzierzyn-Koźle na lata 2021–2025** – plan strategiczny gminy w obszarze polityki społecznej na lata 2021–2025.
- **Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Kędzierzynie-Koźlu na lata 2024-2030** – program operacyjny ukierunkowany na przeciwdziałanie przemocy domowej i wsparcie ofiar przemocy.
- **Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2025–2027** – program wspierający rodziny, zwłaszcza zagrożone dysfunkcjami opiekuńczo-wychowawczymi, na lata 2025–2027.
- **Polityka Senioralna w Gminie Kędzierzyn-Koźle na lata 2024-2029** – dokument strategiczny, którego celem jest koordynacja działań na rzecz włączenia społecznego i poprawy jakości życia mieszkańców 60+.
- **Program współpracy Gminy Kędzierzyn-Koźle z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2025** – roczny program określający zasady i cele współpracy samorządu z NGO, m.in. w realizacji zadań publicznych.
- **Program ośłonowy „Korpus Wsparcia Seniorów” na rok 2025** – specjalny program skierowany do seniorów, mający na celu poprawę ich bezpieczeństwa i samodzielnego funkcjonowania.
- **Program „Posiłek w szkole i w domu”** - przewiduje udzielanie pomocy w formie posiłku bądź świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności.
- **Program Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027 Podprogram 2024** - współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, pomoc w formie paczek żywnościowych.
- **„Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2025** - Program Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad: dziećmi od ukończenia 2. roku życia do ukończenia 16. roku życia posiadającymi orzeczenie o niepełnosprawności lub osobami niepełnosprawnymi posiadającymi orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności zgodnie z art. 5 i art. 62 ww. ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2024 r. poz. 44, z późn. zm.).
- **„Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2025** - Program Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, wprowadzenie usług asystencji osobistej, jako formy ogólnodostępnego wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym.
- **Uchwała Rady Miasta Kędzierzyn-Koźle o przystąpieniu do Programu „Opolska Karta Rodziny i Seniora”** – uchwała wprowadzająca na terenie gminy program wsparcia dla rodzin wielodzietnych i seniorów poprzez system ulg i uprawnień.

Ponadto Strategia pozostaje spójna z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi, w tym m.in.:

- **Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – Uczestnictwo – Solidarność** - dokument nakreślający kierunki polityki senioralnej: bezpieczeństwo, uczestnictwo, solidaryzm; dotyczy także niesamodzielności osób starszych, przeciwdziałania izolacji itp.
- **Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)** - Uchwała Rady Ministrów z 2022 r.; dokument publiczny wyznaczający rozwój usług społecznych w Polsce, m.in. deinstytucjonalizację, rozwój usług lokalnych, wsparcie osób z trudnościami.
- **Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 – Ekonomia Solidarności Społecznej** - program rządowy skupiony na ekonomii społecznej i przedsiębiorstwach społecznych; definiuje kierunki działań służących włączeniu społecznemu i rozwojowi tych podmiotów.
- **Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności** - dokument obejmujący wizję rozwoju kraju do roku 2030, również społeczno-gospodarczego, wskazując główne trendy, wyzwania i kierunki interwencji.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 (SRKL 2030)** - strategia skoncentrowana na wzroście kapitału ludzkiego i spójności społecznej — edukacja, zdrowie, rynek pracy, przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu.
- **Wojewódzka Strategia Polityki Społecznej na lata 2016-2025** - strategia obejmująca szerokie obszary polityki społecznej — wsparcie rodzin, pomoc osobom starszym, niepełnosprawnym, integrację społeczną.

1.2. Zakres i metodologia prac nad opracowaniem Strategii

Opracowanie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kędzierzyn-Koźle na lata 2026-2030* przebiegało w ramach szczegółowo określonego planu, który uwzględniał metodyczne dyrektywy dla tworzenia dokumentów o charakterze strategicznym. Na etapie diagnozy, jak i w kolejnych etapach prac, wykorzystano podejście łączące kompetencje zespołów eksperckich z odwołaniem się do opinii i przekonań członków lokalnej społeczności. Starano się na każdym etapie prac zachować synergię obu perspektyw. Ten typ pracy określa się jako badania oparte na wiedzy eksperckiej i wiedzy społecznej (*evidence & experience based research*). Prowadzone analizy w obszarze diagnozy można określić zatem jako badanie partycypacyjno-eksperskie – akcentujące połączenie profesjonalnej wiedzy eksperckiej i wiedzy lokalnej. Jednocześnie wielość i różnorodność dostępnych źródeł wskazuje na wykorzystanie hybrydowego podejścia badawczego, w którym łączy się różnorodne źródła wiedzy o funkcjonowaniu społeczności lokalnej, jak i wykorzystane metody badań i organizacji społeczności. Już na etapie tworzenia założeń do prac nad Strategią przyjęto, że cechować je będzie podejście deliberatywne – akcentujące proces dyskusji, wymiany opinii i wspólnego dochodzenia do wniosków

i integracyjne – wskazujące na łączenie wiedzy eksperckiej i perspektywy społecznej w celu pełniejszego obrazu problemów społecznych w przestrzeni Gminy Kędzierzyn-Koźle.

Tabela 1. Etapy prac nad opracowaniem Strategii

Etap 1. Przygotowanie procesu opracowania Strategii

Na tym etapie nastąpiło powołanie zespołu eksperckiego ds. opracowania Strategii. Zespół określił harmonogram i sposób pracy na opracowaniem dokumentu oraz dokonał wieloaspektowej analizy dokumentów wyższego rzędu (strategie krajowe, wojewódzkie, powiatowe, lokalne plany i programy działania), w tym ze szczególną uwagą przeanalizował dokumenty o charakterze strategicznym oraz programy realizowane w Gminie Kędzierzyn-Koźle w obszarze działań związanych z niwelowaniem problemów społecznych.

Etap 2. Przeprowadzenie wielowymiarowej analizy sytuacji dotyczącej Gminy Kędzierzyn-Koźle z wykorzystaniem następujących technik:

- analiza danych zastanych (Desk research),
- wywiady pogłębione telefoniczne (TDI) z ekspertami (m.in. z pracownikami instytucji pomocy i integracji społecznej, policji, sądów, liderami organizacji pozarządowych, systemu ochrony zdrowia).
- panel ekspercki w formie ankiety asynchronicznej,
- warsztaty eksperckie,
- analiza SWOT (mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia w obszarze rozwiązywania problemów społecznych Gminy Kędzierzyn-Koźle).

Etap 3. Określenie misji i wizji Strategii

- Wizja – pożądany obraz Gminy Kędzierzyn-Koźle w przyszłości.
- Misja – nadrzędny sens działań w obszarze polityki społecznej ukierunkowanych na rozwiązywanie najistotniejszych z perspektywy mieszkańców problemów i zaspokajania ich potrzeb.

Etap 4. Formułowanie celów strategicznych i operacyjnych

- Wyznaczenie celów strategicznych na lata 2026-2030.
- Uszczegółowienie celów strategicznych na cele operacyjne, które będą stanowić operacyjną i funkcjonalną podstawę do wyznaczania konkretnych kierunków działania.

Etap 5. Określenie kierunków działania w obszarach celów operacyjnych

- Zdefiniowanie kluczowych kierunków działania na lata 2026-2030, których realizacja przyczyni się do osiągnięcia założonych celów szczegółowych, jak i celów strategicznych.
- Określenie instytucji koordynujących realizację Strategii na poszczególnych kierunkach działania.

- Określenie partnerów instytucjonalnych i społecznych realizacji działań na poszczególnych kierunkach.

Etap 6. Opracowanie harmonogramu realizacji i planu finansowania realizacji Strategii

- Określenie horyzontu czasowego realizacji działań na poszczególnych kierunkach.
- Określenie źródeł finansowania działań realizowanych w ramach Strategii.

Etap 7. Monitoring i ewaluacja

- Opracowanie wskaźników realizacji działań założonych w Strategii.
- Opracowanie systemu monitorowania postępów w realizacji Strategii (materiał będzie wykorzystany do opracowania corocznego *Sprawozdania z realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kędzierzyn-Koźle na lata 2026-2030*).
- Zaprojektowanie możliwości aktualizacji i korekty działań w reakcji na zmieniające się warunki społeczne.
- Przygotowanie zasad przeprowadzenia ewaluacji końcowej (na jej podstawie zostanie opracowany Raport z wdrożenia *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kędzierzyn-Koźle w latach 2026 – 2030*).

Etap 8. Konsultacje i przyjęcie dokumentu

- Konsultacje społeczne dotyczące Strategii (zgłaszanie uwag przez mieszkańców i przedstawicieli instytucji i organizacji działających na terenie Gminy).
- Prace zespołu eksperckiego dotyczące możliwości uwzględnienia w końcowej wersji dokumentu uwag zgłoszonych na etapie konsultacji.
- Opracowanie końcowej wersji dokumentu.
- Przedłożenie Strategii Radzie Miasta Kędzierzyn-Koźle celem podjęcia stosownej uchwały.

2. Portret społeczny Gminy Kędzierzyn-Koźle

2.1. Położenie geograficzne

Gmina Kędzierzyn-Koźle położona jest w południowo – wschodniej części województwa opolskiego. Zajmuje obszar o wielkości 123,7 km², co plasuje ją na drugim miejscu wśród miast wchodzących w skład województwa opolskiego. Według stanu na 31 grudnia 2024 r. zamieszkiwało w niej 52 089 mieszkańców.

Rycina 1. Mapa województwa opolskiego

Źródło: <https://commons.wikimedia.org/>

Jako gmina miejska stanowi jedną z sześciu gmin powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego, będąc jednocześnie jego siedzibą. W skład powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego poza Gminą Kędzierzyn-Koźle wchodzi gminy:

- Bierawa,
- Cisek,
- Reńska Wieś,
- Polska Cerkiew,
- Pawłowiczki.

Rycina 2. Mapa powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego

Źródło: <https://commons.wikimedia.org/>

Miasto Kędzierzyn-Koźle istniejące już od pół wieku, powstało z kilku zróżnicowanych bytów administracyjnych: Koźla, Kędzierzyna, Kłodnicy, Sławęcice oraz obszaru gminy Sławęcice. Dziś w skład miasta Kędzierzyn-Koźle wchodzi 16 osiedli: Azoty, Blachownia, Cisowa, Kłodnica, Kuźniczka, Lenartowice, Miejsce Kłodnickie, Piastów-Powstańców Śląskich, Pogorzelec, Południe, Przyjaźni, Rogi, Sławęcice, Śródmieście, Stare Miasto, Zachód.

Rycina 3. Mapa Gminy Kędzierzyn-Koźle w podziale na osiedla

Źródło: <https://commons.wikimedia.org/>

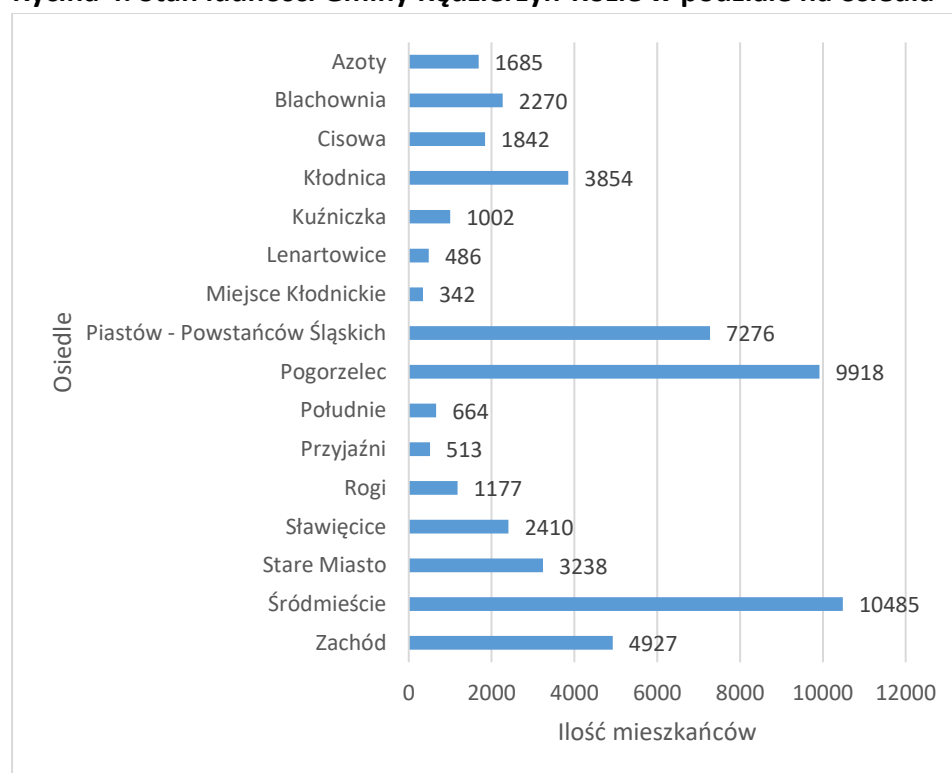
Kędzierzyn-Koźle jako centrum administracyjne i gospodarcze jest w skali regionu i kraju ważnym ośrodkiem przemysłowym – głównie w przemyśle chemicznym, transportowym

– stanowiąc ważny węzeł komunikacyjny wynikający z korzystnego położenia geograficznego, sportowym, a także historycznym – posiadając bogatą historię sięgającą okresu średniowiecza oraz szereg zabytków, głównie związanych z historią miasta jako twierdzy i ważnego ośrodka przemysłowego.

2.2. Demografia

W liczbie mieszkańców Gminy Kędzierzyn-Koźle odnotowuje się stałą tendencję spadkową. Na przestrzeni ostatnich 5 lat (porównanie stanu na dzień 31.12.2024 w stosunku do stanu na dzień 31.12.2019 r. – zgodnie z danymi Urzędu Miasta Kędzierzyn-Koźle) ilość mieszkańców spadła o 3661 osób, co stanowi znaczny odsetek ogółu ludności, porównywalny w swojej wielkości do jednego ze średnich pod względem wielkości osiedli Kędzierzyna-Koźla, jak Kłodnica czy Stare Miasto. Depopulacja dotyczy praktycznie całego obszaru Gminy Kędzierzyn-Koźle. Stan liczby mieszkańców poszczególnych osiedli na dzień 31.12.2024 r. obrazuje Rycina 4.

Rycina 4. Stan ludności Gminy Kędzierzyn-Koźle w podziale na osiedla – 31.12.2024 r.

Źródło: Raport o stanie Gminy Kędzierzyn-Koźle za 2024 rok

*różnice danych Urzędu Miasta i GUS wynikają z przyjęcia odmiennej metodologii liczenia mieszkańców

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego stan ludności Gminy Kędzierzyn-Koźle na przestrzeni lat przyjmuje określone tendencje. W związku z ujemnym przyrostem naturalnym

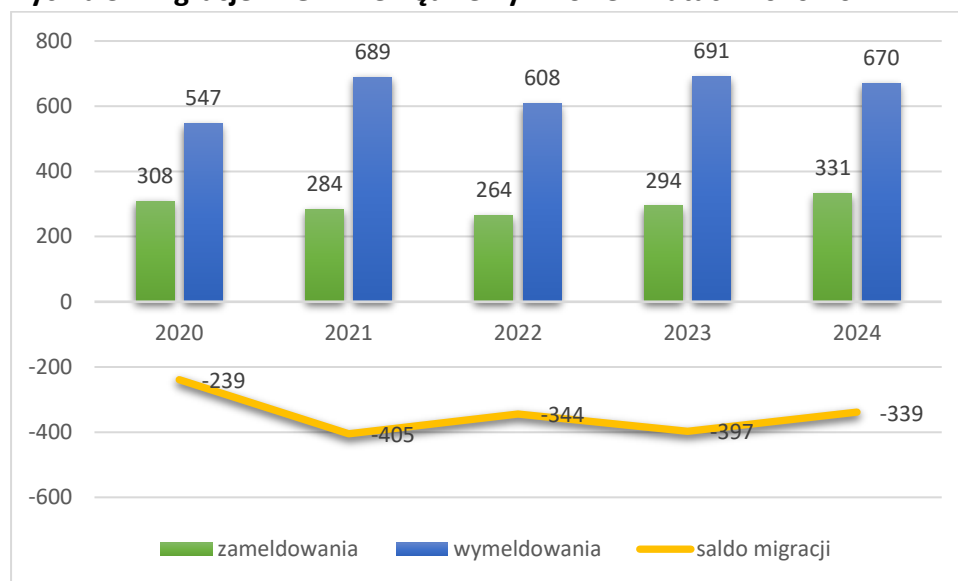
zobrazowanym w Tabeli 2. oraz ujemnym saldem migracji, jakie przedstawia Rycina 5. stale zmniejsza się liczba ludności.

Tabela 2. Przyrost naturalny jako wypadkowa ruchu naturalnego – Gmina Kędzierzyn-Koźle, lata 2020-2024

Wyszczególnienie:	2020	2021	2022	2023	2024
Urodzenia żywe	423	374	332	309	275
Urodzenia żywe na 1000 mieszkańców	7,36	6,59	5,97	5,63	5,09
Zgony	805	834	750	667	620
Zgony na 1000 mieszkańców	14	14,7	13,48	12,16	11,48
Przyrost naturalny	-382	-460	-418	-358	-345
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	-6,64	-8,11	-7,51	-6,53	-6,39

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

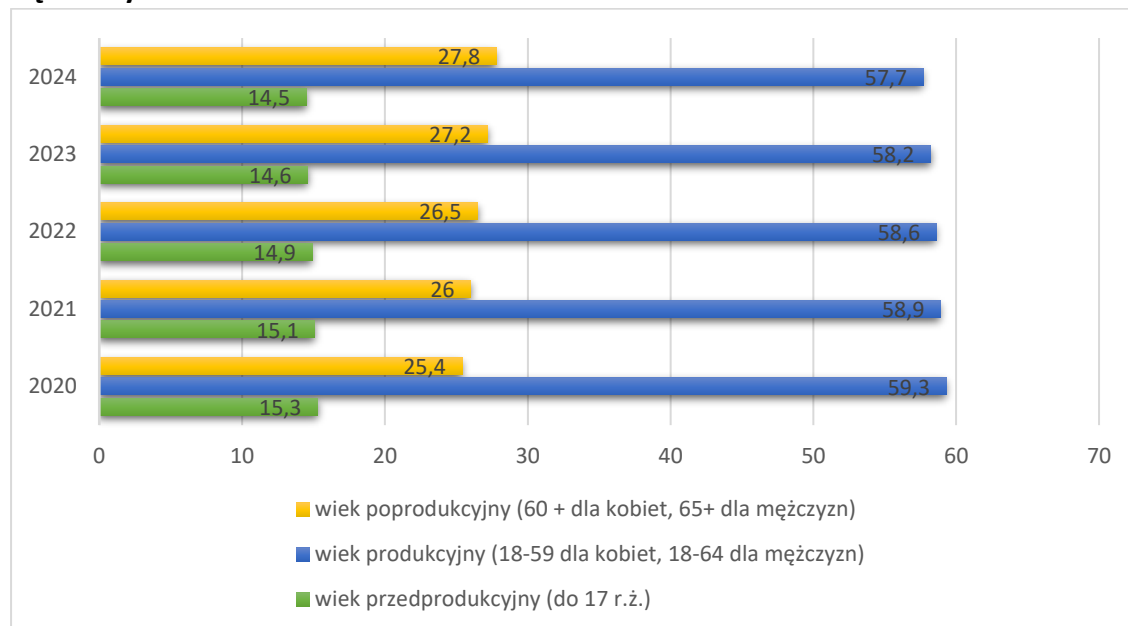
Rycina 5. Migracje w Gminie Kędzierzyn-Koźle w latach 2020-2024

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Zmianom podlega jednocześnie procentowy udział poszczególnych grup wiekowych, co wpływa w prosty sposób na charakter wyzwań demograficznych dla lokalnej społeczności. Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym z roku na rok maleje, co wynika ze stosunkowo małej liczby urodzeń. Maleje również z każdym rokiem udział osób w wieku produkcyjnym w ogóle społeczności Gminy. Stałą tendencją w strukturze demograficznej jest natomiast wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności. Powyższe informacje obrazuje Rycina 6.

Rycina 6. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogóle ludności Gminy Kędzierzyn-Koźle w latach 2020-2024

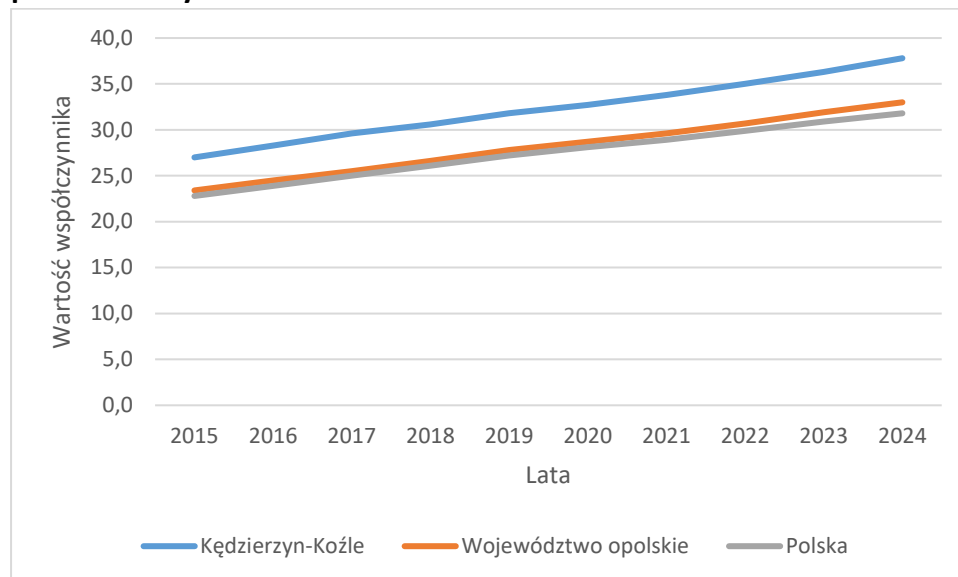
Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Gminę Kędzierzyn-Koźle charakteryzuje znaczący wzrost współczynnika obciążenia demograficznego osobami starszymi, który na dzień 31.12.2024 r. wyniósł aż 37,8 %, co przewyższa wartości dla województwa opolskiego (33,00) i Polski (31,8) – Rycina 7. W toku diagnozy społecznej Gminy Kędzierzyn-Koźle ważnym elementem, wynikającym z trendów demografii, okazuje się **starość** jako zjawisko społeczne. Starzenie się jest problemem społecznym w kontekście wyzwań, jakie stawia demografia i konieczność adaptacji systemów społecznych. Główne wyzwania związane ze starością to:

- rosnące koszty opieki zdrowotnej i długoterminowej,
- niedobór wykwalifikowanego personelu medycznego i opiekuńczego,
- stała potrzeba adaptacji infrastruktury publicznej do potrzeb osób starszych.

Na poziomie społecznym starość może stać się przyczyną marginalizacji i stereotypizacji osób starszych, stąd tak ważne staje się wielotorowe działanie w kierunku międzypokoleniowej solidarności, walki z ageizmem, umożliwienia osobom starszym aktywnego uczestnictwa we wszystkich sferach życia społecznego.

Rycina 7. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi – tendencje w ujęciu porównawczym

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Gmina Kędzierzyn-Koźle, podobnie jak większość gmin w Polsce, zмага się z postępującym starzeniem społeczności i jego konsekwencjami. Od lat polityka społeczna Gminy obejmuje to zagadnienie szczególnym zainteresowaniem. O odpowiedzialnym podejściu do problematyki starości stanowi bezwzględnie planowanie strategiczne w jej obszarze i dokument „Polityka senioralna w Gminie Kędzierzyn-Koźle na lata 2024-2029”, która jest wykładnią dla funkcjonujących w Gminie podmiotów w zakresie włączenia społecznego i poprawy funkcjonowania najstarszych mieszkańców.

Poza wsparciem o charakterze systemowym Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu, określonym w Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, jak m.in.: usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze, kierowanie do domu pomocy społecznej, mieszkania wspomagane, usługi wsparcia domów dziennego pobytu, praca socjalna, Gmina Kędzierzyn-Koźle prowadzi szereg innych działań na rzecz osób starszych. Podmioty takie, jak Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, Miejski Ośrodek Kultury, czy Miejska Biblioteka Publiczna – realizują z powodzeniem dedykowane seniorom przedsięwzięcia. Funkcjonujące w Kędzierzynie-Koźlu dwa uniwersytety trzeciego wieku i dwa oddziały Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów mają dla grupy 60+ bogatą ofertę edukacyjno-aktywizującą. Powstałe w ramach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej – Gminne Centrum Seniora – podejmuje różne inicjatywy i wspiera organizację całego wachlarza działań w obszarze aktywizacji seniorów. Wśród realizatorów działań skierowanych do osób starszych (akcji, programów profilaktycznych, wydarzeń masowych) są również podmioty trzeciego sektora i przedstawiciele sfery biznesu.

Prognozy demograficzne dla Gminy Kędzierzyn-Koźle są pesymistyczne. Zgodnie z nimi postępować będzie zjawisko depopulacji oraz pogłębią się negatywne tendencje w strukturze ludności charakterystyczne dla społeczności starzejących się. Nieuniknione procesy depopulacji i starzenia się ludności stanowić będą kluczowe wyzwania dla Kędzierzyna-Koźla.

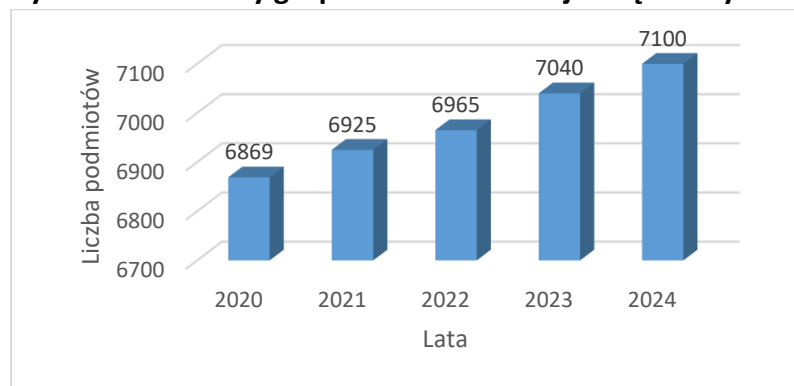
2.3. Gospodarka i rynek pracy

Kędzierzyn-Koźle, jako drugie co do wielkości miasto województwa opolskiego, odgrywa strategiczną rolę w gospodarce regionu. Gospodarka miasta charakteryzuje się silnym charakterem przemysłowym, zwłaszcza w sektorach:

- chemicznym (Zakłady Azotowe Kędzierzyn S.A./Grupa Azoty S.A., Blachownia Holding S.A.),
- maszynowym (A. Berger Polska, Famet S.A., Komet Urpol Sp. z o.o., KOFAMA Koźle S.A.),
- paliwowo-energetycznym (Elektrownia Blachownia).

Szczególną rolę w rozwoju lokalnej gospodarki odgrywa Kędzierzyńsko-Kozielski Park Przemysłowy (KKPP), który powstał w celu przyciągania inwestorów, oferując tereny uzbrojone pod działalność gospodarczą. Powstały tam i rozwijają się nowoczesne zakłady, jak Eko-Okna S.A., EMKA S.A., czy koreański Foosung Poland Sp. z o.o. Funkcjonujące w mieście CeWe Color i Fotojoker to podmioty, które w Kędzierzynie-Koźlu rozwijają od lat branżę fotograficzną. Wśród zakładów o strategicznym znaczeniu znajdują się także: Brenntag Polska, ICSO, Damen Shipyards, Air Products, MARMA Polskie Folie. Zgodnie z danymi GUS z roku na rok wzrasta liczba podmiotów gospodarki narodowej w Kędzierzynie-Koźlu. Różnica in plus odnotowana na przestrzeni ostatnich pięciu lat to 231 nowych podmiotów.

Rycina 8. Podmioty gospodarki narodowej w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2020-2024

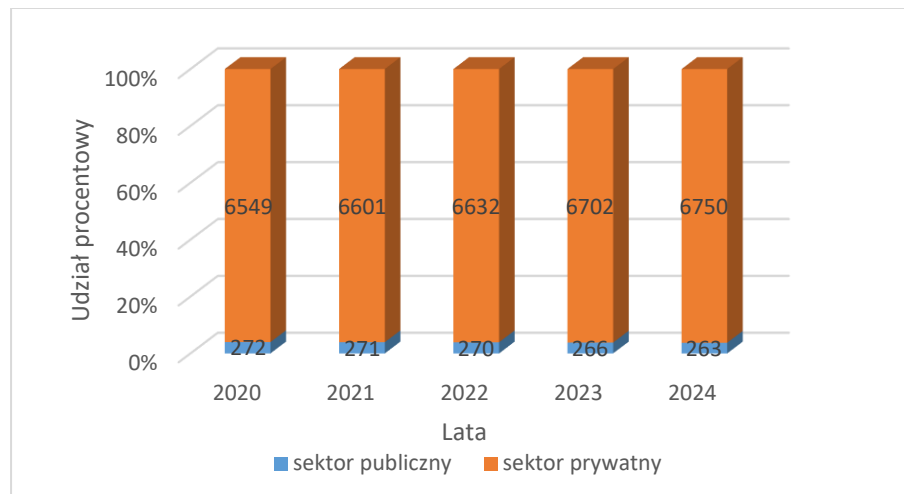

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Zauważalne są tendencje w strukturze podmiotów gospodarki narodowej pod względem formy własności: wzrasta grupa podmiotów sektora prywatnego (201 podmiotów więcej w skali ostatnich pięciu lat), tym samym obniża się udział podmiotów sektora publicznego w ogóle podmiotów, choć w liczbach bezwzględnych spadek liczby tych właśnie podmiotów w ostatnich pięciu latach nie był znaczący (ubyło 9 podmiotów). Co znaczące, rośnie grupa osób fizycznych

prowadzących działalność gospodarczą – 103 podmioty tego typu rozpoczęły swoją działalność w ostatnich 5 latach na terenie Kędzierzyna-Koźla.

Rycina 9. Podmioty gospodarki narodowej w Kędzierzynie-Koźlu wg sektorów własnościowych – lata 2020-2024

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

W 2024 roku wśród przedsiębiorstw dominowały mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające mniej niż 10 osób – stanowią 96,72% ogółu podmiotów gospodarczych. W Kędzierzynie-Koźlu funkcjonują 4 duże przedsiębiorstwa, zatrudniające powyżej 250 osób, w tym jedno z liczbą pracowników powyżej 1000 osób.

Tabela 3. Podmioty gospodarki narodowej w Kędzierzynie-Koźlu wg klas wielkości – stan na 31.12.2024 r.

Liczba pracowników	Ilość podmiotów	% sumy
0-9	6867	96,72%
10-49	175	2,46%
50-249	54	0,76%
250-999	3	0,04%
1000 i więcej	1	0,01%
Łącznie:	7100	100,00%

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

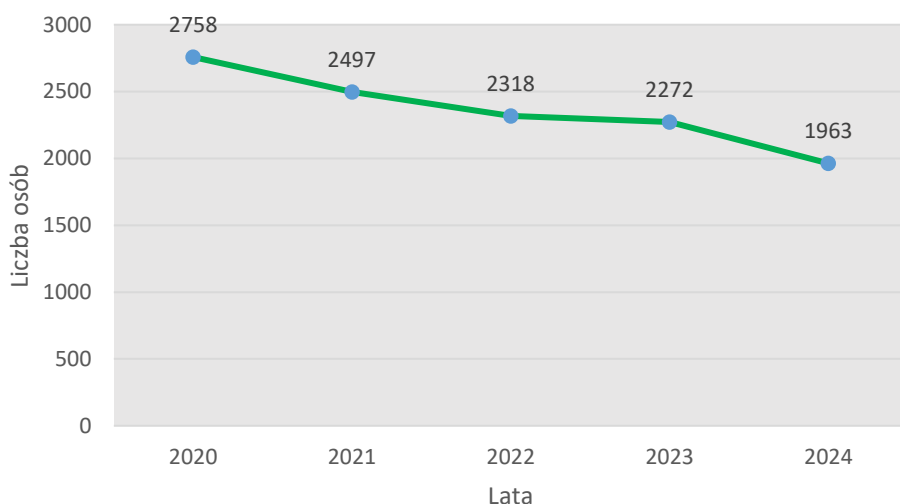
Analiza wskaźników rozwoju lokalnej gospodarki w różnych branżach pozwala stwierdzić, że następuje stopniowy, umiarkowany wzrost, ułatwiony poprzez korzystne położenie geograficzne, dobre połączenia komunikacyjne i tereny przygotowane pod inwestycje. Gmina Kędzierzyn-Koźle podejmuje szereg działań mających na celu ułatwienie prowadzenia

w Kędzierzynie-Koźlu działalności gospodarczej i tworzenia nowych miejsc pracy. Tylko w 2024 roku przedsiębiorcom realizującym nowe inwestycje oraz w celu pobudzenia świadczonych usług restauracyjnych i gastronomicznych udzielono ulg w podatku od nieruchomości w łącznej wysokości 879 357,00 zł (źródło: Raport o stanie Gminy Kędzierzyn-Koźle za 2024 r.).

Przedsiębiorstwa takie, jak EMKA S.A., Eko-Okna S.A., Gaz Petrol Sp. z o.o., czy Foosung Poland Sp. z o.o. nabyły w ostatnich latach prawo do użytkowania wieczystego działek i terenów inwestycyjnych, co stanowiło warunek konieczny do rozpoczęcia inwestycji na terenie Kędzierzyna-Koźla.

Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Kędzierzynie-Koźlu liczba osób bezrobotnych w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim stale spada. Zaledwie w ciągu ostatnich pięciu lat, przy uwzględnieniu różnicy pomiędzy 2024 r. a 2020 r., spadek ten wyniósł aż 28,8 %.

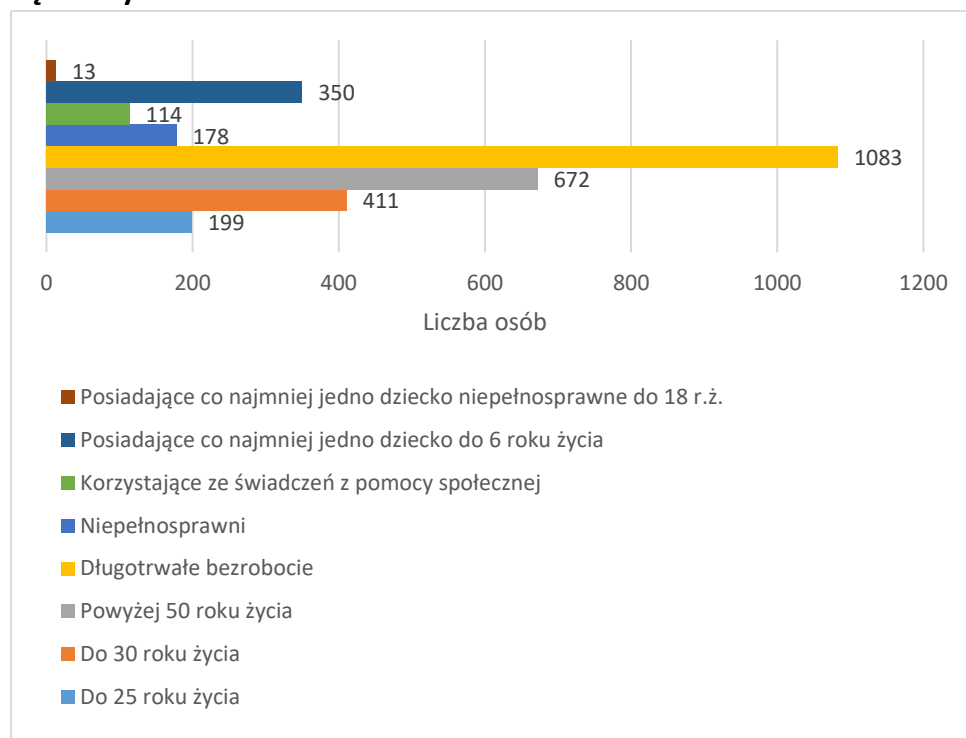
Rycina 10. Ilość osób bezrobotnych w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim w latach 2020-2024

Źródło: kędzierzyn-kozle.praca.gov.pl

W strukturze osób bezrobotnych na koniec 2024 roku kobiety stanowiły 54,25 %, natomiast mężczyźni 45,75%. Ta około dziesięcioprocentowa różnica przejawia się od lat w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim. To kobiety jednak zdecydowanie częściej uzyskują prawo do zasiłku dla osób bezrobotnych – w grupie osób z takim prawem na dzień 31.12.2024 r. aż 61,30% stanowiły kobiety.

Rycina 11. Osoby bezrobotne pozostające w szczególnej sytuacji na rynku pracy w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim – stan na 31.12.2024 r.

Źródło: kędzierzyn-kozle.praca.gov.pl

Z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kędzierzynie-Koźlu wynika, że w liczbie osób bezrobotnych w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim na dzień 31.12.2024 r. (łącznie 1963 osób) istotną grupę stanowiły osoby długotrwale bezrobotne, tj. pozostające w rejestrze Powiatowego Urzędu Pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych w miejscu pracy. Ich odsetek wyniósł 55,2%. Kolejną liczną grupę bezrobotnych stanowią osoby w wieku powyżej 50 lat (34,2% ogółu osób bezrobotnych). Co piąta osoba bezrobotna nie ukończyła 30 roku życia, co dziesiąta jest osobą niepełnosprawną w rozumieniu obowiązujących przepisów.

Bezrobotni zarejestrowani mają w okresie pozostawania bez pracy możliwość skorzystania ze wsparcia Powiatowego Urzędu Pracy w Kędzierzynie-Koźlu, który stanowi jedyny w Kędzierzynie-Koźlu akredytowany podmiot pośrednictwa pracy EURES (wg Rejestru Podmiotów Akredytowanych do pośrednictwa pracy EURES). Oferuje on bogaty wachlarz form aktywizacji zawodowej:

- prace interwencyjne,
- roboty publiczne,
- szkolenia,
- staże,
- przygotowanie zawodowe dla dorosłych,

- prace społecznie-użyteczne,
- świadczenia aktywizacyjne,
- granty na utworzenie stanowisk pracy zdalnej,
- refundacje składek na ubezpieczenie społeczne,
- dofinansowanie wynagrodzenia za zatrudnienie dla grupy 50+.

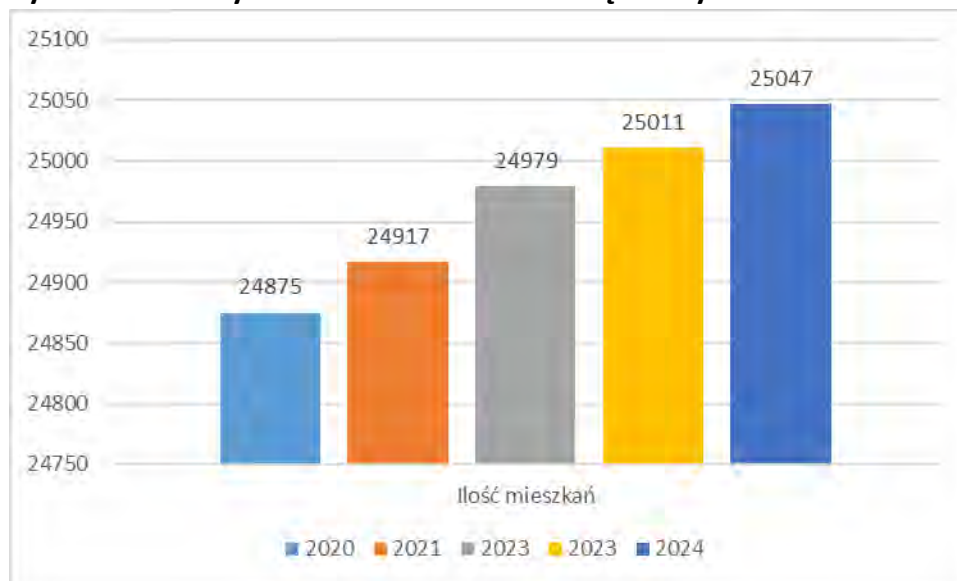
Zasób lokalnego rynku pracy, zgodnie z danymi Systemu Teleinformatycznego Obsługi Rejestrów Publicznych Służb Zatrudnienia, stanowi poza Powiatowym Urzędem Pracy:

- 17 instytucji szkoleniowych (zgodnie z zapisami Rejestru Instytucji Szkoleniowych - RIS),
- 25 agencji zatrudnienia (wg Rejestru Agencji Zatrudnienia - KRAZ).

2.4. Sytuacja mieszkaniowa

Łączna powierzchnia nieruchomości gruntowych pozostających we władaniu Gminy Kędzierzyn-Koźle na dzień 31.12.2024 r. wynosiła 918,6543 ha, w tym tereny mieszkaniowe 62,3833 ha. Łącznie w Gminie Kędzierzyn-Koźle, zgodnie z danymi GUS, na koniec 2024 roku znajduje się 25 047 mieszkań. Obserwuje się stały wzrost ilości mieszkań, a także wzrost wskaźnika ilości mieszkań na 1000 mieszkańców, który na koniec 2024 roku wyniósł 465,1.

Rycina 12. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Kędzierzyn-Koźle na 31.12.2024 r.

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Zgodnie z danymi Urzędu Miasta Kędzierzyn-Koźle według stanu na dzień 31.12.2024 r. mieszkaniowy zasób Gminy obejmuje 2 163 lokali mieszkalnych, w tym:

- 1634 lokali mieszkalnych wynajmowanych na czas nieoznaczony,
- 34 lokali służbowych,
- 487 lokali przeznaczonych do najmu socjalnego,

- 8 pomieszczeń tymczasowych¹.

Łączne wydatki Gminy Kędzierzyn-Koźle na realizację inwestycji mieszkaniowych (w tym m.in. modernizację gminnych lokali, zmianę systemu ogrzewania w gminnych lokalach mieszkaniowych) wyniosły w 2024 roku 3 166 000,00 zł².

Gmina Kędzierzyn-Koźle prowadzi od 7 lat procedurę wynajmu mieszkań do remontu przez przyszłego najemcę – w 2024 roku podpisano 29 umów przedwstępnych w tym zakresie.

Ponadto Gmina zbywa lokale na rzecz najemców – w 2024 roku dokonała sprzedaży z bonifikatą 46 lokali mieszkalnych, 1 budynku mieszkalnego oraz 11 lokali użytkowych. Liczba osób uprawnionych do wynajęcia lokalu na czas nieoznaczony wyniosła na koniec 2024 roku 66 wnioskodawców, natomiast na liście osób uprawnionych do najmu socjalnego widniało 414 osób³. Sukcesywnie lokale są wskazywane osobom oczekującym na najem, jednak faktem jest, że w Kędzierzynie-Koźlu występuje deficyt mieszkań do najmu, w szczególności najmu socjalnego.

Aktywna polityka przestrzenna Gminy Kędzierzyn-Koźle (przedstawiona w *Raporcie o stanie Gminy Kędzierzyn-Koźle za 2024 rok*) wspiera realizację inwestycji mieszkaniowych przez deweloperów. W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego miasta przystosowano lub uwzględniono miejsca umożliwiające deweloperom budowę mieszkań poprzez podjęcie w latach 2019-2024 szeregu uchwał Rady Miasta Kędzierzyn-Koźle. Dzięki nim realizowane są inwestycje:

- przy ul. Stefana Żeromskiego 1 (40 mieszkań),
- ul. Synów Pułku 15A-15B (65 mieszkań),
- na terenie osiedla Kłodnica, w rejonie ulic: Karola Szymanowskiego, Kłodnickiej, Xawerego Dunikowskiego oraz projektowanej ul. Błonie, gdzie wytyczono nowe tereny pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne.

Na podstawie obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w 2024 r. realizowane były inwestycje mieszkaniowe (deweloperskie) na terenach osiedli: Kłodnica, Cisowa, Śródmieście, Kuźniczka, Piastów-Powstańców Śląskich. Społeczna Inicjatywa Mieszkaniowa (SIM) to projekt, w ramach którego w najbliższych latach w Kędzierzynie-Koźlu powstaną nowe mieszkania przeznaczone głównie dla młodych rodzin. W budynkach wybudowanych przez SIM Opolskie Południe Sp. z o.o. z siedzibą w Prudniku, przybędzie w Kędzierzynie-Koźlu 228 lokali. Docelowo będzie to pięć budynków przy ul. Jasnej (184 mieszkania) i jeden blok przy ul. Karpackiej (44 mieszkania). Aktualnie trwają działania inwestycyjne przy ul. Jasnej na osiedlu Kłodnica, gdzie powstaną w pierwszym etapie 32 mieszkania.

¹ Raport o stanie Gminy Kędzierzyn-Koźle obejmujący podsumowanie działalności Prezydenta Miasta Kędzierzyn-Koźle w 2024 r.

² J.w.

³ Sprawozdanie z realizacji Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Kędzierzyn-Koźle na lata 2021-2025.

2.5. Oświata i opieka nad dziećmi

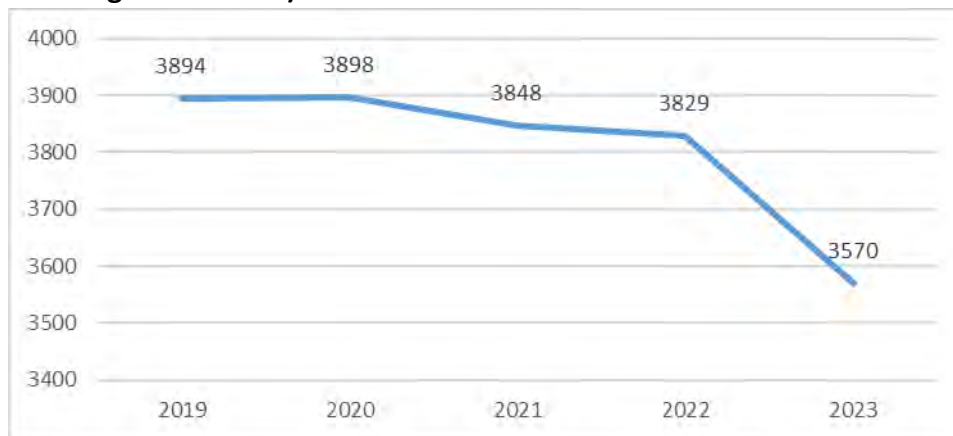
Gmina Kędzierzyn-Koźle prowadzi rozbudowaną sieć szkół podstawowych i przedszkoli, które w całości zaspokajają potrzebę objęcia dzieci obowiązkiem szkolnym. Na koniec 2024 r. w mieście funkcjonowało 13 publicznych szkół podstawowych oraz 20 przedszkoli prowadzonych przez gminę oraz 2 przedszkola niepubliczne i 3 niepubliczne punkty przedszkolne. W roku szkolnym 2023-2024 do przedszkoli w Kędzierzynie-Koźlu uczęszczało 1915 dzieci. Wskaźnik ilości dzieci w przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat wyniósł w 2024 roku (zgodnie z danymi GUS) 1113 osób, w tym samym czasie wskaźnik ten dla Polski wyniósł 942 osoby. Świadczyć to może o wysokiej dostępności do miejsc przedszkolnych w gminie oraz wysokim poziomie partycypacji, jednak w przypadku Gminy Kędzierzyn-Koźle wynika to najprawdopodobniej ze znacznego spadku liczby urodzeń w ostatnich latach (różnica ilości dzieci w wieku 3-5 lat pomiędzy rokiem 2020 (1407 dzieci) a 2024 (1151 dzieci) wynosi aż 256, co stanowi spadek o 18,19 %⁴. W roku szkolnym 2023-2024 do kędzierzyńskich szkół podstawowych prowadzonych przez gminę uczęszczało 3570 uczniów, co stanowi wartość znacznie niższą niż w poprzednich latach, co wynikać może z niżu demograficznego/niskiej dzietności, a także ruchów migracyjnych ludności.

Powiat Kędzierzyńsko-Kozielski jest organem prowadzącym dla placówek oświatowych: 4 zespoły szkół, 2 licea ogólnokształcące, 1 szkołę specjalną, 4 placówki oświatowe. Placówki oświatowe funkcjonujące w Kędzierzynie-Koźlu podległe powiatowi to:

- I Liceum Ogólnokształcące im. Henryka Sienkiewicza,
- II Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika,
- Zespół Szkół Nr 1 im. Powstańców Śląskich,
- Zespół Szkół Nr 3 im. Mikołaja Reja,
- Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących,
- Zespół Szkół Żeglugi Śródlądowej im. Bohaterów Westerplatte,
- Zespół Szkół Specjalnych im. Jana Brzechwy,
- Bursa Szkolna,
- Centrum Kształcenia Zawodowego,
- Publiczne Ognisko Artystyczne,
- Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna.

⁴ Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Rycina 13. Ilość uczniów w szkołach podstawowych w Gminie Kędzierzyn-Koźle (dane dla roku szkolnego 2023-2024)

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Zgodnie z danymi pochodzącymi z *Raportu o stanie Powiatu Kędzierzyński – Kozielskiego za 2024 rok* w roku szkolnym 2023-2024 edukację w technikum ukończyło 353 uczniów, w szkołach branżowych 107 uczniów. Utrwała się tendencja zatrudniania absolwentów kędzierzyńskich szkół zawodowych w lokalnych przedsiębiorstwach, co wzmacnia fakt, iż wzrasta liczba firm i uczelni obejmujących patronat nad oddziałami szkolnymi. Patronaty stymulują rozwój dedykowanych lokalizacji kierunków kształcenia. W 2024 roku, wg danych Starostwa Powiatowego w Kędzierzynie-Koźlu, 21 podmiotów wsparło łącznie 18 kierunków kształcenia na poziomie technikum i szkoły branżowej, w tym w zawodzie: technik budownictwa, technik żeglugi śródlądowej, technik ekonomista, technik rachunkowości, technik technologii żywności (specjalizacja cukiernik), technik informatyk, technik mechanik, technik spawalnictwa, technik pojazdów samochodowych, technik technologii chemicznej, technik automatyk, technik elektryk, technik hotelarstwa, technik informatyk klasa E-sport/tworzenie gier, technik mechatronik, technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej, technik transportu kolejowego, operator obrabiarek skrawających⁵.

Kształcenie dorosłych w Kędzierzynie-Koźlu ma miejsce w placówkach publicznych i niepublicznych. W roku szkolnym 2023-2024 48 osób dorosłych kontynuowało na terenie Gminy Kędzierzyn-Koźle edukację w publicznych formach kształcenia, 107 w placówkach niepublicznych. W Kędzierzynie-Koźlu nie ma oferty kształcenia na poziomie wyższym, dlatego absolwenci szkół ponadpodstawowych podejmują studia w ośrodkach akademickich takich jak Wrocław, Katowice, Kraków, Nysa czy Opole.

⁵ Załącznik do Informacji o realizacji „Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2030 roku”. Monitoring działań podejmowanych w roku 2024.

2.6. Ochrona zdrowia

Gmina Kędzierzyn-Koźle w ramach realizacji założeń *Programu Ochrony Zdrowia* na lata 2023-2025 realizuje **programy polityki zdrowotnej (badania profilaktyczne)**:

- Program profilaktyki i wczesnego wykrywania raka piersi – w 2024 roku przebadano 90 mieszkańców.
- Program profilaktyki i wczesnego wykrywania osteoporozy – w 2024 roku przebadano 315 mieszkańców.
- Program profilaktyki i wczesnego wykrywania gruźlicy i chorób płuc – w 2024 roku przebadano 191 mieszkańców.
- Program rehabilitacji leczniczej mieszkańców Gminy Kędzierzyn-Koźle – wykonano 6616 zabiegów.

W ramach współpracy z Powiatem Kędzierzyńsko-Kozielskim Gmina dofinansowała funkcjonowanie Warsztatów Terapii Zajęciowej (koszty utrzymania 29 uczestników w 2024 roku). Jednym z kluczowych zadań Gminy w ramach *Programu Ochrony Zdrowia* na lata 2023-2025 jest **organizowanie opieki pielęgnacyjnej** dla mieszkańców. Pielęgniarki Stacji Opieki Caritas w Kędzierzynie-Koźlu (realizator usług w 2024 roku) objęły specjalistycznym wsparciem 134 osoby w środowisku domowym. W ramach opieki pielęgnacyjnej zapewnia się: wizyty domowe, czynności higieniczno-pielęgnacyjne, czynności zabiegowe, czynności diagnostyczne, czynności socjalno-bytowe, czynności z zakresu promocji i edukacji zdrowotnej⁶.

Aktywizacja osób starszych jako jedno z działań wynikających z Programu Ochrony Zdrowia na lata 2023-2025 realizowane jest m.in. poprzez dofinansowanie działalności Stowarzyszenia Uniwersytet Trzeciego Wieku w Kędzierzynie-Koźlu, który realizuje szereg zajęć w zakresie edukacji, w tym prozdrowotnej.

System ochrony zdrowia podlega samorządowi powiatowemu. W Kędzierzynie-Koźlu funkcjonuje jeden szpital - **Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Kędzierzynie-Koźlu** (SP ZOZ) - oferujący szeroką gamę usług medycznych w ramach:

- 16 oddziałów,
- 25 poradni specjalistycznych,
- 26 pracowni diagnostycznych.

Placówka dysponuje 355 łózkami oraz 8 salami operacyjnymi. SP ZOZ obsługuje rocznie blisko 34 500 pacjentów hospitalizowanych oraz ponad 101 000 pacjentów korzystających z usług ambulatoryjnych⁷. Oferuje usługi w zakresie:

- leczenia szpitalnego,
- rehabilitacji,
- opieki specjalistycznej,
- leczenia onkologicznego.

⁶ Załącznik do Raportu o stanie Gminy Kędzierzyn-Koźle za 2024 rok, Sprawozdanie z realizacji Programu Ochrony Zdrowia za 2024 rok.

⁷ Raport o stanie Powiatu Kędzierzyńsko-Kozielskiego za 2024 rok.

W Gminie Kędzierzyn-Koźle funkcjonuje 19 **placówek POZ** (Podstawowej Opieki Zdrowotnej), a także 21 **apteek**, w tym jedną stałą apteką dyżurującą z niedziele i święta.

W Kędzierzynie-Koźlu zagadnieniem **zdrowia psychicznego mieszkańców** zajmują się podmioty publiczne i prywatne, w tym:

- poradnie zdrowia psychicznego: NZOZ „Sensimed”, B-MED SNZOZ, NZOZ IS-MED-PS,
- oddział dzienny psychiatryczny w NZOZ „Sensimed”,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- gabinety psychologów w jednostkach oświatowych oraz instytucjach pomocy społecznej,
- prywatne gabinety psychologów i psychiatrów.

System ochrony zdrowia w Gminie Kędzierzyn-Koźle, choć zorganizowany głównie na szczeblu powiatowym, wydaje się zabezpieczać podstawowe potrzeby mieszkańców. Starzenie się populacji będzie jednak rodziło rosnący popyt na usługi zdrowotne (zwłaszcza geriatryczne, rehabilitacyjne, długoterminowej opieki).

2.7. Kultura

Zadanie upowszechniania szeroko pojętej kultury realizują w Gminie Kędzierzyn-Koźle trzy samorządowe instytucje kultury:

- Miejski Ośrodek Kultury,
- Miejska Biblioteka Publiczna,
- Muzeum Ziemi Kozielskiej.

Miejski Ośrodek Kultury w swoich zasobach posiada cztery domy kultury („Chemik”, „Koźle”, „Rogi” oraz „Lech”) oraz dwa kina: „Chemik” i „Twierdza”. Realizuje swoje zadania poprzez:

- prowadzenie 19 sekcji rozwijających zdolności i umiejętności mieszkańców we wszystkich grupach wiekowych, w tym: studio cyrkowe, studio piosenki, sekcja instrumentalna, zespół śpiewaczy „Sokoły”, chór „Echo Kresów”, chór „Cantabile”, zespoły muzyczne, koło numizmatyczno-filatelistyczne, sekcja plastyczna dla dzieci, sekcja modeli pływających, sekcja historyczno-modelarska, laboratorium fotograficzne, sekcja animacji filmowej; pracownia rzeźby, pracownia plastyczna, sekcja teatralna, sekcja taneczna breakdance, zespół Spin (street dance, disco dance, jazz, akrobatyka), centrum tańca Fiesta,
- organizację imprez kulturalnych z dostępem nieodpłatnym (np. Dni Miasta, Ogólnopolski Przegląd Piosenki Turystycznej, Poezji Śpiewanej i Sztuk Różnych „Wrzosowisko”, Festiwal Mikołaja z Koźla, koncerty muzyki poważnej na świeżym powietrzu i seanse kina plenerowego) lub biletowanym (np. koncerty muzyczne wszystkich gatunków, seanse filmów fabularnych).

Miejska Biblioteka Publiczna w Kędzierzynie-Koźlu z siedzibą na kozielskim rynku jest podmiotem posiadającym 7 filii na terenie Gminy, rozmieszczonych w różnych częściach miasta, w tym na osiedlu: Śródmieście, Pogorzelec, Kłodnica, Blachownia, Piastów, Sławiećice i Azoty.

Jej podstawowe kierunki działania to edukacja literacka i kulturalna oraz promocja czytelnictwa i wiedzy z różnych dziedzin nauki. Poza podstawową działalnością (obsługą biblioteczną,

zaspokajaniem potrzeb czytelniczych, edukacyjnych i informacyjnych mieszkańców) podejmuje szeroki wachlarz działań zwiększających dostępność kultury w mieście.

Wśród wielu zrealizowanych w 2024 roku wydarzeń wymienić można: wakacje z książką w bibliotece (657 uczestników), płynne czytanie – literackie rejsy po rzece Odrze (300 uczestników), pięć spotkań autorskich (373 uczestników), dziesięć wystaw tematycznych, (9713 uczestników), narodowe czytanie, warsztaty rękodzieła, noc bibliotek.

Muzeum Ziemi Kozielskiej jest podmiotem z bogatymi zbiorami archeologicznymi, etnograficznymi i historycznymi, które gromadzi i udostępnia mieszkańcom za pośrednictwem wystawy stałej (którą zwiedziło w 2024 r. 3301 osób) i wystaw czasowych. Jako instytucja kultury otwiera się na mieszkańców organizując m.in. lekcje i warsztaty muzealne, noc muzeów, a także stając się miejscem realizacji różnego rodzaju wydarzeń: koncertów, spotkań autorskich, czy konferencji. W 2024 roku w szerokim spectrum działalności muzeum znalazły się:

- 32 lekcje z 616 uczestników,
- 23 warsztaty z 437 uczestnikami,
- 19 teatrzyków z 417 uczestnikami,
- 12 imprez w czasie ferii zimowych z 287 uczestnikami,
- 1 noc muzeów z 428 uczestnikami.

Poza działalnością kulturalną organizowaną przez Gminę, w Kędzierzynie-Koźlu mają miejsce wydarzenia z obszaru szeroko rozumianej kultury inicjowane przez inne podmioty, w tym firmy prywatne i organizacje pozarządowe.

Gmina Kędzierzyn-Koźle zleca corocznie realizację zadań publicznych organizacjom pozarządowym, w tym w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji – w 2024 roku na realizację łącznie 22 zadań publicznych przyznano dofinansowanie o łącznej wartości 178 155 zł⁸.

2.8. Sport i wypoczynek

Gmina Kędzierzyn-Koźle oferuje mieszkańcom bogatą ofertę w zakresie możliwości aktywnego uprawiania sportu, jak i uczestnictwa w ciekawych wydarzeniach sportowych jako kibic. Dominującą i najbardziej popularną dyscypliną sportową w mieście jest siatkówka – z profesjonalnym klubem ZAKSA Kędzierzyn-Koźle.

W Kędzierzynie-Koźlu działa wiele klubów i stowarzyszeń sportowych, m.in.: piłkarskich, tenisowych, pływackich, lekkoatletycznych, koszykarskich, badmintona, szachowych, jeździeckich, kolarskich, strzeleckich, a także związanych ze sportami walki, ratownictwem wodnym.

Podmiotem odpowiedzialnym z ramienia Gminy za organizację wydarzeń sportowych i działań promujących aktywny styl życia mieszkańców jest **Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji**. MOSiR prowadzi gminne obiekty sportowe, w tym:

⁸ Załącznik do Raportu o stanie Gminy Kędzierzyn-Koźle za 2024 rok: Sprawozdanie z realizacji Programu współpracy Gminy Kędzierzyn-Koźle z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami działającymi w zakresie pożytku publicznego za 2024 rok.

- Kędzierzyńsko-Kozielskie Centrum Aktywności „Wodne oKKo”,
- Halę Widowiskowo-Sportową „Azoty” im. Kazimierza Pietrzyka,
- Krytą Pływalnię,
- Halę Sportową „Śródmieście”,
- Strefę Rekreacyjno-Sportową (zlokalizowaną pomiędzy Halą Sportową „Śródmieście” a Krytą Pływalnią ze skateparkiem, boiskami do koszykówki ulicznej, siłownią zewnętrzną),
- Zespół Stadionów Sportowych (Kuźniczka, Koźle, Sławięcice, Blachownia, Cisowa i Kłodnica),
- Zespół Boisk Sportowych (w formie 4 orlików, w tym białych orlików, 9 boisk osiedlowych oraz kort tenisowy przy ul. Skarbowej),
- 3 przystanie kajakowe (Sławięcice, Kuźniczka, Koźle)⁹.

Jednym z kluczowych zadań MOSiR jest organizowanie wydarzeń sportowych dla mieszkańców jak: Bieg Koziółków, spływy kajakowe, rajdy rowerowe, Mistrzostwa Miasta Amatorów w tenisie ziemnym, siatkówce plażowej, bowlingu, badmintonie, czy nocne rolowanie (Night skating). W ostatnich latach Gmina Kędzierzyn-Koźle sukcesywnie zwiększała ilość ścieżek rowerowych (aktualnie utrzymuje około 21 km), dbała o rozbudowę infrastruktury miejskich parków i skwerów, a także tworzyła siłownie zewnętrzne, tężnie solankowe oraz Centrum Ochrony Bioróżnorodności – które umożliwiają dziś mieszkańcom aktywne spędzanie czasu wolnego i zdrowy wypoczynek.

Działania Gminy w zakresie rozwoju aktywności sportowych i promocji sportu uzupełnia Powiat Kędzierzyńsko-Kozielski. W ramach wsparcia działalności sportowej w 2024 roku odbyły się na terenie powiatu liczne biegi i maratony, wyścigi rowerowe, wodne, konne i inne. Powiat współfinansował łącznie 32 wydarzenia sportowe, organizowane przez stowarzyszenia, kluby sportowe i organizacje społeczne, w tym: biegi i maratony (np. XXII Maraton Odrzański, XII Bieg Mikołajkowy), wyścigi rowerowe, sporty wodne (np. XX Odrzański Spływ Twardzieli), rajdy samochodowe (np. Rajd Chemików 2024), zawody strażackie i wędkarskie, sporty nietypowe (np. Dzień Kobiet z Morsami).

Ważnym ogniwem współtworzącym korzystną atmosferę w mieście dla mieszkańców pragnących aktywności sportowej są organizacje pozarządowe oraz sami mieszkańcy. Jedną z inicjatyw oddolnych jest Parkrun w Kędzierzynie-Koźlu funkcjonujący na zasadzie non-profit i w oparciu o zaangażowanie lokalnej społeczności.

⁹ <https://www.mosirkk.pl/>

3. Potencjał III sektora w Gminie Kędzierzyn-Koźle, w tym zdolność podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych przewidzianych w Strategii

Gmina Kędzierzyn-Koźle realizując misję tworzenia nowoczesnego i zintegrowanego systemu wsparcia, rozwijając lokalne usługi społeczne odpowiadające na realne potrzeby mieszkańców dąży do jak najpełniejszego wykorzystania zasobów III sektora. W okresie obowiązywania Strategii będzie to jeden z priorytetowych kierunków organizowania lokalnej wspólnoty.

Zgodnie z danymi Krajowego Rejestru Sądowego (Portal Rejestrów Sądowych, krs.ms.gov.pl) w Gminie Kędzierzyn-Koźle zarejestrowanych jest na dzień 14.07.2025 r. łącznie 214 organizacji pozarządowych, w tym: stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych oraz fundacji. Z tej liczby 29 organizacji posiada status organizacji pożytku publicznego. Wg *Wykazu Fundacji Powiatu Kędzierzyńsko-Kozielskiego* na dzień 31.03.2025 r.¹⁰ w Gminie Kędzierzyn-Koźle funkcjonuje 28 fundacji, w tym trzy ze statusem organizacji pożytku publicznego. Jednocześnie na dzień 20.05.2025 r. zaktualizowano bazę stowarzyszeń zarejestrowanych w KRS i jednostek terenowych stowarzyszeń rejestrowych - ich liczba w Gminie Kędzierzyn-Koźle wyniosła 117¹¹.

W Gminie funkcjonuje kilka spółdzielni socjalnych (w tym trzy ze statusem przedsiębiorstwa społecznego) oraz reintegracyjne podmioty ekonomii społecznej, jak:

- Centrum Integracji Społecznej „Na zdrowie” (organ prowadzący: Spółdzielnia Wielobranżowa „Ogniwo”),
- Klub Integracji Społecznej przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu,
- Warsztaty Terapii Zajęciowej (organ prowadzący: Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Kędzierzynie-Koźlu),
- Zakład Aktywności Zawodowej „Różnosprawni” (organ prowadzący: Fundacja Różnosprawni).

III sektor funkcjonujący w Gminie Kędzierzyn-Koźle, podejmując swoją aktywność w wielu obszarach zdiagnozowanych jako wymagające konkretnych działań, wpisuje się jako **oczywisty realizator usług społecznych** w założenia Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, która enumeratywnie wymienia katalog zakresów dedykowanych wdrażaniu usług społecznych.

Są to działania w obszarze:

- polityki prorodzinnej,
- wspierania rodziny,

¹⁰ <https://bip.powiat.kedzierzyn-kozle.pl/9981/fundacje.html>

¹¹ <https://bip.powiat.kedzierzyn-kozle.pl/9980/stowarzyszenia-zarejestrowane-w-krajowym-rejestrze-sadowym.html>

- systemu pieczy zastępczej,
- pomocy społecznej,
- promocji i ochrony zdrowia,
- wspierania osób niepełnosprawnych,
- edukacji publicznej,
- przeciwdziałania bezrobociu,
- kultury,
- kultury fizycznej i turystyki,
- pobudzania aktywności obywatelskiej,
- mieszkalnictwa,
- ochrony środowiska,
- reintegracji zawodowej i społecznej¹².

To właśnie w tych obszarach rysuje się w wielu przypadkach teraźniejszość, a już generalnie przyszłość realiów współpracy samorządów z III sektorem. Korelacja ustawy o ekonomii społecznej, ustawy o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych oraz ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie kreuje obraz szerokiego spektrum działalności i inicjatyw możliwych do podjęcia przez podmioty ekonomii społecznej w ramach realizacji zadań publicznych i szerokiego katalogu usług społecznych. Już dziś w wielu z powyższych obszarów to właśnie organizacje pozarządowe realizują swoje działania statutowe uzupełniając działania systemowe (samorządu terytorialnego), co powoduje, iż potencjał III sektora w Gminie Kędzierzyn-Koźle można określić jako stosunkowo wysoki.

Gmina Kędzierzyn-Koźle w ramach **Programu współpracy Gminy Kędzierzyn-Koźle z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami działającymi w zakresie pożytku publicznego** od lat włącza organizacje pozarządowe w realizację wybranych zadań publicznych należących do zadań gminy, jak również podejmuje szereg działań realnie wspierających funkcjonowanie organizacji pozarządowych.

W 2024 roku w ramach ww. programu wydatkowano:

- na realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe w ramach trzech wydziałów Urzędu Miasta Kędzierzyn-Koźle: 2 296 315,71 zł,
- na wdrożenie 3 inicjatyw lokalnych: 17 600,00 zł,
- na promocję i organizację wolontariatu: 37 250,00 zł,
- na nieodpłatne świadczenia (udostępnienie obiektów i pomieszczeń na potrzeby działalności organizacji): 24 000,00 zł.

¹² Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.

Ponadto udostępniono 11 podmiotom trzeciego sektora budynki i lokale na preferencyjnych warunkach¹³.

Rycina 14. Formy współpracy Gminy Kędzierzyn-Koźle z organizacjami pozarządowymi w 2024 roku

Formy współpracy

zlecenie realizacji zadań publicznych na zasadzie powierzenia i wspierania

zwiększenie różnorodności form komunikacji Gminy z NGO

dostosowanie form konsultacji do potrzeb NGO oraz zaangażowanie przedstawicieli NGO

konsultowanie z NGO projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji

tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym, złożonych z przedstawicieli NGO oraz przedstawicieli organów administracji publicznej

przeznaczenie w budżecie miasta środków przeznaczonych na inicjatywę lokalną i zawarcie umów o wykonanie inicjatywy lokalnej

udostępnienie organizacjom budynków i lokali stanowiących własność Gminy na preferencyjnych warunkach

udzielanie przez Gminę pomocy organizacjom pozarządowym*

zawieranie umów partnerskich z NGO w zakresie wspólnego pozyskiwania funduszy zewnętrznych

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Programu współpracy Gminy Kędzierzyn-Koźle z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami działającymi w zakresie pożytku publicznego za 2024 rok

* m.in.: obejmowanie patronatem honorowym Prezydenta Miasta Kędzierzyn-Koźle imprez, zadań i projektów realizowanych przez organizacje, promocja działań tych organizacji za pomocą portalu Gminy oraz stronie Urzędu Miasta Kędzierzyn-Koźle, udostępnianie organizacjom elektronicznego generatora wniosków eNGO.

Istotnym narzędziem koordynacji i budowania sieci współpracy organizacji pozarządowych jest istniejące w ramach struktur Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu **Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu**. Jego celem jest:

- a) współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie Gminy Kędzierzyn-Koźle,
- b) gromadzenie, aktualizacja i upowszechnianie informacji istotnych dla sektora pozarządowego,

¹³Sprawozdanie z realizacji Programu współpracy Gminy Kędzierzyn-Koźle z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami działającymi w zakresie pożytku publicznego za 2024 rok.

c) organizacja szkoleń, konferencji, wykładów, spotkań tematycznych oraz dyżurów specjalistów z przedstawicielami sektora pozarządowego¹⁴.

Pełni on funkcję inkubatora i ośrodka wsparcia dla lokalnego sektora pozarządowego i wolontariatu, mając na celu jego rozwój i profesjonalizację, a także aktywizację mieszkańców miasta.

Wśród działań, jakich podejmowało się Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu w 2024 roku wymienić należy:

- animacja lokalnej społeczności,
- wspieranie wolontariatu,
- udostępnianie przestrzeni do działania,
- wsparcie w działaniu i promocji,
- poradnictwo i szkolenia,
- spotkania sieciujące,
- wyjazdy studyjne,
- upowszechnianie wiedzy o III sektorze,
- wspieranie podmiotów ekonomii społecznej.

Dla uzyskania pełniejszego obrazu zasobów i zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. w odniesieniu do Gminy Kędzierzyn-Koźle **dokonano analizy pokrycia obszarów kluczowych usług społecznych realizowanych na rzecz mieszkańców ze zidentyfikowanymi podmiotami ekonomii społecznej.**

Obraz, jaki wyłania się z tej analizy, wskazuje, że Gmina Kędzierzyn-Koźle dysponuje już dziś znaczącym potencjałem III sektora, który umożliwia zlecenie realizacji usług społecznych organizacjom pozarządowym. Wniosek ten potwierdza zestawienie zawarte w Tabeli 4.

Tabela 4. Pokrycie obszarów usług społecznych przez podmioty trzeciego sektora funkcjonujące w Gminie Kędzierzyn-Koźle

Obszary realizacji usług społecznych	Wybrane organizacje pozarządowe realizujące działania we wskazanych obszarach
Polityka prorodzinna, wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej	• Stowarzyszenie Rodzin Zastępczych „DOBRA RODZINA” • Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży „CHCIEĆ WIĘCEJ” • Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom „BRZDĄC” • Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży Zagrożonej Demoralizacją „KŁADKA” • Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy w Kędzierzynie-Koźlu • Stowarzyszenie „WSZYSTKIE DZIECI NASZE SĄ”

¹⁴ Program współpracy Gminy Kędzierzyn-Koźle z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2025.

Pomoc społeczna (wsparcie osób i rodzin w trudnej sytuacji życiowej)	• Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy Potrzebującym "Trampolina" • Stowarzyszenie Centrum Rozwoju i Edukacji „IDEA” • Stowarzyszenie Polskiego Towarzystwa ADHD Oddział w Kędzierzynie-Koźlu • Kędzierzyńsko-Kozielskie Stowarzyszenie Trzeźwości • Stowarzyszenie Profesjonalistów Psychoedukacji i Rozwoju Przedsiębiorczości „MEDIANA” • Polski Czerwony Krzyż – Oddział Rejonowy w Kędzierzynie-Koźlu • Fundacja „Bądź Człowiekiem” - Kędzierzyńsko-Kozielskie Stowarzyszenie Abstynentów
Promocja i ochrona zdrowia	• Stowarzyszenie Promocji Zdrowia "Krew i Szpik" • Polskie Towarzystwo Medycyny Pracy Oddział Opole z siedzibą w Kędzierzynie-Koźlu • Stowarzyszenie „AMALTEA” • Stowarzyszenie Akcja Kędzierzyn-Koźle • Polskie Stowarzyszenie Diabetyków – Koło Kędzierzyn-Koźle • Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „SIŁA SERC” • Caritas Diecezji Opolskiej (stacja opieki, gabinet rehabilitacyjny i hospicjum)
Wspieranie osób niepełnosprawnych	• Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną, Koło w Kędzierzynie-Koźlu • Stowarzyszenie „ZAWSZE DZIECKO” • Stowarzyszenie Przyjaciół Domów Pomocy Społecznej z siedzibą w Kędzierzynie-Koźlu • Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „SIŁA SERC” • Zakład Aktywności Zawodowej "Różnosprawni" – przedsiębiorstwo społeczne utworzone przez Fundację Różnosprawni • Spółdzielnia Inwalidów "INMET" (Zakład Pracy Chronionej) • Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Autystów „Mały Książę” • Polski Związek Niewidomych, Koło Kędzierzyn-Koźle • Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów (PZERil) – oddział Kędzierzyn i oddział Koźle
Edukacja publiczna	• Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Kędzierzynie-Koźlu

	• Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku Ziemi Kozielskiej • Stowarzyszenie Rozwoju Edukacji Technicznej „Energetyk” • Stowarzyszenie Oświatowe Koźle Rogi – BILDUNGSGESELLSCHAFT COSEL ROGAU • Stowarzyszenie „RAZEM”
Przeciwdziałanie bezrobociu oraz reintegracja zawodowa i społeczna	• Centrum Integracji Społecznej “Na zdrowie” utworzone przez Wielobranżową Spółdzielnię Socjalną “Ogniwo” • Zakład Aktywności Zawodowej “Różnosprawni” prowadzony przez Fundację Różnosprawni, • Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną prowadzące Warsztaty Terapii Zajęciowej • Spółdzielnia Socjalna “Poza Czasem” • Spółdzielnia Socjalna “Pszczółka” • Klub Integracji Społecznej funkcjonujący w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
Kultura	• Towarzystwo Ziemi Kozielskiej w Kędzierzynie-Koźlu • Stowarzyszenie Zespół Pieśni i Tańca „KOMES” • Kozielskie Stowarzyszenie Miłośników Historii i Archeologii „EXPLORATOR” • Kozielskie Stowarzyszenie Rekonstrukcji Historycznej • Polskie Towarzystwo Kulturalne Oddział w Kędzierzynie-Koźlu • Stowarzyszenie Blechhammer – 1944 • Kędzierzyńsko-Kozielskie Towarzystwo Historyczne • Stowarzyszenie Kresowian Kędzierzyn-Koźle • Stowarzyszenie Przyjaciół Chóru “Echo Kresów” • Stowarzyszenie Przyjaciół Chóru „Cantabile”
Kultura fizyczna i turystyka	• Klub Sportowy „KOZIOŁEK” • Stowarzyszenie Motocyklistów TROOPERS OF HIGHWAYS MC • Wodniacki Klub Sportowy „AQUA ACTIVE” • Kędzierzyńska Strefa Aktywna • „SEI BUDOKAI KĘDZIERZYN-KOŹLE” • Stowarzyszenie Sympatyków Kędzierzyńskiej Siatkówki „SEKTOR 13” • Towarzystwo Sportowe “INFINITI” Kędzierzyn-Koźle • Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych XYZ • Polski Związek Sportu Psich Zaprzęgów • Stowarzyszenie Gimnastyki Artystycznej „MAGIA”

	• Stowarzyszenie DART TEAM Kędzierzyn-Koźle • oddział regionalny Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego (PTTK)
Pobudzanie aktywności obywatelskiej	• Hufiec Kędzierzyn-Koźle Związku Harcerstwa Polskiego • Grupa Inicjatyw Lokalnych • Towarzystwo Przyjaciół Sławięcic • Stowarzyszenie „Patriotyczny Kędzierzyn-Koźle” • Koło Gospodyń Miejskich w Kędzierzynie-Koźlu • Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych XYZ
Mieszkalnictwo	W obszarze mieszkalnictwa nie zidentyfikowano w Gminie Kędzierzyn-Koźle aktywnych podmiotów III sektora, w tym podmiotów ekonomii społecznej prowadzących samodzielnie usługi mieszkaniowe (np. spółdzielni mieszkaniowych o profilu społecznym czy TBS działającego jako PES).
Ochrona środowiska	• Kędzierzyńsko-Kozielskie Towarzystwo Przyjaciół Zwierząt i Opieki nad Zwierzętami • Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami w Kędzierzynie-Koźlu • EKO KLUB „ZIELONI” • Stowarzyszenie „Ogrody Kłodnickie” • Stowarzyszenie Ogrodowe „AKWEN”

Źródło: opracowanie własne

Wśród mocnych stron Gminy Kędzierzyn-Koźle w zakresie wykorzystania potencjału podmiotów ekonomii społecznej (PES) do rozwoju usług społecznych wymienić należy:

- mocne zaplecze instytucjonalne i strategiczne, w tym kultura konsultacji społecznych z udziałem NGO w toku tworzenia dokumentów strategicznych, współpraca i wymierne wsparcie podmiotów III sektora przez Gminę w ramach Programu współpracy Gminy Kędzierzyn-Koźle z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami działającymi w zakresie pożytku publicznego;
- demograficzny potencjał i aktywność obywatelska (stabilne podmioty III sektora funkcjonujące w obszarze wsparcia osób starszych, silna baza potencjalnego wolontariatu np. senioralnego i potencjalnych liderów społecznych).
- bieżąca identyfikacja problemów społecznych (np. samotność, niesamodzielność, bezrobocie, wykluczenie) pozwala na ukierunkowaną współpracę PES z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej i innymi podmiotami przy realizacji konkretnych usług i działań prospołecznych;
- lokalna baza stabilnych PES — z infrastrukturą, zasobami kadrowymi i doświadczeniem - pozwala Gminie szybciej uruchamiać nowe formy usług społecznych. Już dziś PES

wspierają pomoc rodzinom, opiekę zdrowotną, reintegrację zawodową i usługi opiekuńcze.

Podmioty ekonomii społecznej, w tym te funkcjonujące w Gminie Kędzierzyn-Koźle zgłaszają pewne bariery w nawiązywaniu współpracy, które ograniczają ich rozwój, efektywność działań, innowacyjność oraz skalę oddziaływania społecznego, prowadząc do izolacji i trudniejszego dostępu do zasobów i rynku.

Bariery współpracy między podmiotami ekonomii społecznej (PES), które utrudniają rozwój nowych usług społecznych wymieniono poniżej:

- brak długofalowej strategii współpracy Gminy z PES;
- niewystarczający poziom wiedzy urzędników o potencjale PES;
- proceduralne i formalne bariery w zlecaniu zadań publicznych;
- fragmentacja i słaba koordynacja działań PES;
- niski poziom profesjonalizacji i ograniczone zasoby PES;
- ograniczone finansowanie rozwoju usług społecznych;
- niski poziom wzajemnego zaufania i stereotypy dotyczące PES.

Powyższe ograniczenia stanowią ważne przesłanki do podjęcia przez Gminę starań w kierunku zintegrowania systemu świadczonych usług społecznych poprzez powołanie podmiotu koordynującego. Taki kierunek zmian w polityce społecznej gminy w połączeniu z wykorzystaniem potencjału podmiotów ekonomii społecznej, spotęguje efekty dotychczasowych wysiłków poszczególnych podmiotów i instytucji. Jednym z takich rozwiązań jest bez wątpienia utworzenie Centrum Usług Społecznych, które stało się już praktyką w wielu miastach w Polsce.

4. Diagnoza problemów społecznych w Gminie Kędzierzyn-Koźle wraz z prognozą zmian

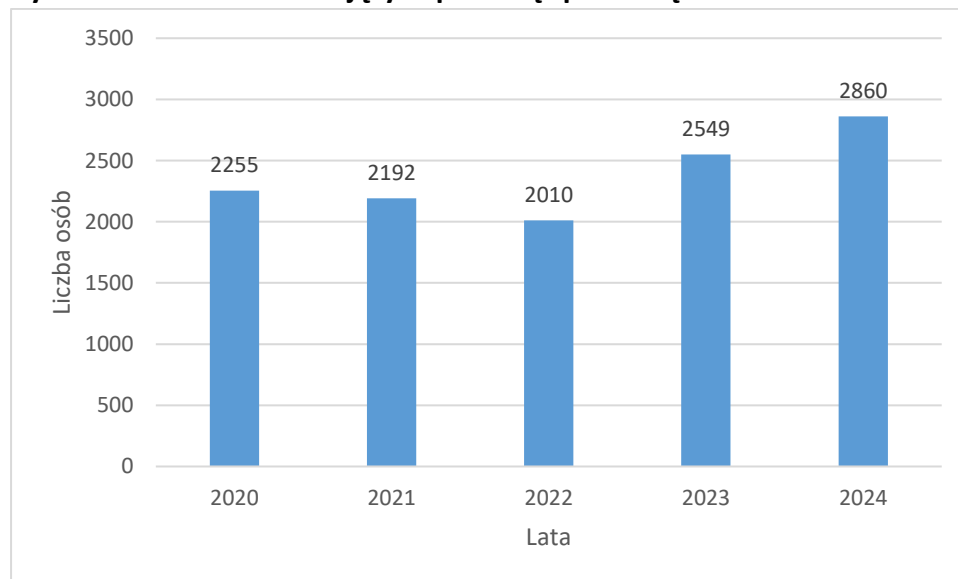
4.1. Charakterystyka wybranych problemów społecznych

4.1.1. Dominujące problemy społeczne w Gminie Kędzierzyn-Koźle w perspektywie wsparcia udzielanego mieszkańcom przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu

W toku identyfikacji problemów społecznych w Gminie Kędzierzyn-Koźle oparto się na kategoriach, które wynikają wprost z Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, a te diagnozuje w ramach swoich szeroko zakrojonych działań Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu. Podmiot ten, z uwagi na relatywnie szeroki wachlarz zadań, obejmuje swoim wsparciem potencjalnie wszystkich mieszkańców Gminy Kędzierzyn-Koźle. Z całą pewnością stanowi on najpewniejsze, choć nie jedyne źródło wiedzy o specyfice kryzysów w rodzinach, o tendencjach związanych z poszczególnymi problemami społecznymi.

Jak wynika z danych udostępnionych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu, w latach 2020–2024 liczba osób objętych pomocą społeczną przyjmowała wartości pomiędzy 2255 a 2860, przy czym dostrzegalny jest wzrost ilości beneficjentów ośrodka w ostatnich dwóch latach.

Rycina 15. Liczba osób objętych pomocą społeczną w latach 2020-2024

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu.

Z danych wynika również, że wśród 1750 rodzin korzystających ze wsparcia w 2024 roku aż 1221 rodzin to gospodarstwa jednoosobowe, co w połączeniu z faktem, iż 855 rodzin stanowią środowiska emerytów i rencistów (najczęściej jednoosobowe), pozwala wnioskować

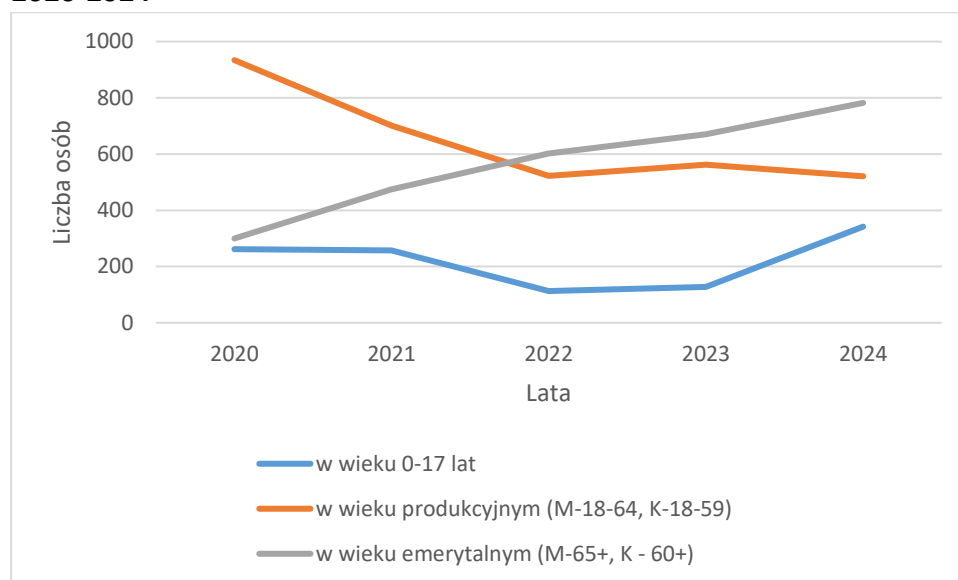
o wyzwaniach, przed jakimi staje pomoc społeczna wobec starzenia się społeczeństwa. Skala tego zjawiska widoczna jest szczególnie, kiedy zestawimy ilość rodzin emerytów i rencistów z rodzinami z dziećmi, których w 2024 roku było zaledwie 280 (w tym aż 141 rodzin niepełnych).

Jak się okazuje, w strukturze osób korzystających z pomocy społecznej na przestrzeni ostatnich 5 lat występują pewne zauważalne tendencje:

- następuje stały wzrost ilości beneficjentów w wieku emerytalnym,
- następuje istotny spadek w grupie osób w wieku produkcyjnym,
- następuje widoczny wzrost ilości dzieci wchodzących w struktury rodzin objętych pomocą.

Tendencje te obrazuje Ryc. 16.

Rycina 16. Zmiany w strukturze beneficjentów pomocy społecznej z uwagi na wiek w latach 2020-2024

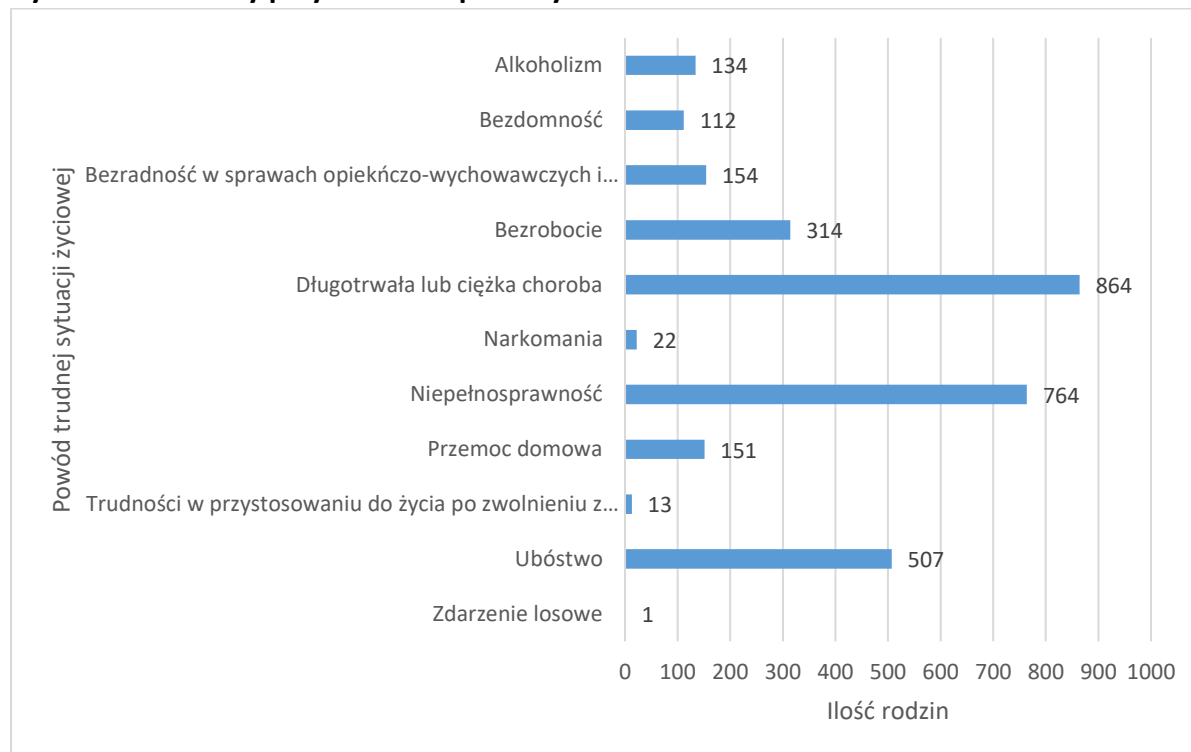

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu.

Wśród kwestii szerzej analizowanych w ramach niniejszej diagnozy znalazły się problemy społeczne występujące w Gminie stosunkowo często, co wynika z danych statystycznych pochodzących od Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu. Są to:

- długotrwała i ciężka choroba,
- niepełnosprawność,
- ubóstwo,
- bezrobocie,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, przemoc domowa,
- alkoholizm i bezdomność.

Rycina 17. Powody przyznawania pomocy rodzinom w 2024 roku

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu

4.1.2. Ubóstwo

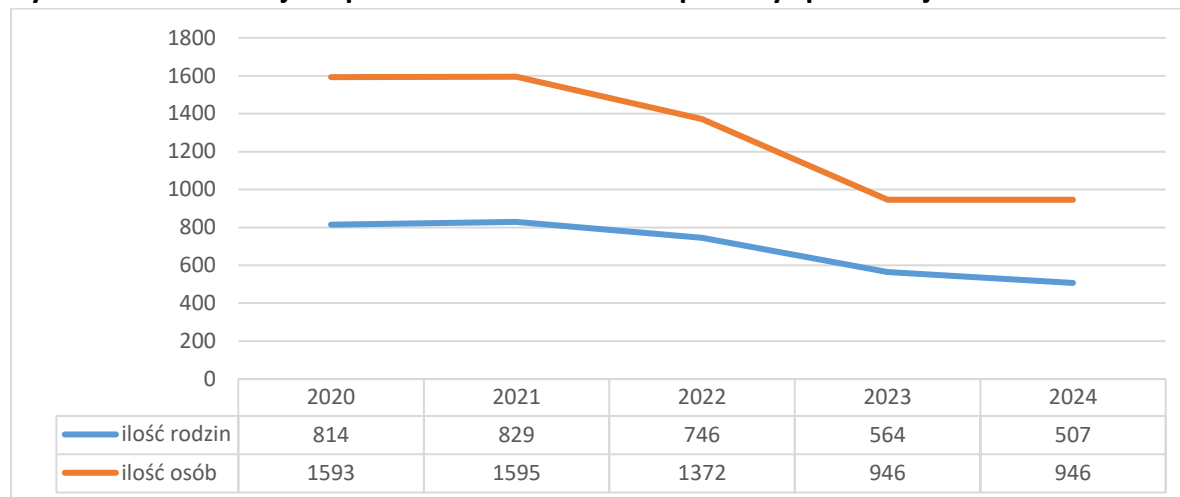
Ubóstwo jest zjawiskiem społecznym polegającym na braku dostatecznych środków materialnych do zaspokajania potrzeb życiowych jednostki lub rodziny. Objawia się w braku lub ograniczonym dostępie do żywności, odzieży, schronienia, jak i innych istotnych aspektów, takich jak edukacja, opieka zdrowotna, czy uczestnictwo w życiu społecznym.

Stanowi przesłankę do udzielenia pomocy w ramach systemu pomocy społecznej określającego kryteria dochodowe dla osób samotnych i osób w rodzinie, poniżej których możemy mówić o wystąpieniu ubóstwa (tzw. ubóstwo ustawowe). 15 lipca 2024 r. opublikowano Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 lipca 2024 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, zgodnie z którym od 1 stycznia 2025 r. wzrosły kryteria dochodowe w pomocy społecznej:

- dla osoby samotnie gospodarującej kryterium wynosi 1.010,00 zł,
- dla osoby w rodzinie kryterium wynosi 823,00 zł.

W 2024 roku z tytułu ubóstwa objęto pomocą społeczną w Gminie Kędzierzyn-Koźle 946 osób w 507 rodzinach. Ostatnie lata pokazują, że następuje sukcesywny spadek ilości rodzin kwalifikujących się do otrzymania pomocy społecznej z tego tytułu, na co wpływ może mieć relatywny wzrost poziomu dochodu w gospodarstwach domowych (wzrost minimalnego wynagrodzenia, świadczenia na rzecz rodzin z dziećmi, emerytów i osób niepełnosprawnych). Tendencję spadkową obrazuje Rycina 18.

Rycina 18. Ubóstwo jako przesłanka do udzielenia pomocy społecznej w latach 2020-2024

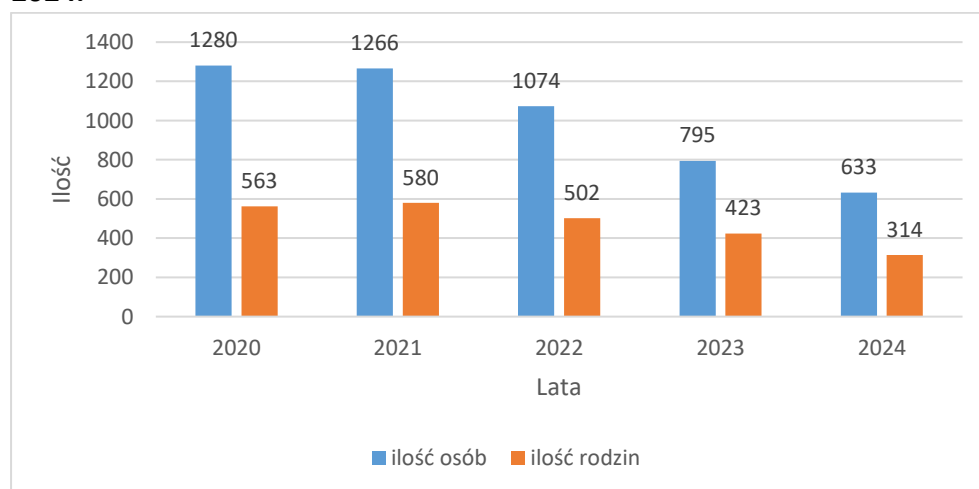

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu

4.1.3. Bezrobocie

Bezrobocie jako dysfunkcja w środowiskach objętych wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej występuje u co piątego beneficjenta (ok. 22 % ogółu podopiecznych w 2024 roku). Struktura grupy osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kędzierzynie-Koźlu omówiona wcześniej, przekłada się na strukturę osób bezrobotnych korzystających z systemu pomocy społecznej (np. przewaga bezrobotnych kobiet). Znamienna jest tendencja spadkowa ilości osób bezrobotnych odnotowywana z roku na rok – obrazuje ją Ryc. 19.

Rycina 19. Poziom bezrobocia wśród beneficjentów systemu pomocy społecznej – lata 2020-2024.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu.

Zmniejszanie się skali bezrobocia w Gminie Kędzierzyn-Koźle nie ma wpływu na ograniczenie działań aktywizacyjnych w kierunku jego dalszej minimalizacji. Wsparcie

w powrocie na otwarty rynek pracy osób długotrwale bezrobotnych, którzy są jednocześnie wieloletnimi beneficjentami systemu pomocy społecznej nadal stanowi ważne zadanie dla pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu. Działania te mają charakter dwutorowy i obejmują:

- kompleksowe wsparcie w formie programu Klubu Integracji Społecznej działającego przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej (konsultacje indywidualne z psychologiem i doradcą zawodowym, warsztaty grupowe psychoedukacyjne),
- objęcie Programem „Prace społecznie-użyteczne” realizowanym we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Kędzierzynie-Koźlu (w 2024 roku udostępniono osobom bezrobotnym 35 stanowisk pracy w 17 instytucjach publicznych, w ciągu roku 54 osoby przystąpiły do programu).

W wyniku ww. działań w 2024 roku 10 osób podjęło pracę, jedna osoba podjęła staż zawodowy. Ustawa z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia¹⁵ obowiązująca od 1 czerwca 2025 roku dostosowuje obszar przeciwdziałania bezrobociu do realiów otwartego rynku pracy, tym samym otwiera nowe możliwości działań aktywizacyjnych, zwiększa wsparcie finansowe i wprowadza nowe, atrakcyjne instrumenty do wdrożenia przez publiczne służby zatrudnienia w (dostrzeżonym po raz pierwszy przez ustawodawcę) partnerstwie lokalnym z partnerami społecznymi. Prognozuje się, że wdrożenie nowych rozwiązań ustawowych przez Powiatowy Urząd Pracy w Kędzierzynie-Koźlu przyczyni się do dalszego sukcesywnego obniżania się stopy bezrobocia rejestrowanego w podległym mu rejonie.

4.1.4. Niepełnosprawność, długotrwała i ciężka choroba

Niepełnosprawność zdefiniowana została w art. 2 pkt 10 Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych¹⁶. Wg ww. ustawy niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Osoby legitymujące się prawomocnym orzeczeniem o niepełnosprawności wydanym przez uprawnione organy stanowią znaczną część podopiecznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu, jak również innych podmiotów, których działalność dedykowana jest tej grupie kategoryjnej.

Wg danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej ilość osób korzystających z systemu pomocy społecznej z tego tytułu nie wzrasta – odnotowuje się nawet niewielki spadek: na przełomie lat 2020-2024 wyniósł on 314 osób. Mimo tego, aż 34,34% ogółu osób objętych wsparciem (764 na 2860) w 2024 roku stanowiły osoby z różnego typu niepełnosprawnością.

¹⁵ Ustawa z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia (Dz.U.2025.620).

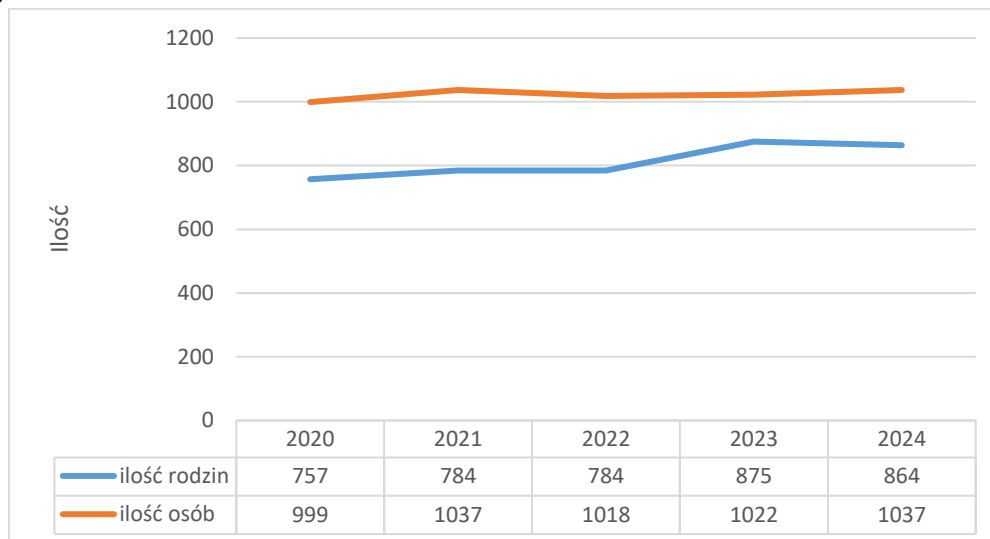
¹⁶ Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U.2025.0.913).

W Gminie Kędzierzyn-Koźle funkcjonuje szereg podmiotów, których działalność dedykowana jest osobom z różnego rodzaju niepełnosprawnością, co stanowi potencjał lokalnego wsparcia na rzecz ww. grupy kategoryjnej. Wśród tych podmiotów wymienić należy:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu (w tym Dział Usług Opiekuńczych, Dział Pomocy Środowiskowej, Gminne Centrum Seniora, ośrodki wsparcia dziennego, Mieszkania Treningowe i Wspomagane),
- Środowiskowy Dom Samopomocy „Promyczek,
- organizacje pozarządowe, w tym m.in.:
 - ✓ Fundacja Różnosprawni prowadząca Zakład Aktywności Zawodowej Różnosprawni,
 - ✓ Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelleksualną prowadzące Warsztaty Terapii Zajęciowej,
 - ✓ Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Autystów „Mały Książę”
 - ✓ Stowarzyszenie „Zawsze Dziecko”,
 - ✓ Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Przewlekłe Chorych „Siła Serc”, Olimpiady Specjalne - Opolski Oddział Regionalny,
 - ✓ Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna OGNIWO,
 - ✓ Spółdzielnia Socjalna „Poza Czasem”,
- Podmioty, których organem prowadzącym jest Powiat Kędzierzyńsko-Kozielski:
 - ✓ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
 - ✓ Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności,
 - ✓ Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych – powoływana przez Starostę Powiatu, organ opiniodawczo-doradczy, obecna kadencja 2024-2028.

Długotrwała choroba zwana również przewlekłą, to schorzenie charakteryzujące się długim czasem trwania, powolnym rozwojem i często nieuleczalnym przebiegiem. Ciężka choroba to poważne schorzenie, które może zagrażać życiu lub zdrowiu, często wymagające intensywnego leczenia i hospitalizacji. Tego typu schorzenia stanowią jedną z przesłanek do objęcia wsparciem w ramach systemu pomocy społecznej. W 2024 roku właśnie długotrwała lub ciężka choroba były najczęstszą przyczyną udzielenia pomocy społecznej – skorzystało z niej 1037 osób w 864 rodzinach. W tej grupie aż 513 osób to osoby w wieku poprodukcyjnym.

Rycina 20. Długotrwała i ciężka choroba – skala zjawiska wśród beneficjentów pomocy społecznej w latach 2020-2024

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu.

4.1.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego stanowi wyzwanie dla znacznej liczby profesji i podmiotów funkcjonujących w Gminie Kędzierzyn-Koźle. Grono specjalistów i profesjonalnych służb podejmuje wysiłki aby, kryzysy występujące w rodzinach, powodowane przez szereg dysfunkcji i deficytów, nie przekładały się wprost na złą jakość funkcjonowania rodzin i niespełnianie przez nie funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Jest to wysiłek wielotorowy i długoterminowy, a jego efekty, często niemierzalne, bywają niepewne.

Wśród beneficjentów systemu pomocy społecznej 154 rodziny z dziećmi dotknięte były w 2024 roku ww. dysfunkcją i z tego powodu otrzymały celowane, wielopłaszczyznowe wsparcie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Liczba rodzin przejawiających bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w ostatnich latach zmieniała się, przyjmując ostatecznie tendencję wzrostową (w 2024 roku wzrost o 46 środowisk w stosunku do roku poprzedniego). Potwierdza to tezę o konieczności podejmowania ukierunkowanego, metodycznego działania niwelującego deficyty w pełnieniu funkcji rodzicielskich w długim okresie, najczęściej wieloletnim. Jednocześnie świadczyć to może o pojawianiu się nowych środowisk, często młodych rodziców z dziećmi, którzy w dzisiejszych realiach doświadczają poważnych trudności w tworzeniu struktur rodzinnych zapewniających dzieciom bezpieczeństwo i stabilny system norm i wartości.

Gmina Kędzierzyn-Koźle realizuje gminny program wspierania rodziny ukierunkowany na:

- wsparcie rodzin z dziećmi w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,

- zapewnienie bezpieczeństwa rodzinom – przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji funkcji rodziny,
- wsparcie rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej,
- wsparcie kadry zajmującej się pomocą na rzecz rodziny.

Program pełni rolę koordynującą i systematyzującą strumień działań na rzecz rodzin z dziećmi, w tym rodzin w kryzysie. Efekty wdrażania programu osiągnięte w samym w 2024 roku świadczą o realnej skali wyzwań, jakie stają przed zaangażowanymi podmiotami. W ramach Programu w 2024 roku osiągnięto następujące wskaźniki:

- **752** przedsięwzięcia integracyjne dla rodzin,
- **9** zorganizowanych form wypoczynku letniego i zimowego dla łącznie **2455** dzieci,
- **901** przedsięwzięć pozalekcyjnych i pozaszkolnych (warsztatów, konkursów, przeglądów artystycznych, itp.),
- **155** dzieci objętych wsparciem placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (4 placówki i 3 filie),
- **205** złożonych wniosków „Karta Dużej Rodziny”,
- **161** uczestników w formach edukacyjnych: „Szkola dla rodziców” i „Warsztaty codzienności”,
- **465** rodzin objętych różnymi formami wsparcia finansowego z uwagi na ubóstwo (niemal 2600 świadczeń),
- **581** dzieci objętych dożywianiem w **51** placówkach (w tym 47 placówek oświatowych i 4 placówki wsparcia dziennego),
- **110** dzieci otrzymało stypendium szkolne, a **335** dzieci stypendium dla dzieci uzdolnionych,
- **68** rodzin objętych wsparciem **4** asystentów rodziny,
- **163** rodziny objęte procedurą „Niebieskie Karty”,
- **8058** porad (psychologicznych, terapeutycznych i pedagogicznych) udzielonych łącznie 2326 osobom,
- **158** dzieci pozostających w pieczy zastępczej, w tym 19 - w pieczy instytucjonalnej, 139 - w rodzinach zastępczych.

4.1.6. Bezdomność

Bezdomność stanowi jedną z ważniejszych, z uwagi na wielowymiarowe skutki, kwestii społecznych. Charakteryzuje ją brak domu lub miejsca stałego pobytu gwarantującego osobie lub rodzinie poczucie bezpieczeństwa, zapewniającego schronienie przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i zaspokojenie podstawowych życiowych potrzeb.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu, jako jednostka organizacyjna Gminy Kędzierzyn-Koźle, udziela schronienia, zapewnia posiłek i niezbędną odzież osobom w kryzysie bezdomności. Zapisaną ustawowo zasadą jest udzielanie pomocy osobie bezdomnej przez gminę ostatniego miejsca zameldowania tej osoby na pobyt stały. W 2024 r. Stowarzyszenie MONAR – Schronisko dla Osób Bezdomnych „Markot” w Kędzierzynie-Koźlu, w ramach umowy

podpisanej z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, zapewniło przyjęcie 55 osób bezdomnych z terenu Kędzierzyna-Koźla, co oznacza możliwość uzyskania wsparcia w formie schronienia wraz z całodziennym wyżywieniem, zapewnieniem podstawowych warunków socjalnych oraz prowadzoną pracą socjalną, zmierzającą do odzyskania przez osoby bezdomne zdolności do aktywności i samodzielności. W 2024 r. w Schronisku dla Osób Bezdomnych „Markot” przebywało (narastająco) 61 osób.

Ważny element przeciwdziałania bezdomności i niwelowania jej negatywnych skutków stanowi streetworking. Streetworking znacząco przyczynia się do podniesienia jakości i adekwatności udzielanego wsparcia osobom bezdomnym przebywającym w miejscach Niemieszkalnych. Praca pedagogów ulicy wpływa na zwiększenie liczby osób korzystających z pomocy w formie schronienia, posiłków czy też usług kąpielowych. Poprzez systematyczne monitorowanie przez streetworkerów miejsc, gdzie koczują lub mogą przebywać osoby bezdomne, zmniejsza się ryzyko wystąpienia wśród nich np. zgonów na skutek zamarznięcia, czy też niweluje się zjawiska patologiczne, m.in. żebractwo. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Kędzierzynie-Koźlu w 2024 r. oferował osobom bezdomnym profesjonalną pomoc dwóch pedagogów ulicy (streetworkerów), którzy swoim wsparciem objęli 32 osoby bezdomne, przebywające w różnego typu miejscach Niemieszkalnych na terenie miasta (w tym 25 osób z terenu Gminy Kędzierzyn-Koźle).

Pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu podejmują również działania profilaktyczne, mające na celu wspieranie osób zagrożonych bezdomnością w rozwiązywaniu problemów życiowych.

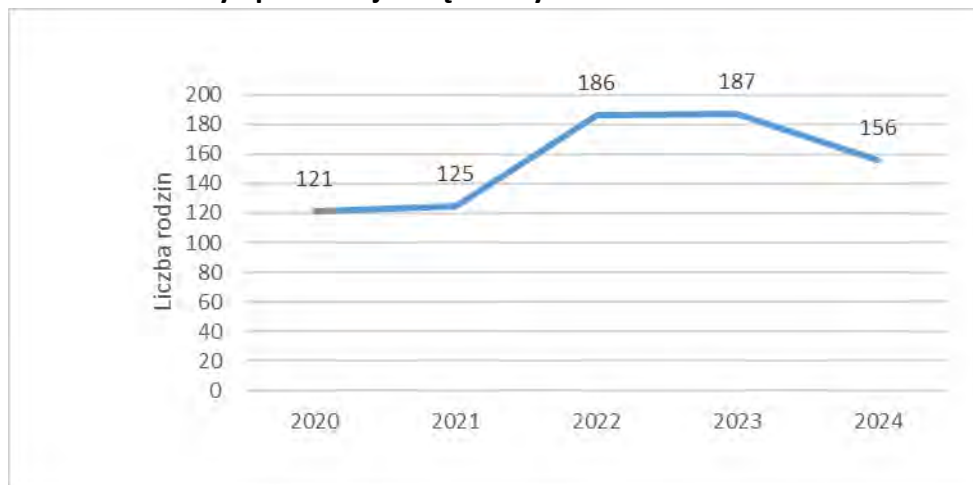
Wśród najważniejszych kierunków działań znajdują się:

- towarzyszenie i profesjonalne wsparcie w uzyskaniu dodatków mieszkaniowych oraz w ubieganiu się o przyznanie lokalu o niższym standardzie i niższych opłatach mieszkaniowych,
- podejmowanie współpracy z administracjami w celu umożliwienia odpracowania zaległości czynszowych, rozłożenia zaległości czynszowych na raty,
- nawiązywanie kontaktów z najbliższą rodziną celem motywowania do odbudowania relacji i udzielenia wsparcia członkowi rodziny zagrożonemu bezdomnością,
- bieżące monitorowanie dokonywanych opłat mieszkaniowych,
- kształtowanie umiejętności racjonalnego gospodarowania budżetem domowym.

4.1.7. Uzależnienia – alkoholizm

Alkoholizm i jego skutki w funkcjonowaniu osób i rodzin obserwuje się m.in. w toku pracy środowiskowej z beneficjentami systemu pomocy społecznej. Osoby i rodziny zgłaszające się do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu w wielu przypadkach mierzą się z problemem uzależnień. Skalę zjawiska odnotowanego w statystykach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w latach 2020-2024 obrazuje Rycina 21.

Rycina 21. Problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach objętych wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2020-2024

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu.

Z wykresu wynika, że liczba rodzin, w których wystąpił problem uzależnienia od alkoholu lub narkotyków ulegała zmianom w ostatnich latach i w 2024 roku osiągnęła poziom 156. Oczywiście liczby te nie uwzględniają faktycznej skali problemu, gdyż odnoszą się wyłącznie do środowisk objętych wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu. Dają jednak wyraz wyzwaniom, z jakimi mierzy się aktualnie system pomocy społecznej w Gminie Kędzierzyn-Koźle, mający do czynienia z wielodysfunkcyjnością rodzin, nawarstwianiem się efektów społecznych jednoczesnego oddziaływania kilku problemów w środowiskach objętych wsparciem.

Zgodnie z *Raportem z wykonania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii i efektów jego realizacji w 2024 roku*, przeciwdziałanie alkoholizmowi i minimalizowanie jego skutków stanowi zadanie sporej liczby podmiotów funkcjonujących w Gminie Kędzierzyn-Koźle. Są to:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (w tym Zespół ds. Kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych),
- Placówki finansowane ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia:
 - ✓ dwa oddziały dzienne terapii uzależnień (SNZOZ „B-Med” i NZOZ „SENSIMED”),
 - ✓ trzy poradnie terapii uzależnień (NZOZ „IS-MED”, NZOZ „SENSIMED” i SNZOZ „B-Med.”),
- Urząd Miasta Kędzierzyn-Koźle (Wydział Polityki Mieszkaniowej, Spraw Socjalnych i Zdrowia, Wydział Oświaty i Wychowania, Wydział Kultury, Sportu i Turystyki),
- Punkt konsultacyjny dla osób dotkniętych problemem alkoholowym i przemocy w rodzinie,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu (prowadzenie placówek wsparcia dziennego),

- Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji (zajęcia pozalekcyjne sportowe),
- Publiczne szkoły podstawowe (realizacja programów profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży),
- Organizacje pozarządowe, kluby sportowe (organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży).

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2024 roku podejmowała działania na rzecz 149 rodzin, w tym nie skierowała do sądu żadnych wniosków o leczenie odwykowe. GKRPA sprawowała kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych, której dokonywali członkowie – w 2024 roku przeprowadzono 19 kontroli kompleksowych oraz 9 kontroli częściowych 153 punktów sprzedaży napojów alkoholowych funkcjonujących w Gminie. W trakcie prowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości, w tym sprzedaży napojów alkoholowych osobom nieletnim.

4.1.8. Przemoc domowa

Przemoc domowa jako jeden z najpoważniejszych problemów społecznych, definiowana jest jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej¹⁷.

Niebezpieczeństwa, jakie potencjalnie za sobą niesie, powodują, że przemoc jest obszarem intensywnych, interwencyjnych i profilaktycznych działań skoordynowanych przez różne służby.

Przemoc wobec osób starszych (najczęściej emocjonalna i ekonomiczna) rzadko jest demaskowana (choć jej zasięg jest statystycznie istotny - 3,6% osób starszych w ostatnich 3 latach doświadczyło przemocy, a 8,5% czuje się zaniedbywanych przez rodzinę), co znalazło odzwierciedlenie w przeprowadzonych w ostatnich latach badaniach¹⁸.

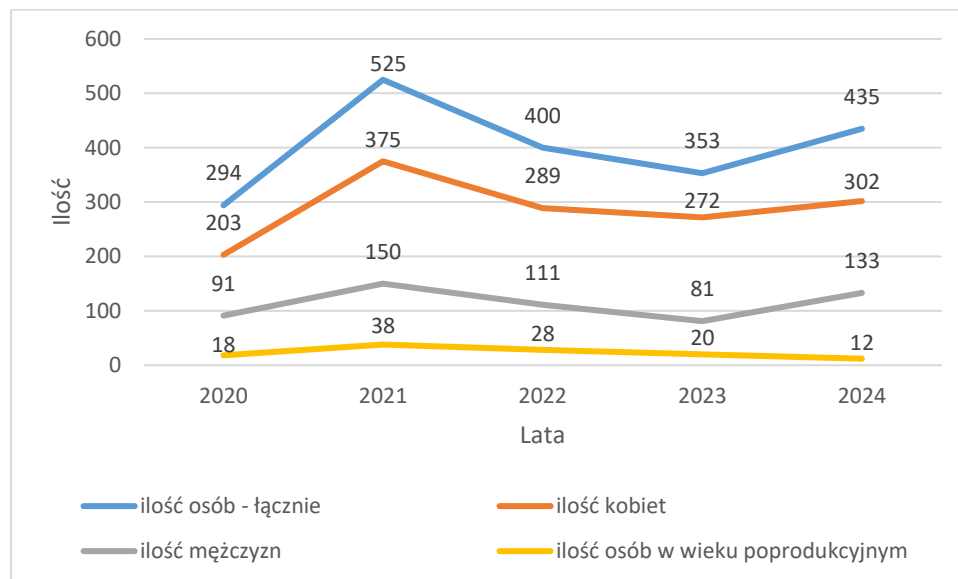
Z danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu wynika, że liczba osób i rodzin, których dotyczy problem przemocy zmienia się w ostatnich latach: po okresowym

¹⁷ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U.2024.1673), art. 2, ust.1.

¹⁸ POLSENIOR2, Wstępne wyniki badania przeprowadzonego w latach 2014-2020, <https://polsenior2.gumed.edu.pl/>

spadku zgłoszeń w 2023 roku, w kolejnym odnotowano wzrost sytuacji kryzysowych w rodzinach w wyniku występowania przemocy. Niezmienną cechą przemocy domowej jest fakt, iż częściej doznają jej kobiety - w 2024 roku na 435 osób objętych wsparciem aż 302 stanowiły krzywdzone kobiety. Znamienny jest również bardzo niski odsetek osób starszych doznających przemocy ze strony najbliższych, którzy zgłosili się do odpowiednich służb celem uzyskania pomocy.

Rycina 22. Wymiary zjawiska przemocy wśród podopiecznych systemu pomocy społecznej w latach 2020-2024

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu.

O realnej skali zjawiska przemocy w Gminie Kędzierzyn-Koźle w 2024 roku najbardziej obrazowo mówią liczby wskazane poniżej:

- **67** programów własnych zostało realizowanych przez różne podmioty, a w ramach nich **5935** osobom udzielono porad w zakresie przeciwdziałania przemocy,
- odbyły się **102** posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego (ZI),
- **185** funkcjonujących grup diagnostyczno-pomocowych w ramach ZI,
- **11** osób ukończyło program korekcyjno-edukacyjny,
- **6** osób ukończyło program psychologiczno-terapeutyczny,
- **268** osób zostało objętych wsparciem w formie poradnictwa psychologicznego i terapeutycznego zmierzającego do zmiany wzorców zachowań,
- **0** wdrożonych procedur dotyczących ochrony dzieci w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- **9** osób, w tym 6 kobiet i 3 dzieci skorzystało z miejsc przygotowanych przez Specjalistycznych Ośrodek Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej (dostępnych miejsc jest 10),
- **169** osób stosujących przemoc domową objętych zostało procedurą „Niebieskie Karty”,

- **43** wszczęte w Prokuraturze postępowania przygotowawcze, **40** odmowy wszczęcia postępowania przygotowawczego, **12** postępowań zakończonych sporządzeniem aktu oskarżenia, **31** postępowań przygotowawczych umorzonych¹⁹.

W Gminie Kędzierzyn-Koźle zasobem instytucjonalnym w obszarze przeciwdziałania przemocy są:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu (Sekcja ds. usług dla rodzin, Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej),
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kędzierzynie-Koźlu,
- Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej,
- Punkt Konsultacyjny,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Komenda Powiatowa Policji,
- Sąd Rejonowy w Kędzierzynie-Koźlu (kuratorskie służby sądowe),
- Placówki ochrony zdrowia,
- Organizacje pozarządowe,
- Prywatne gabinety terapii.

4.2. Problemy społeczne i funkcjonowanie instytucji pomocowych w opinii ekspertów - przedstawicieli podmiotów działających na rzecz rozwiązywania problemów społecznych

Analiza danych zastanych w prawidłowo realizowanym podejściu metodycznym powinna być uzupełniona o materiał pochodzący z badań środowiskowych. W opracowaniu niniejszej strategii funkcję tę pełniły następujące elementy: wywiady pogłębione z ekspertami, panel ekspercki w formie ankiety asynchronicznej oraz warsztaty eksperckie. Warto nadmienić, że rolę ekspertów pełnili również mieszkańcy, którzy angażują się w funkcjonowanie lokalnych organizacji, w tym przedstawiciele Uniwersytetów Trzeciego Wieku, członkowie Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów, przedstawiciele Miejskiej Rady Seniorów, czy członkowie rad osiedlowych.

Tabela 5. Problemy społeczne postrzegane jako szczególnie istotne do rozwiązania w perspektywie najbliższych 5 lat w opiniach ekspertów oraz propozycje rozwiązań

Instytucja / ekspert	Akcentowane problemy	Potrzeby /propozycje rozwiązań
MOPS	Starzenie się społeczeństwa; wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze i senioralne;	Rozwój Domów Dziennego Pobytu i Gminnego Centrum Seniora; utworzenie Centrum Usług

¹⁹ Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu: *Sprawozdanie z Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Kędzierzynie-Koźlu na lata 2024-2030 za rok 2024*

	ograniczone środki finansowe i kadrowe; trudności w rekrutacji opiekunów; konieczność remontów obiektów; przemoc domowa; wykluczenie społeczne.	Społecznych; rozwój działań środowiskowych i ekonomii społecznej (KIS, sklep społeczny); nowe programy przeciwdziałania przemocy; pozyskiwanie środków zewnętrznych.
MBP (Biblioteka)	Spadek tradycyjnego czytelnictwa na rzecz e-booków; potrzeba cyfryzacji usług; konieczność modernizacji filii; potrzeba integracji mieszkańców poprzez kulturę.	Rozwój usług cyfrowych (Legimi, Empik Go, biblioteka cyfrowa); organizacja wydarzeń integracyjnych (Targi Książki Nad Odrą, rejsy literackie, kluby książki); modernizacja Filii nr 1 i Mediateki; dalsza współpraca ze szkołami, UTW, NGO.
MOK (Miejski Ośrodek Kultury)	Trudności w dotarciu do młodzieży; ograniczona infrastruktura (tylko jedna sala widowiskowa); braki kadrowe (specjaliści obsługi sceny); ograniczone finansowanie.	Organizacja wydarzeń plenerowych i integracyjnych („Taniec bez barier”, kino o niepełnosprawności, plenery fotograficzne, warsztaty rodzinne); rozbudowa infrastruktury (hala „Śródmieście”, scena w Parku Pojednania, rozbudowa amfiteatru); modernizacja wyposażenia technicznego; zwiększenie finansowania i zatrzymanie specjalistów.
ŚDS „Promyczek”	Wzrost liczby osób z niepełnosprawnościami psychicznymi i intelektualnymi; problemy zdrowotne i ubóstwo uczestników; braki kadrowe (logopeda, psycholog); obciążenia pracą; agresja i trudne zachowania wśród podopiecznych.	Zwiększenie liczby miejsc (do 60+); rozwój oferty terapeutycznej; szkolenia kadry w zakresie radzenia sobie z agresją i wypaleniem; zatrudnienie dodatkowych specjalistów; rozwój infrastruktury zewnętrznej (siłownia, tor do bouli, grill, ogrodzenie).
Urząd Miasta / Prezydent	Depopulacja; starzenie się społeczeństwa; potrzeba zapewnienia mieszkań socjalnych i dla rodzin; konieczność przyciągania mieszkańców poprzez dobrą infrastrukturę i usługi; niewystarczająca promocja miasta.	Aktywizacja osób starszych; dostęp do żłobków i przedszkoli; budownictwo mieszkaniowe; poprawa transportu publicznego; rozwój polityki prorodzinnej; promocja miasta jako miejsca do życia w duchu „slow life”; dalsze

		pozyskiwanie funduszy zewnętrznych.
Wydział Polityki Mieszkaniowej, Spraw Socjalnych i Zdrowia UM	Duża liczba eksmisji i zadłużeń czynszowych; niedostatek mieszkań socjalnych; niszczenie lokali; problemy uzależnień; starzenie się społeczeństwa; ograniczony dostęp do usług zdrowotnych.	Remont pustostanów i budowa nowych mieszkań (SIM); rozwój polityki zdrowotnej (rehabilitacja, szczepienia, wsparcie osób z autyzmem); większa dostępność opieki nad osobami starszymi i przewlekle chorymi; działania profilaktyczne w szkołach; rozwój programów integracyjnych i aktywizacyjnych.
Specjalista ds. uzależnień	Wysoki odsetek osób uzależnionych (alkohol, narkotyki, fonoholizm, gry, hazard); rosnące uzależnienia wśród młodzieży; ograniczony kontrakt NFZ i długie kolejki; brak współpracy z gminą w zakresie profilaktyki.	Rozszerzenie terapii i wsparcia dla rodzin (DDA, treningi, maratony terapeutyczne); edukacja dla rodziców i dzieci w szkołach; lepsza współpraca z gminą; rozwój wolontariatu wspierającego osoby samotne i wykluczone; tworzenie CIS i klubów pacjenta.
Wydział Kultury, Sportu i Turystyki UM	Niedoinwestowana infrastruktura kulturalna i sportowa; potrzeba różnorodnej oferty dla różnych grup; ograniczone finansowanie imprez; niewystarczająca promocja miasta i jego walorów turystycznych.	Modernizacja i budowa obiektów (sala koncertowa, kino, basen, ścieżki rekreacyjne); organizacja festiwali i kampanii promocyjnych; rozwój turystyki opartej o Kanał Gliwicki, historię miasta i sport (klub ZAKSA); lepsze wykorzystanie potencjału turystycznego regionu.
Uniwersytety Trzeciego Wieku	Brak stabilnych źródeł finansowania; rosnące koszty; trudność w dotarciu do mniej aktywnych seniorów; bariery cyfrowe; niski poziom przygotowania kadry UTW do pozyskiwania funduszy zewnętrznych (pisanie skutecznych wniosków o dotacje z różnych źródeł).	Stałe dotacje samorządów; większy dostęp do funduszy UE; współpraca z biznesem i sponsorami; szkolenia/doradztwo dla kadr UTW w zakresie pozyskiwania funduszy, rozliczania projektów.
Rady Osiedla	Niewielki budżet; trudność w efektywnej integracji mieszkańców osiedla, anonimowość blokowisk.	Zwiększenie puli środków w budżecie miasta; wprowadzenie budżetu obywatelskiego na poziomie osiedla; aktywne

		działania integracyjne (festyny, warsztaty, spotkania sąsiedzkie); promocja w mediach społecznościowych;
Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów	Problem izolacji społecznej osób starszych po okresie pandemii, długie kolejki do lekarzy specjalistów; ograniczony dostęp do rehabilitacji i opieki długoterminowej.	Propozycje różnych form aktywizacji, włączenia społecznego seniorów; szczególna dbałość o osoby samotne, nieposiadające rodziny; zadbanie o profilaktykę zdrowotną, rozwój klubów seniora, Uniwersytetów Trzeciego Wieku; programy międzypokoleniowe; wolontariat sąsiedzki; wsparcie usług asystenckich i opiekuńczych finansowanych przez gminy; rozwój mieszkalnictwa wspomagane i usług środowiskowych.

Eksperci z lokalnych instytucji samorządowych i społecznych zgodnie wskazują, że Kędzierzyn-Koźle stoi przed podobnymi wyzwaniami jak inne miasta średniej wielkości w Polsce. Kluczowe problemy to depopulacja (odpływ mieszkańców, zwłaszcza młodych) oraz starzenie się społeczeństwa, co przekłada się na rosnący odsetek seniorów wymagających wsparcia.

Depopulacja została wskazana przez ekspertów jako jeden z najpoważniejszych problemów demograficznych. Przedstawiciele władz samorządowych zauważają, że Kędzierzyn-Koźle nie jest tu wyjątkiem – wiele mniejszych ośrodków boryka się z ubytkiem ludności na rzecz większych metropolii. Rozwiązaniem ma być przemyślana polityka społeczna, która uczyni miasto atrakcyjnym do życia zarówno dla młodych rodzin, jak i osób starszych. W praktyce oznacza to tworzenie sprzyjających warunków dla młodych: dostępność żłobków i przedszkoli, bonusy dla rodzin (np. zniżki w dostępie do obiektów sportowych i kulturalnych) oraz sprawny transport publiczny, sieć ścieżek rowerowych i wystarczającą liczbę parkingów. Ważnym elementem jest też rozwój budownictwa mieszkaniowego – obecnie w mieście oddawane są nowe mieszkania, zarówno komunalne, jak i deweloperskie. Samorząd promuje ideę „slow life”, podkreślając zalety spokojniejszego, tańszego życia w Kędzierzynie-Koźlu. Pojawiają się już przykłady młodych ludzi, którzy po studiach lub pracy w dużych aglomeracjach wracają do rodzinnego miasta, skuszeni niższymi kosztami życia i łatwiejszym dostępem do codziennych usług, przy jednoczesnej możliwości podjęcia pracy w pobliskiej aglomeracji górnośląskiej lub lokalnych firmach. Takie zjawiska pokazują, że odpowiednie działania (m.in. rozwój infrastruktury społecznej i promocja miasta) mogą częściowo zahamować odpływ mieszkańców.

Starzejące się społeczeństwo - proces starzenia się społeczeństwa jest wyzwaniem, które mocno wybrzmiewa w opiniach ekspertów. Eksperci Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

(MOPS) zauważają, że choć ogólna liczba podopiecznych korzystających z klasycznych świadczeń pomocy społecznej nieco maleje, to rosną potrzeby w zakresie usług dla osób starszych i z niepełnosprawnościami. Coraz większym zainteresowaniem cieszą się usługi opiekuńcze, dzienne domy pobytu dla seniorów oraz inicjatywy Gminnego Centrum Seniora. Gmina już teraz rozwija infrastrukturę senioralną – wkrótce planowane jest otwarcie nowego obiektu – Centrum Współpracy Dugnad, obejmującego Dom Dziennego Pobytu „Dugnad” z miejscami całodobowymi okresowego pobytu, Gminne Centrum Seniora i Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu, co znacząco poszerzy ofertę wsparcia dla starszych mieszkańców. Aktywizacja i integracja osób starszych stanowi ważny element strategii przeciwdziałania negatywnym skutkom demografii. Przedstawiciele instytucji kultury podkreślają, że seniorzy stanowią aktywną grupę odbiorców, chętną do współdziałania z młodymi. Taka współpraca międzypokoleniowa integruje społeczność i zapobiega izolacji osób starszych. Jednocześnie rośnie zapotrzebowanie na usługi opiekuńczo-zdrowotne dla osób w zaawansowanym wieku. Wydział Polityki Mieszkaniowej, Spraw Socjalnych i Zdrowia wskazuje, że starzejące się społeczeństwo to poważny problem, wymagający m.in. zwiększenia dostępu do opieki długoterminowej. Eksperci postulują utworzenie w mieście Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego (co leży w gestii powiatu) oraz rozszerzanie oferty wsparcia dla osób zależnych i ich opiekunów rodzinnych. Ważne jest odciążenie rodzin opiekujących się niesamodzielnymi seniorami – tak, aby bliscy mogli łączyć opiekę z aktywnością zawodową. Wśród propozycji pojawia się także rozwój usług opieki domowej i rehabilitacji leczniczej finansowanej ze środków gminnych. Podsumowując, w opinii ekspertów polityka senioralna w Strategii powinna mieć dwa wymiary: aktywizujący (tworzenie warunków do społecznej, kulturalnej aktywności osób 60+) oraz opiekuńczy (zapewnienie dostępnej opieki medyczno-pielęgniarskiej i wsparcia dla seniorów niesamodzielnych).

Rozwój usług społecznych to temat przewijający się we wszystkich wypowiedziach eksperckich – niemal każda instytucja planuje poszerzać swoją ofertę, aby lepiej odpowiadać na potrzeby mieszkańców. MOPS zapowiada wręcz jakościową zmianę modelu działania: docelowo jednostka ma zostać przekształcona w Centrum Usług Społecznych (CUS), które będzie świadczyć zintegrowane usługi dla różnych grup mieszkańców. Już w najbliższym czasie uruchomiony zostanie nowy kompleks społeczny (w budynku po dawnej szkole) – mieścić się w nim będzie Dom Dziennego Pobytu z miejscami całodobowymi okresowego pobytu, Gminne Centrum Seniora oraz Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu. Inwestycje te są możliwe dzięki aktywnemu pozyskiwaniu środków zewnętrznych. Gmina i jej jednostki aplikują o fundusze centralne i europejskie (wspomniano m.in. o Funduszach Norweskich i Szwajcarskich), które pozwalają realizować ambitne projekty społeczne mimo ograniczeń lokalnego budżetu. Wśród rekomendacji zgłoszonych przez ekspertów pojawiają się konkretne inicjatywy poszerzające ofertę usług społecznych. MOPS proponuje wzmacnianie pracy środowiskowej na osiedlach – tworzenie nowych form pracy z lokalną społecznością, projektów socjalnych i akcji społecznych. Kolejnym kierunkiem jest rozwój ekonomii społecznej: przy MOPS działa już Klub Integracji Społecznej (KIS), ale eksperci widzą potencjał w rozszerzeniu jego programu – tak, by uczestnicy (osoby długotrwale bezrobotne lub wykluczone) mogli zdobywać kompetencje

pożądane na otwartym rynku pracy, a przy tym świadczyć drobne prace na rzecz lokalnej społeczności. Przykładem jest pomysł angażowania uczestników KIS w pomoc seniorom (np. drobne remonty mieszkań starszych osób) czy prowadzenie sklepu społecznego z nieodpłatnymi artykułami dla potrzebujących. Tego typu działania łączą cele społeczne z aktywizacją zawodową i budowaniem więzi lokalnych – są więc szczególnie cenione jako dobre praktyki w rozwiązywaniu problemów społecznych. Rozwój usług społecznych obejmuje również wsparcie osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin. Środowiskowy Dom Samopomocy „Promyczek” odnotowuje stały wzrost zapotrzebowania na swoje usługi. Dominują podopieczni z niepełnosprawnością intelektualną, ale rośnie też grupa z innymi zaburzeniami psychicznymi, co generuje większe wymagania terapeutyczne. Placówka stale poszerza ofertę terapii i treningów (np. treningi funkcjonowania, zajęcia rozwijające umiejętności społeczne), jednak napotyka na braki kadrowe – trudno pozyskać wyspecjalizowanych terapeutów. Mimo tych trudności ŚDS „Promyczek” zapewnia wysoki standard wyposażenia i otrzymuje duże wsparcie od Gminy – jak podkreśla dyrekcja, *nie brakuje im środków na bieżące zadania*, a jednostka sama aktywnie pozyskuje fundusze z projektów zewnętrznych i od sponsorów. W planach na najbliższe lata jest zwiększenie liczby dotowanych miejsc oraz rozbudowa infrastruktury.

Mieszkalnictwo socjalne - Istotnym aspektem polityki społecznej jest zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych najuboższych mieszkańców. W Kędzierzynie-Koźlu wyzwaniem jest duża liczba wyroków eksmisyjnych z lokali komunalnych, wynikających głównie z zadłużenia czynszowego. Wiele rodzin popadło w znaczne długi (niektóre przekraczają 200 tys. zł), a część z nich ma roszczeniową postawę i pozostaje bierna w spłacie – często reagują dopiero, gdy otrzymają decyzję o przyznaniu lokalu socjalnego lub gdy sprawą zajmie się komornik. Na liście oczekujących na lokale socjalne przeważają właśnie osoby z wyrokami eksmisji, tymczasem zasób dostępnych mieszkań socjalnych jest zbyt mały w stosunku do potrzeb. Dodatkowym problemem jest dewastacja mieszkań przez część lokatorów – przejmowane przez Gminę lokale często wymagają kapitalnego remontu przed ponownym zasiedleniem, co generuje ogromne koszty. Władze miasta podejmują jednak działania zaradcze. Wprowadzono możliwość odpracowania długu czynszowego – osoby zadłużone mogą poprzez prace użyteczne na rzecz miasta „odrobić” zaległości i dzięki temu zachować dach nad głową. Część dłużników skorzystała z tej szansy i po spłacie/odpracowaniu długu Gmina ponownie zawarła z nimi umowy najmu na czas nieoznaczony, co można uznać za pozytywny rezultat tego programu. Niemniej wciąż wiele osób nie podejmuje takiej aktywności, dlatego problem zadłużeń i eksmisji pozostaje aktualny. Gmina stara się zwiększyć pulę dostępnych mieszkań: Kędzierzyn-Koźle jest członkiem Społecznej Inicjatywy Mieszkaniowej (SIM) Opolskie Południe, która planuje budowę nowych bloków przy ul. Jasnej i Karpackiej. Projekt ten jest skierowany do rodzin o dochodach nieco za wysokich na lokal komunalny, ale niewystarczających na kredyt – niestety zainteresowanie nim okazało się na razie niewielkie. Równolegle na rynku prywatnym w ostatnich latach powstaje sporo nowych mieszkań deweloperskich, co świadczy o pewnej atrakcyjności miasta dla inwestorów i potencjalnie zwiększa dostępność lokali dla mieszkańców o średnich i wyższych dochodach.

Integracja społeczna i edukacja obywatelska - integracja społeczna została wskazana jako zarówno cel, jak i narzędzie rozwiązywania wielu problemów. Ekspertki podkreślają, że silne więzi społeczne i zaangażowanie obywatelskie mieszkańców mogą zwiększyć skuteczność polityki społecznej. Lokalne instytucje już podejmują liczne działania integrujące różne grupy mieszkańców. Instytucje kultury – jak Miejski Ośrodek Kultury (MOK) i biblioteka – organizują wiele bezpłatnych, otwartych inicjatyw, aby włączyć do życia kulturalnego jak najszersze grono odbiorców. Przykładem są nowatorskie projekty MOK służące rekreacji i integracji społecznej: „*Podwieczorki muzyczne*” w amfiteatrze nad Odrą, letnie koncerty fortepianowe na rynku, warsztaty taneczne „*Taniec bez barier*” umożliwiające osobom z niepełnosprawnością wspólne rozwijanie pasji, rodzinne warsztaty ceramiczne „*Ulepieni z jednej gliny*” z udziałem dzieci o szczególnych potrzebach czy cykl pokazów „*Pełnosprawne kino*” prezentujący filmy o tematyce niepełnosprawności. Wszystkie te wydarzenia są bezpłatne i celowo zaprojektowane tak, by integrować społeczność – łączą pokolenia, osoby zdrowe i z niepełnosprawnością, rodziny i osoby samotne we wspólnym uczestnictwie w kulturze. Miejska Biblioteka Publiczna z kolei, oprócz swojej podstawowej działalności, pełni funkcję ośrodka animacji społecznej. Wspólnie z partnerami prowadzi kluby czytelnicze (np. Młodzieżowy Klub Książki czy Klub Otaku dla miłośników mangi i anime) oraz organizuje duże wydarzenia promujące czytelnictwo i aktywność kulturalną, jak Targi Książki nad Odrą czy akcja „*Płynne Czytanie – literackie rejsy po Odrze*”.

Co ważne, MBP i MOK ściśle współpracują z lokalnymi organizacjami i grupami społecznymi – szkołami, przedszkolami, Uniwersytetami Trzeciego Wieku, parafiami, czy stowarzyszeniami kulturalno-historycznymi. Dzięki tym partnerstwom oferta kulturalno-edukacyjna dociera do różnych grup wiekowych i społecznych, a wspólne inicjatywy budują poczucie wspólnoty. Jak ujęła to dyrektorka biblioteki, współdziałanie pokazuje, że *biblioteka to nie tylko miejsce wypożyczania książek, ale także przestrzeń dialogu, współpracy i aktywności kulturalnej*. MOK również deklaruje stałą współpracę z organizacjami pozarządowymi (każda prosząca o pomoc otrzymuje wsparcie), a także z klubami i stowarzyszeniami twórczymi – prowadzi np. Klub Plastyków Nieprofesjonalnych, organizując wystawy lokalnych artystów, oraz współpracuje z towarzystwami pielęgnującymi dziedzictwo historyczne regionu. Te działania wzmacniają edukację obywatelską w szerokim sensie – uczą mieszkańców współdziałania, kształtują lokalną tożsamość i dumę z miasta. Mimo wielu pozytywów, eksperci dostrzegają także obszary wymagające poprawy, jeśli chodzi o integrację i partycypację społeczną. Przykładem jest zaangażowanie społeczne młodzieży – eksperci przyznają, że najtrudniej jest rozpoznać i zaspokoić potrzeby kulturalne młodego pokolenia. Dotarcie do młodzieży wymaga nowatorskich form przekazu i atrakcyjnej oferty, stąd w Strategii warto uwzględnić działania projektowane przez młodych i dla młodych (np. inicjatywy osiedlowe, eventy plenerowe z udziałem młodzieży, wykorzystanie mediów społecznościowych do komunikacji). Innym wyzwaniem jest aktywizacja społeczności lokalnej na poziomie osiedli. Wydział Polityki Mieszkaniowej, Spraw Socjalnych i Zdrowia wskazuje, że należy mocniej motywować mieszkańców do podejmowania działań na rzecz swojego otoczenia i integracji między sąsiadami oraz między osiedlami – tak, aby budować sieć samopomocy i współpracy sąsiedzkiej. Planowane działania pracy środowiskowej

(OSL) odpowiadają na tę potrzebę, lecz muszą one zyskać poparcie i udział samych mieszkańców, by były skuteczne.

Problemy uzależnień i zdrowia psychicznego - uzależnienia stanowią kolejny obszar, który został potraktowany jako priorytetowy przez ekspertów. Zwracają oni jednak uwagę, iż znacząco zmienia się obraz zjawiska uzależnień w którym obok uzależnienia od alkoholu coraz większą rolę odgrywają uzależnienia od narkotyków i uzależnienia behawioralne, stanowiące znaczny odsetek osób zgłaszających się po pomoc (np. wzrost liczby osób uzależnionych od hazardu). W ostatnich latach obserwuje się stabilizację liczby uzależnionych od alkoholu, ale wyraźny wzrost uzależnień od narkotyków, zwłaszcza wśród młodzieży. Eksperci alarmują, że coraz młodsze osoby sięgają po substancje psychoaktywne i wykazują nałogowe zachowania – oprócz narkotyków modne stają się np. mieszanki marihuany z amfetaminą czy tzw. „kryształki”. Równocześnie pojawiają się nowe nałogi behawioralne: fonoholizm (uzależnienie od smartfona), nadmierne korzystanie z gier komputerowych, a także problemy jak kompulsywne objadanie się (u młodszych dorosłych) czy pracoholizm i zakupoholizm. Zjawiska te idą w parze z pogarszającym się stanem zdrowia psychicznego młodych ludzi – cytowane dane wskazują, że co siódmy nastolatek doświadcza zaburzeń psychicznych, z czego większość przypadków pozostaje niewykryta i nieleczona. W Kędzierzynie-Koźlu działają Poradnie Terapii Uzależnień, które oferują pomoc wszystkim potrzebującym (bez rejonizacji) – prowadzona jest terapia indywidualna i grupowa dla osób uzależnionych oraz ich rodzin, funkcjonuje także Oddział Dzienny Terapii Uzależnień oraz grupy samopomocowe (m.in. cotygodniowe meetingi AA). Eksperci postulują, by samorząd mocniej zaangażował się w profilaktykę uzależnień i wsparcie leczenia odwykowego: dzięki środkom gminnym można by poszerzyć ofertę terapii o programy nierefundowane przez NFZ (np. dodatkowe treningi dla rodzin, warsztaty weekendowe, zajęcia dla Dorosłych Dzieci Alkoholików itp.). Istotne jest także wzmocnienie edukacji w szkołach – zdaniem ekspertów należy uświadamiać zarówno młodzież, jak i rodziców (np. poprzez pogadanki na wywiadówkach i lekcje wychowawcze) na temat komunikacji, empatii, rozwiązywania konfliktów, radzenia sobie z emocjami oraz zagrożeń związanych z uzależnieniami. Profilaktyka powinna obejmować całe rodziny, ponieważ – jak podkreślono – „uzależnienie to choroba nie jednej osoby, lecz całej rodziny”. Terapia i pomoc psychologiczna muszą stać się podstawowym elementem polityki społecznej i zdrowotnej, traktowanym nie jako koszt, lecz jako inwestycja w kapitał ludzki. Inwestycja ta zwróci się w postaci poprawy stanu psychicznego mieszkańców, ich większej zdolności do podjęcia pracy oraz spadku kosztów interwencji kryzysowych i opieki społecznej w przyszłości. Dobrym kierunkiem byłoby tworzenie lokalnych Centrów Integracji Społecznej czy klubów wsparcia (tzw. „klub pacjenta”), gdzie osoby z problemami uzależnień lub w kryzysie psychicznym mogłyby szybko zgłosić się po pomoc – bez długiego czekania na wizytę – oraz uczestniczyć w grupach wsparcia.

W trakcie warsztatów eksperckich noszących nazwę „Strategiczne Karty Przyszłości” na podstawie zaprezentowanych wniosków wynikających z analizy danych zastanych a także formułowanych przez ekspertów ocen uzyskano katalog celów, na których powinna koncertować się Strategia. Jednocześnie spośród zaproponowanych kategorii eksperci dokonali wyboru

obszarów priorytetowych. Szeroka reprezentacja społeczna osób pełniących rolę ekspertów w procesie określania problemów społecznych i potrzeb dotyczących ich rozwiązywania w praktyce czyniła zadość wymaganiom podejścia partycypacyjno-eksperskiego.

Tabela 6. Wybór celów strategicznych dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kędzierzyn-Koźle na lata 2026- 2030

Proponowane cele strategiczne dla Strategii	Ilość wskazań (wyborów) podczas warsztatów eksperckich Liczba ekspertów N=16 Liczba możliwych wskazań 48 *każdy z ekspertów dysponował trzema wskazaniami
Poprawa jakości życia i bezpieczeństwa społecznego osób i rodzin w trudnej sytuacji życiowej	9
Aktywna i zdrowa starość – rozwój kompleksowego systemu wsparcia seniorów	12
Zintegrowany system wsparcia osób z niepełnosprawnościami i przewlekle chorych	6
Edukacja, kultura i aktywność obywatelska jako fundament spójności społecznej	5
Nowoczesne i zintegrowane usługi społeczne na poziomie lokalnym	10
Wsparcie środowiskowe osób z zaburzeniami psychicznymi oraz profilaktyka i terapia uzależnień w tym uzależnień behawioralnych	6

*kolorem zielonym oznaczono cele strategiczne przyjęte do pracy na kolejnych etapach pracy nad Strategią

Źródło: opracowanie własne

W ten sposób integrując wysiłki zespołu opracowującego Strategię, zapraszanych ekspertów reprezentujących w możliwie szerokim zakresie interesariuszy lokalnych przyjęto do dalszych prac następujące obszary problemowe, na których rozwiązywaniu powinien opierać się końcowy dokument:

- Poprawa jakości życia i bezpieczeństwa społecznego osób i rodzin w trudnej sytuacji życiowej,
- Aktywna i zdrowa starość – rozwój kompleksowego systemu wsparcia seniorów,
- Nowoczesne i zintegrowane usługi społeczne na poziomie lokalnym.

Podkreślono także rolę jaką w Strategii powinna odgrywać promocja miasta i jego oferty w zakresie nowoczesnych usług społecznych. Zdaniem przedstawicieli władz samorządowych należałoby silniej promować lokalne inicjatywy i atuty Kędzierzyna-Koźla, co przełoży się na większą frekwencję w lokalnych wydarzeniach, poczucie dumy mieszkańców oraz

zainteresowanie osób z zewnątrz. W dobie cywilizacji cyfrowej realizacja Strategii powinna wykorzystywać nowoczesne kanały komunikacji, ale również bazować na ambasadorach lokalnej społeczności (np. poprzez aktywność liderów opinii, współpracę z mediami, organizowanie konkursów i kampanii społecznych).

4.3. Wnioski z diagnozy – analiza SWOT

Analiza SWOT pozwala na świadome planowanie strategii, identyfikację obszarów wymagających poprawy i wykorzystanie szans przy jednoczesnym minimalizowaniu ryzyk. Stanowiła ona, w toku pracy diagnostycznej, narzędzie strategiczne służące do oceny sytuacji Gminy Kędzierzyn-Koźle poprzez zidentyfikowanie jej mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń w otoczeniu.

W toku wielopłaszczyznowej analizy zdefiniowane zostały cztery kluczowe elementy:

- **S – Strengths (mocne strony)** – wewnętrzne atuty Gminy, które mogą sprzyjać jej rozwojowi,
- **W – Weaknesses (słabe strony)** – wewnętrzne ograniczenia lub problemy, które utrudniają rozwój,
- **O – Opportunities (szanse)** – czynniki zewnętrzne, które Gmina może wykorzystać do rozwoju,
- **T – Threats (zagrożenia)** – czynniki zewnętrzne mogące negatywnie wpłynąć na funkcjonowanie Gminy.

Analiza SWOT opracowana dla niniejszej Strategii w dużej mierze podtrzymuje ustalenia poprzedniej *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kędzierzyn-Koźle na lata 2021–2025*, co świadczy o tym, iż podstawowe uwarunkowania sytuacji społecznej Kędzierzyna-Koźla nie uległy radykalnej zmianie w minionych latach, a wyzwania zidentyfikowane w 2021 r. są w dużej mierze nadal aktualne w 2025 r.

Wśród nowych elementów znalazły się: w mocnych stronach – utworzenie hospicjum (wcześniej w słabych stronach Gminy), a także uruchomienie nowych podmiotów stanowiących atut w obszarze polityki społecznej Gminy – Gminnego Centrum Seniora oraz Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu. Wśród szans dla Gminy w obszarze rozwiązywania problemów społecznych swoje miejsce znalazły nowe elementy: zintegrowanie strategii rozwoju społecznego oraz utworzenie Centrum Usług Społecznych jako koordynatora systemu realizacji usług społecznych w Gminie. Jako zagrożenie w nowej analizie SWOT uwzględniono wieloaspektowe niebezpieczeństwo wynikające z trwającej wojny za wschodnią granicą oraz popandemiczne pogłębienie się różnych problemów społecznych w Gminie.

Tabela 7. Analiza SWOT

MOCNE STRONY:	SŁABE STRONY:
Zróznicowana gospodarka i inwestycje Bogata oferta kulturalna, edukacyjna i sportowa Silna sieć instytucji pomocy społecznej (uruchomienie hospicjum stacjonarnego, Gminnego Centrum Seniora, Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu) Aktywizacja osób bezrobotnych i wykluczonych Stopniowa poprawa infrastruktury mieszkaniowej i społecznej Programy wspierające seniorów i rodziny Lokalna polityka senioralna Programy osłonowe dla seniorów (np. Korpus Wsparcia Seniorów) Doświadczenie w efektywnej realizacji projektów różnego formatu Bezpieczeństwo i zdrowie publiczne	Depopulacja i ubytek młodych mieszkańców Strukturalne bezrobocie (zwłaszcza długotrwałe, wśród osób 50+ i z niepełnosprawnościami) i bierność zawodowa niektórych grup Niewystarczające zasoby mieszkaniowe dla potrzebujących Ograniczona dostępność usług opiekuńczych i leczniczych Luki w systemie opieki po hospitalizacji Niewystarczające działania w obszarze uzależnień i przemocy Problem bezdomności i wykluczenia mieszkaniowego Skutki inflacji i kryzysu kosztów życia dotyczące mieszkańców
SZANSE:	ZAGROŻENIA:
Realizacja zintegrowanych strategii rozwoju społecznego Utworzenie Centrum Usług Społecznych Pozyskiwanie funduszy zewnętrznych i nowe programy rządowe Silny sektor NGO i duża aktywność społeczna Współpraca z ekonomią społeczną Potencjał inwestycji realizowanych z wykorzystaniem funduszy zewnętrznych Hamowanie niekorzystnych trendów demograficznych Rozwój gospodarki i rynku pracy Rozwój nowych usług publicznych/społecznych dostosowanych do potrzeb	Wojna w Ukrainie i niestabilność międzynarodowa Postępujące starzenie się społeczności lokalnej Niekorzystna sytuacja gospodarcza (inflacja, wzrastające koszty życia mieszkańców) Wzrost liczby osób niesamodzielnych wymagających wsparcia i znaczne obciążenie ich opiekunów Możliwe pogłębianie się długotrwałych problemów społecznych po pandemii Utrzymanie się dysfunkcji społecznych wobec braku działań zapobiegawczych Niewystarczające środki finansowe na realizację zadań publicznych

Wzrost aktywności obywatelskiej i wolontariatu Rozwój sektora organizacji pozarządowych i ekonomii społecznej Poprawa infrastruktury społecznej dzięki inwestycjom	
---	--

Źródło: opracowanie własne

Większość zdiagnozowanych aktualnie problemów społecznych ma odzwierciedlenie w dokumentach strategicznych gminy. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kędzierzyn-Koźle na lata 2021–2025* w sposób kompleksowy obejmuje główne bolączki (ubóstwo, wykluczenie, uzależnienia, problemy rodzin, itp.), natomiast poszczególne programy gminne pogłębiają wybrane wątki (rodzina, przemoc, seniorzy). *Strategia Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2030 roku*, chociaż nie skupia się na problemach społecznych bezpośrednio, uwzględnia ich kontekst w sferze społecznej, np. konieczność integracji społecznej, aktywizacji mieszkańców, rozwijania usług społecznych i prorodzinnych.

5. Strategia działania na lata 2026-2030

5.1. Misja polityki społecznej, wizja gminy solidarnej i włączającej

Wizja Gminy stanowiąca punkt wyjścia koncepcji *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kędzierzyn-Koźle na lata 2026-2030* służy do opisu obrazu Gminy Kędzierzyn-Koźle w stosunkowo odległej przyszłości. Przedstawia stan pożądany, który mieszkańcy pragnęliby uzyskać w najbardziej korzystnych warunkach rozwoju. Nadaje ona Strategii długofalowy kierunek – to nie tylko zestaw działań, ale obraz przyszłości, do którego Gmina dąży. Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Kędzierzyn-Koźle została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów problemowych w części diagnostycznej. Brzmi ona następująco:

„Kędzierzyn-Koźle – Gmina solidarna i włączająca,
w której każdy mieszkaniec, niezależnie od wieku, zdrowia czy sytuacji życiowej,
ma szansę na godne życie, rozwój i aktywne uczestnictwo w społeczności lokalnej.”

Wizja jest obrazem Gminy w przyszłości, natomiast misja stanowi plan drogi — wskazuje codzienne działania i sposób organizacji wsparcia, które krok po kroku prowadzą do osiągnięcia wyznaczonej wizji. Pełni ona szereg ważnych funkcji, w tym:

- Wyjaśniającą – tłumaczy, dlaczego Gmina realizuje strategię i jakie potrzeby zaspokaja.
- Tożsamościową – określa charakter wspólnoty i wartości, na których się opiera.
- Kierunkową – nadaje ramy dla działań, programów i projektów, wskazując, które są spójne ze strategią.
- Motywacyjną – integruje mieszkańców, pracowników i partnerów wokół wspólnego celu, dając poczucie sensu.
- Komunikacyjną – w prosty sposób pokazuje mieszkańcom i otoczeniu, czym Gmina się wyróżnia i jakie wartości reprezentuje.

Misja Strategii:

„Misją strategii rozwiązywania problemów społecznych
Gminy Kędzierzyn-Koźle na lata 2026-2030
jest tworzenie nowoczesnego i zintegrowanego systemu wsparcia,
który podnosi jakość życia i bezpieczeństwo społeczne
osób i rodzin w trudnej sytuacji,
zapewnia aktywne i zdrowe starzenie się poprzez kompleksową pomoc
seniorom i ich otoczeniu oraz rozwija lokalne usługi społeczne
odpowiadające na realne potrzeby mieszkańców.”

5.2. Cele strategiczne, cele operacyjne i kierunki działania

Na podstawie wniosków wynikających z diagnozy społecznej Gminy Kędzierzyn-Koźle w obszarze rozwiązywania problemów społecznych, sformułowano cele strategiczne, których realizacja da możliwość zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych. Dla każdego z celów strategicznych, wytyczono cele operacyjne, a także kierunki działań, które przyczynią się do realizacji celów strategicznych. Określone zostały także podmioty odpowiedzialne i podmioty współpracujące, ramy czasowe realizacji poszczególnych zadań, zakładane rezultaty oraz potencjalne źródła finansowania.

Rycina 23. Matryca celów strategicznych i operacyjnych

CEL STRATEGICZNY 1. POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA I BEZPIECZEŃSTWA SPOŁECZNEGO OSÓB I RODZIN W TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	CEL STRATEGICZNY 2. AKTYWNA I ZDROWA STAROŚĆ - ROZWÓJ KOMPLEKSOWEGO SYSTEMU WSPARCIA SENIORÓW I ICH OTOCZENIA	CEL STRATEGICZNY 3. NOWOCZESNE I ZINTEGROWANE USŁUGI SPOŁECZNE NA POZIOMIE LOKALNYM
Cele operacyjne: 1.1. Zmniejszenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego 1.2. Zwiększenie udziału osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym i zawodowym 1.3. Zwiększenie skuteczności działań wobec przemocy domowej, bezdomności i uzależnień 1.4. Wzmocnienie wsparcia rodzin w kryzysie opiekuńczo-wychowawczym	Cele operacyjne: 2.1. Rozszerzenie oferty usług opiekuńczych i społecznych dla osób starszych 2.2. Zwiększenie dostępności programów aktywizacji i integracji seniorów 2.3. Wsparcie opiekunów osób zależnych	Cele operacyjne: 3.1. Profesjonalizacja systemu pomocy społecznej 3.2. Rozwój partnerstw lokalnych i współpracy międzysektorowej 3.3. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego i organizacji pozarządowych 3.4. Wdrożenie zintegrowanego modelu zarządzania usługami społecznymi

Źródło: opracowanie własne

Dokonując przełożenia trzech celów strategicznych na 11 celów operacyjnych istotną rolę przykładano do określania pól poszczególnych celów w taki sposób, by tworzyły logiczną całość i były funkcjonalnie spójne.

Tabela 8. Uzasadnienie przyporządkowania celów operacyjnych do celów strategicznych

Cel strategiczny 1: Poprawa jakości życia i bezpieczeństwa społecznego osób i rodzin w trudnej sytuacji życiowej.
Pierwszy cel strategiczny skupia się na wsparciu mieszkańców Kędzierzyna-Koźla, którzy borykają się z najpoważniejszymi problemami społecznymi – ubóstwem, bezrobociem, niepełnosprawnością, przemocą domową, uzależnieniami czy bezdomnością. Jego znaczenie dla Gminy jest fundamentalne, ponieważ odzwierciedla potrzebę zapewnienia podstawowego bezpieczeństwa socjalnego i godnych warunków życia wszystkim mieszkańcom, szczególnie tym najbardziej bezbronny. Realizacja tego celu strategicznego oznacza m.in. zmniejszenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego (cel operacyjny 1.1) poprzez skuteczne formy pomocy finansowej i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy. Działania w ramach tego celu – takie jak „szyte na miarę” świadczenia materialne, prace społecznie użyteczne czy Klub Integracji Społecznej – mają bezpośrednio przełożyć się na spadek liczby rodzin żyjących w niedostatku oraz na reintegrację osób bezrobotnych z rynkiem pracy. Kolejnym istotnym priorytetem jest zwiększenie udziału osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym i zawodowym (cel operacyjny 1.2). Poprzez rozwijanie usług asystenckich, likwidację barier architektonicznych oraz programy integracyjne Gmina dąży do pełniejszego włączenia tej grupy mieszkańców w lokalną społeczność i rynek pracy. W ten sposób podnosi się jakość życia osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin, co wpisuje się w nadrzędny cel poprawy sytuacji życiowej wszystkich mieszkańców. Równie ważne jest zwiększenie skuteczności działań wobec przemocy domowej, bezdomności i uzależnień (cel operacyjny 1.3). Problemy te zostały w diagnozie wyraźnie zidentyfikowane jako wymagające intensywnego przeciwdziałania. Dlatego przewidziano specjalistyczne programy profilaktyczne i pomocowe aby poprawić bezpieczeństwo i stabilność rodzin dotkniętych przemocą, osobom w kryzysie bezdomności zapewnić wsparcie, a skalę lokalnych uzależnień ograniczyć. Uzupełnienie powyższych działań stanowi wzmocnienie wsparcia rodzin w kryzysie opiekuńczo-wychowawczym (cel operacyjny 1.4), czyli rodzin niewydolnych wychowawczo lub zagrożonych rozpadem. Poprzez rozwój asystentury rodziny, poradnictwo specjalistyczne oraz organizację zajęć dla dzieci i warsztatów dla rodziców Gmina chce zapobiegać pogłębianiu się tych kryzysów. Wszystkie cele operacyjne zostały dobrane tak, by wzajemnie się uzupełniać i kompleksowo wspierać realizację celu strategicznego 1 – od zapewnienia podstaw bytu, przez integrację społeczną, po interwencję w sytuacjach przemocy i kryzysu rodzinnego. Ich trafność potwierdza diagnoza: to właśnie ubóstwo, bezrobocie, przemoc w rodzinie czy bezdomność były najczęstszymi powodami korzystania z pomocy społecznej w Gminie. Co ważne, Gmina posiada możliwości, by te zamierzenia wcielić w życie. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej dysponuje doświadczoną kadrą i narzędziami, a sieć instytucji i organizacji pozarządowych w Kędzierzynie-Koźlu aktywnie wspiera działania pomocowe. Dzięki temu możliwe jest pozyskiwanie zewnętrznych funduszy (np. rządowych i unijnych) na projekty społeczne, co już wielokrotnie udowodniono – Gmina skutecznie aplikuje o środki zewnętrzne, realizując ambitne projekty w sferze społecznej. Zgodność celów operacyjnych z realnymi potrzebami mieszkańców, poparcie w danych

diagnostycznych oraz zabezpieczenie finansowe i instytucjonalne oznaczają, że cel strategiczny 1 jest nie tylko właściwie ukierunkowany, ale i osiągalny.

Cel strategiczny 2: Aktywna i zdrowa starość – rozwój kompleksowego systemu wsparcia seniorów i ich otoczenia.

Drugie priorytetowe założenie Strategii odpowiada na wyzwanie starzejącego się społeczeństwa w Gminie. W Kędzierzynie-Koźlu systematycznie rośnie odsetek osób w wieku emerytalnym, co rodzi nowe potrzeby w zakresie usług medycznych, opiekuńczych i aktywizacji seniorów. Cel strategiczny 2 ma kluczowe znaczenie dla Gminy, gdyż koncentruje się na zapewnieniu seniorom godnego, bezpiecznego życia oraz możliwości dalszego aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym. „Aktywna i zdrowa starość” to koncepcja, która zakłada zarówno rozwój profesjonalnych usług opiekuńczych, jak i tworzenie warunków do społecznej integracji osób starszych. Cel ten realizowany będzie poprzez kilka komplementarnych celów operacyjnych. Po pierwsze, rozszerzenie oferty usług opiekuńczych i społecznych dla osób starszych (cel operacyjny 2.1) – oznacza to rozbudowę infrastruktury i świadczeń adresowanych do seniorów wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Gmina planuje zwiększać liczbę miejsc w dziennych domach pobytu, klubach seniora czy objąć więcej osób teleopieką, a także rozwijać usługi opiekuńcze w domu podopiecznego. Działania te są odpowiedzią na rosnące zapotrzebowanie. Już dziś zainteresowanie usługami opiekuńczymi i dziennymi ośrodkami dla seniorów jest wysokie, a tendencja wzrostowa utrzyma się wraz ze starzeniem się ludności. Poprawa dostępności opieki nad niesamodzielnymi osobami starszymi bezpośrednio przekłada się na ich poczucie bezpieczeństwa i jakości życia, odciążając zarazem rodziny opiekunów. Drugim filarem jest zwiększenie dostępności programów aktywizacji i integracji seniorów (cel operacyjny 2.2). Chodzi tu o poszerzenie oferty zajęć edukacyjnych, kulturalnych, sportowych czy cyfrowych dla osób 60+ oraz inicjatyw międzypokoleniowych, a także wsparcie wolontariatu senioralnego. Tego typu działania sprawiają, że seniorzy pozostają dłużej samodzielni, utrzymują dobre zdrowie psychofizyczne i czują się potrzebną częścią wspólnoty lokalnej. Jak podkreślono w diagnozie, aktywizacja i integracja osób starszych jest ważnym elementem przeciwdziałania ich izolacji i marginalizacji w społeczeństwie – współpraca międzypokoleniowa integruje lokalną społeczność i zapobiega osamotnieniu seniorów. Jednocześnie przedstawiciele instytucji społecznych zwracają uwagę, że starzejące się społeczeństwo to poważne wyzwanie wymagające zwiększenia dostępu do opieki i usług zdrowotnych dla seniorów. Kompleksowe podejście Gminy uwzględnia zatem zarówno aspekt opiekuńczy, jak i aktywizacyjny. Uzupełnieniem jest wsparcie opiekunów osób zależnych (cel operacyjny 2.3), czyli najczęściej członków rodzin zajmujących się na co dzień niesamodzielnymi seniorami lub osobami z niepełnosprawnościami. Dzięki rozwijaniu m.in. usług opieki wytchnieniowej Gmina chce odciążyć rodziny i zapobiec wypaleniu opiekunów. To działanie wzmacnia całe otoczenie seniora – zapewniając lepsze funkcjonowanie opiekunów, pośrednio poprawiamy też jakość życia samych osób starszych wymagających pomocy. Przyjęte cele operacyjne dla *aktywnej i zdrowej starości* tworzą spójny pakiet, a poszerzenie usług

opiekuńczych gwarantuje bezpieczeństwo socjalne seniorów, programy aktywizujące wspierają ich wielowymiarowy udział w życiu społeczności, zaś wsparcie opiekunów wzmacnia naturalne środowisko życia osób starszych. Właściwy dobór usług społecznych wynika z rozpoznanych potrzeb mieszkańców: analizy wykazały wzrost zapotrzebowania na dzienną opiekę i specjalistyczne usługi dla seniorów oraz konieczność przeciwdziałania negatywnym skutkom procesu starzenia się populacji. Gmina Kędzierzyn-Koźle już teraz rozwija infrastrukturę senioralną – uruchamia Klub „Senior +”, planuje rozwój działalności istniejących ośrodków wsparcia, a także dofinansowuje działalność Uniwersytetów Trzeciego Wieku i organizuje dedykowane wydarzenia dla osób starszych. Świadczy to o instytucjonalnym potencjale do realizacji stawianych celów: zaangażowane są liczne jednostki (MOPS, MOK, MBP, MOSiR) oraz organizacje pozarządowe, które już z powodzeniem prowadzą inicjatywy senioralne. Co więcej, kompleksowy system wsparcia seniorów będzie finansowo zabezpieczony – Gmina korzysta zarówno z krajowych programów wspierających rozwój usług dla osób starszych i skutecznie sięga po fundusze zewnętrzne (np. fundusze norweskie czy szwajcarskie). Takie podejście zapewnia, że cel strategiczny 2 odpowiada na realne wyzwania demograficzne i jest możliwy do osiągnięcia w oparciu o dostępne zasoby.

Cel strategiczny 3: Nowoczesne i zintegrowane usługi społeczne na poziomie lokalnym.

Trzeci cel strategiczny ma charakter przekrojowy i dotyczy usprawnienia samego systemu pomocy społecznej i organizacji usług społecznych w Gminie. Jego znaczenie wynika z faktu, że nawet najlepiej zidentyfikowane problemy i potrzeby oraz zaplanowane działania (jak w celach 1 i 2) nie przyniosą pełnych efektów bez efektywnego, dobrze skoordynowanego zaplecza instytucjonalnego. Kędzierzyn-Koźle chce budować nowoczesny, zintegrowany system wsparcia społecznego, który będzie odpowiadał na zmieniające się potrzeby mieszkańców w sposób kompleksowy i innowacyjny. Oznacza to odejście od doraźnych interwencji na rzecz rozwiązań systemowych, wykorzystanie potencjału współpracy różnych sektorów oraz sięgnięcie po nowe technologie w świadczeniu usług społecznych. Cel strategiczny 3 kładzie nacisk na wzmocnienie potencjału instytucjonalnego Gminy oraz lepszą koordynację działań pomocowych. W ramach tego priorytetu zaplanowano cztery cele operacyjne, które wzajemnie się uzupełniają. Profesjonalizacja systemu pomocy społecznej (cel operacyjny 3.1) ma zapewnić podniesienie jakości i skuteczności usług poprzez inwestycje w kadry oraz standardy działania jednostek pomocy społecznej. Przewidziano systematyczne szkolenia pracowników socjalnych, wizyty studyjne, programy superwizji i wymiany doświadczeń, tak aby personel pomocy społecznej był dobrze przygotowany do podejmowania nowych wyzwań. Profesjonalizacja dotyczy również podmiotów współpracujących – organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej – które odgrywają istotną rolę w realizacji usług (ich również obejmować będą działania rozwojowe). Kolejnym komponentem jest rozwój partnerstw lokalnych i współpracy międzysektorowej (cel operacyjny 3.2). Gmina zamierza aktywnie integrować działania różnych instytucji oraz sektorów (publicznego, pozarządowego, prywatnego) w obszarze polityki społecznej. Tworzenie lokalnych sieci współpracy – np. platform łączących

MOPS, służbę zdrowia, policję, placówki oświatowe i organizacje społeczne – ma sprawić, że pomoc będzie udzielana szybciej, spójniej i bliżej mieszkańca. Wskaźniki przewidują liczbę projektów realizowanych w partnerstwie czy liczbę instytucji uczestniczących w sieci – co podkreśla, że zintegrowanie usług nie pozostanie hasłem, lecz przybierze konkretną formę organizacyjną w terenie. Równolegle planowany jest rozwój społeczeństwa obywatelskiego i organizacji pozarządowych (cel operacyjny 3.3), czyli wzmocnienie roli mieszkańców i NGO w współtworzeniu lokalnego systemu wsparcia. Działania obejmą m.in. prowadzenie Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu, szkolenia i granty dla NGO, szersze zlecanie zadań publicznych organizacjom oraz zachęcanie obywateli do oddolnych inicjatyw (np. poprzez budżet obywatelski). W ten sposób wykorzystany zostanie potencjał tkwiący w III sektorze – co zresztą zdiagnozowano jako istotną szansę rozwojową Gminy w obszarze polityki społecznej. Ostatnim filarem jest wdrożenie zintegrowanego modelu zarządzania usługami społecznymi (cel operacyjny 3.4). Kryje się za tym szereg nowatorskich rozwiązań: tworzenie lokalnych centrów koordynacji usług (punktów, które kompleksowo obsługują mieszkańca w potrzebie), implementacja innowacji społecznych (np. lokalny bank czasu, sklepy społeczne, centra aktywności lokalnej), cyfryzacja obsługi i wprowadzenie systemów informatycznych usprawniających wymianę informacji o dostępnych usługach społecznych. Ponadto planowane jest zwiększenie udziału mieszkańców w projektowaniu usług (konsultacje, panele obywatelskie) oraz intensywna promocja dostępnych form wsparcia, m.in. poprzez kampanie społeczne i media elektroniczne. Tak kompleksowo ujęty cel strategiczny 3 zapewnia, że Gmina będzie dysponować nowoczesnym zapleczem do realizacji polityki społecznej – dobrze wyszkolonym personelem, zaangażowanymi partnerami społecznymi, aktywnymi mieszkańcami oraz skutecznymi narzędziami koordynacji i komunikacji. Przyjęte cele operacyjne wynikają wprost z wniosków z diagnozy i analizy funkcjonowania lokalnego systemu pomocy. Zidentyfikowano m.in. potrzebę unowocześnienia pracy służb społecznych i lepszej współpracy między nimi, zwrócono uwagę na niewystarczające działania w obszarze profilaktyki uzależnień czy przemocy (co wskazuje na konieczność doskonalenia metod pracy), a także dostrzeżono nowe wyzwania, jakie przyniosły pandemia i kryzys migracyjny. Odpowiedzią na te wyzwania jest właśnie rozwój kadr i integracja usług. Ponadto uwypuklono szanse w postaci aktywnego sektora pozarządowego oraz możliwości pozyskania środków – Strategia zamierza te atuty wykorzystać. Co istotne, realizacja celu 3 jest realna dzięki potencjałowi finansowemu i organizacyjnemu Gminy. Kędzierzyn-Koźle dysponuje już podmiotami, które będą filarami zmian (np. wspomniane Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy, Środowiskowy Dom Samopomocy “Promyczek” i inne). Samorząd potrafi też skutecznie sięgać po różnorodne źródła finansowania – zaplanowano, że cele strategii będą pokrywane ze środków własnych, funduszy krajowych i europejskich oraz przy współudziale partnerów społecznych. Takie podejście zapewnia stabilność wdrażania Strategii niezależnie od wahań budżetowych. Reasumując, cel strategiczny 3 i jego operacyjne składowe zostały dobrane adekwatnie do zdiagnozowanych potrzeb usprawnienia systemu – wzmacniają one fundamenty lokalnej

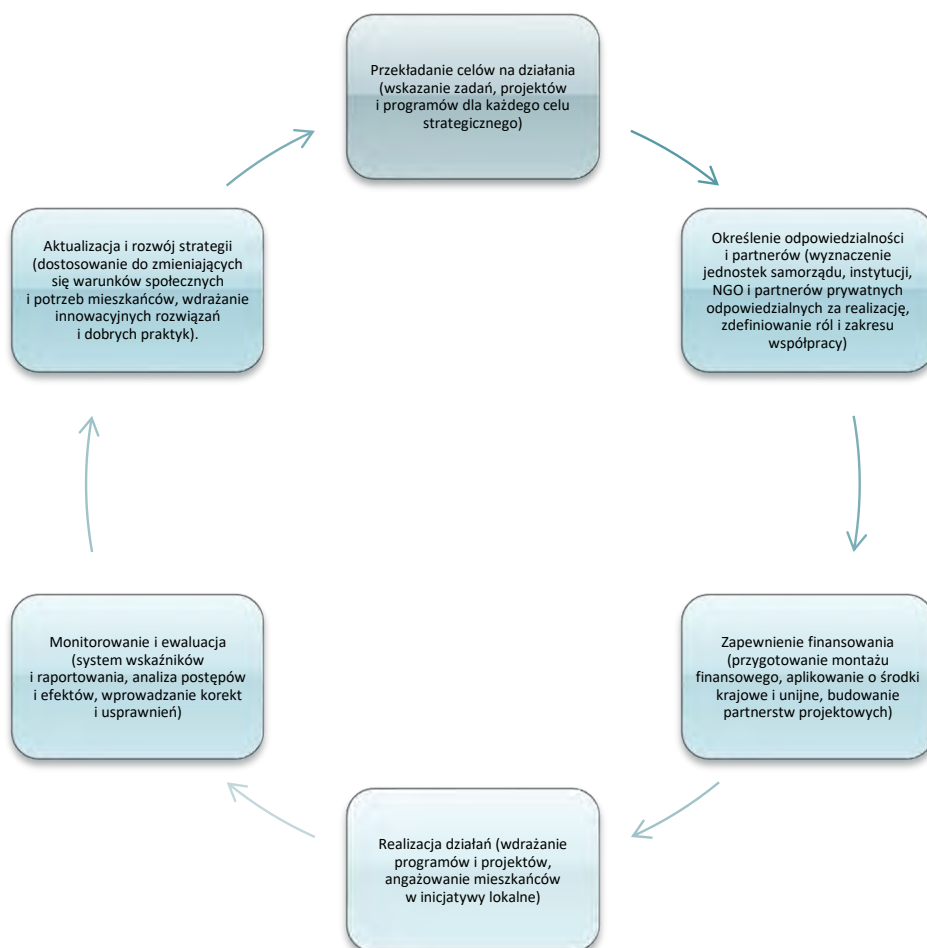
polityki społecznej, co w efekcie przełoży się na skuteczniejszą realizację wszystkich priorytetów *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kędzierzyn-Koźle na lata 2026–2030*.

5.3. Wdrażanie Strategii

Skuteczność realizacji *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kędzierzyn-Koźle na lata 2026–2030* zależy nie tylko od trafnego określenia celów strategicznych i operacyjnych, lecz także od dobrze zaplanowanego i konsekwentnie realizowanego procesu wdrażania. Proces ten obejmuje zintegrowane działania organizacyjne, finansowe i społeczne, angażując zarówno jednostki samorządu terytorialnego, instytucje pomocy społecznej i kultury, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, sektor prywatny, jak i samych mieszkańców.

Rycina 24 ilustruje cykl wdrażania Strategii, w którym poszczególne etapy tworzą spójny mechanizm zarządzania polityką społeczną Gminy.

Rycina 24. Proces wdrażania Strategii

Źródło: opracowanie własne

Przedstawiony schemat wdrażania wskazuje, że Strategia nie jest dokumentem statycznym, lecz narzędziem elastycznego zarządzania rozwojem lokalnej polityki społecznej. Integracja działań różnych sektorów, przejrzystość procedur i cykliczna ocena efektów mają zagwarantować, że cele strategiczne i operacyjne będą osiąmane w sposób efektywny, adekwatny do zmieniających się warunków i potrzeb mieszkańców Gminy.

Rekomendowane kierunki działania ujęte w Tabeli 9, dla realizacji których opracowano harmonogram wdrażania stanowią rozwinięcie trzech celów strategicznych i zostały dobrane w taki sposób, aby w praktyczny i komplementarny sposób odpowiadały na kluczowe problemy społeczne zdiagnozowane w Gminie. Ich dobór jest uzasadniony zarówno diagnozą potrzeb mieszkańców, jak i potencjałem instytucjonalnym oraz finansowym Gminy.

Cel strategiczny 1: Poprawa jakości życia i bezpieczeństwa społecznego osób i rodzin w trudnej sytuacji życiowej. Rekomendowane kierunki działania w tym obszarze koncentrują się na:

- redukcji ubóstwa i wykluczenia społecznego,
- wzmacnianiu systemu wsparcia rodzin (asystentura, poradnictwo, działania profilaktyczne),
- rozwijaniu usług dla osób z niepełnosprawnościami,
- przeciwdziałaniu przemocy domowej, bezdomności i uzależnieniom.

Są to te obszary, które w diagnozie zostały wskazane jako najpilniejsze problemy społeczne Gminy – wysoki odsetek osób korzystających z pomocy z powodu ubóstwa, nasilone zjawisko bezrobocia długotrwałego, obecność rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, rosnące potrzeby osób z niepełnosprawnościami. Kierunki działania przekładają cele strategiczne na konkretne zadania – np. organizowanie programów profilaktycznych w szkołach, rozwój Środowiskowego Domu Samopomocy „Promyczek”, wsparcie streetworkingu, zwiększenie dostępności mieszkań socjalnych i na czas nieoznaczony.

Cel strategiczny 2: Aktywna i zdrowa starość – rozwój kompleksowego systemu wsparcia seniorów i ich otoczenia. Rekomendowane kierunki działania skupiają się na:

- rozwijaniu usług opiekuńczych i środowiskowych,
- zwiększeniu liczby miejsc w domach dziennego pobytu i klubach seniora,
- wspieraniu aktywizacji społecznej, kulturalnej i sportowej osób starszych,
- wzmocnieniu opieki wytchnieniowej i wsparcia dla rodzin/opiekunów osób niesamodzielnych.

Kierunki te odpowiadają na kluczowe wyzwanie demograficzne Gminy, jakim jest starzenie się populacji. Wzrost liczby osób 60+ pociąga za sobą większe zapotrzebowanie zarówno na opiekę długoterminową, jak i na działania integracyjne i aktywizujące. W diagnozie wskazano już deficyt w tym zakresie oraz rosnące oczekiwania seniorów. Realizacja tych kierunków gwarantuje nie tylko poprawę jakości życia osób starszych, ale także odciąża ich rodziny i wzmacnia spójność lokalnej społeczności.

Cel strategiczny 3: Nowoczesne i zintegrowane usługi społeczne na poziomie lokalnym.

Rekomendowane kierunki działania obejmują:

- profesjonalizację systemu pomocy społecznej (szkolenia, superwizja, wdrażanie standardów jakości),
- rozwój współpracy międzysektorowej i budowanie partnerstw lokalnych,
- wspieranie rozwoju NGO i podmiotów ekonomii społecznej,
- wdrażanie innowacji społecznych i narzędzi cyfrowych w usługach społecznych,
- upowszechnianie dobrych praktyk i włączanie mieszkańców w współprojektowanie usług.

Bez silnych i sprawnie działających instytucji nawet najlepsze programy nie mogą być efektywnie realizowane. Diagnoza wykazała potrzebę poprawy koordynacji działań, lepszej komunikacji między instytucjami, a także wzrostu jakości kadr. Kierunki te wzmacniają fundamenty lokalnej polityki społecznej, czyniąc ją bardziej nowoczesną i elastycznie reagującą na zmiany. Wdrażanie innowacyjnych rozwiązań i partnerskiego modelu zarządzania usługami pozwoli na skuteczniejszą odpowiedź na potrzeby mieszkańców, a jednocześnie lepsze wykorzystanie dostępnych zasobów finansowych i ludzkich.

Rekomendowane kierunki działania zawarte w Tabeli 8 są logiczną konsekwencją przyjętych celów strategicznych. Każdy kierunek został zaplanowany tak, aby:

- odpowiadał na kluczowe problemy zdiagnozowane w Gminie;
- wzmacniał realizację priorytetów Strategii;
- wykorzystywał lokalny potencjał instytucji, organizacji pozarządowych i mieszkańców;
- był finansowo i organizacyjnie możliwy do wdrożenia przy wykorzystaniu budżetu Gminy, środków krajowych, unijnych i partnerstw.

Dzięki temu Tabela 9 pełni rolę operacyjnej „mapy drogowej”, która zapewnia spójność pomiędzy celami strategicznymi a konkretnymi działaniami wdrożeniowymi.

Tabela 9. Matryca realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kędzierzyn-Koźle na lata 2026- 2030 wraz z harmonogramem i wskaźnikami realizacji działań

Kierunki działania	Koordynator	Partnerzy	Termin	Wskaźniki realizacji działań
Cel strategiczny 1. Poprawa jakości życia i bezpieczeństwa społecznego osób i rodzin w trudnej sytuacji życiowej				
1.1. Zmniejszenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego				
Systemowe wsparcie finansowe zapobiegające ubóstwu osób i rodzin	MOPS	-	2026-2030	Liczba udzielonych świadczeń - zasiłków okresowych Łączna kwota udzielonych świadczeń – zasiłków okresowych Liczba udzielonych świadczeń – zasiłków celowych Łączna kwota udzielonych świadczeń – zasiłków celowych
Realizacja programów i projektów w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej dla osób bezrobotnych	MOPS	KIS, podmioty ekonomii społecznej	2026-2030	Liczba osób bezrobotnych, które uczestniczyły w programie “Prace społecznie użyteczne” Liczba osób bezrobotnych objętych działaniami Klubu Integracji Społecznej Liczba osób, które podjęły pracę w wyniku realizacji działań aktywizacyjnych
Zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego	UM	MOPS, placówki edukacyjne, NGO	2026-2030	Liczba udzielonych porad specjalistycznych w podziale na specjalistów (np. psycholog, pedagog, terapeuta uzależnień i inne). Liczba osób objętych poradnictwem specjalistycznym
Zwiększenie dostępności lokali socjalnych i na czas nieoznaczony	UM	-	2026-2030	Liczba mieszkań na czas nieoznaczony Liczba osób oczekujących na przydział mieszkania komunalnego Liczba mieszkań socjalnych Liczba osób oczekujących na przydział mieszkania socjalnego
1.2. Zwiększenie udziału osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym i zawodowym				

Rozwój usług asystenckich	MOPS	-	2026-2030	Liczba osób objętych usługami asystenckimi Liczba godzin asystencji osobistej
Kampanie społeczne/akcje społeczne/projekty na rzecz inkluzji	UM	MOPS, NGO, placówki edukacyjne	2026-2030	Liczba zrealizowanych kampanii/akcji społecznych/projektów
Poprawa dostępności obiektów gminnych i przestrzeni publicznych, w tym opracowanie i realizacja gminnych standardów dostępności	UM	-	2026-2030	Liczba opracowanych i realizowanych gminnych standardów dostępności Liczba inwestycji miejskich mających na celu likwidację barier Łączna kwota wydatków z budżetu Gminy na zwiększenie dostępności
1.3. Zwiększenie skuteczności działań wobec przemocy domowej, bezdomności i uzależnień				
Realizacja specjalistycznych programów i projektów w zakresie profilaktyki uzależnień	UM	MOPS, GKRPA, placówki oświatowe, NGO	2026-2030	Liczba programów/projektów Liczba rodzin objętych wsparciem w formie programów/projektów
Realizacja specjalistycznych programów i projektów w zakresie przeciwdziałania przemocy	MOPS	ZI, NGO, placówki oświatowe	2026-2030	Liczba programów/projektów Liczba rodzin objętych wsparciem w formie programów/projektów
Streetworking – praca metodą środowiskową na rzecz osób w kryzysie bezdomności	MOPS	-	2026-2030	Liczba osób bezdomnych objętych wsparciem w formie streetworkingu Ilość godzin streetworkingu
1.4. Wzmocnienie wsparcia rodzin w kryzysie opiekuńczo-wychowawczym				
Rozwój asystentury i usług społecznych dla rodzin z dziećmi, w tym wielodzietnych i samotnych rodziców	MOPS	Placówki oświatowe, NGO	2026-2030	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, w tym samotnych rodziców i rodzin wielodzietnych Liczba asystentów Liczba zorganizowanych zajęć pozaszkolnych,

				w tym: - sportowych - rekreacyjnych - kulturowych Liczba zorganizowanych przedsięwzięć w zakresie integracji rodzin ze szczególnym uwzględnieniem wydarzeń inicjowanych w środowisku lokalnym
Zapewnienie wsparcia specjalistycznego dla dzieci i młodzieży w placówkach wsparcia dziennego	MOPS	NGO	2026-2030	Liczba osób, które otrzymały wsparcie specjalistyczne w placówkach wsparcia dziennego Liczba miejsc w placówkach wsparcia dziennego
Cel strategiczny 2. Aktywna i zdrowa starość - rozwój kompleksowego systemu wsparcia seniorów i ich otoczenia				
2.1. Rozszerzenie oferty usług opiekuńczych i społecznych dla osób starszych				
Rozbudowa ośrodków wsparcia	MOPS	-	2026-2030	Liczba miejsc w ośrodkach wsparcia dziennego: - domach dziennego pobytu - Klubie Senior+ - ośrodkach wsparcia dziennego z usługami opiekuńczymi - ośrodkach wsparcia dziennego z miejscami całodobowymi okresowego pobytu
Realizacja teleopieki	MOPS	-	2026-2030	Liczba osób, które skorzystały ze wsparcia w formie teleopieki
Realizacja usług społecznych dedykowanych seniorom	MOPS	jednostki gminne, NGO	2026-2030	Zrealizowane kategorie usług społecznych Ilość zrealizowanych usług w poszczególnych kategoriach
Realizacja usług opiekuńczych	MOPS	NGO	2026-2030	Liczba osób objętych wsparciem w formie usług opiekuńczych Liczba godzin zrealizowanych usług opiekuńczych
2.2. Zwiększenie dostępności programów aktywizacji i integracji seniorów				

Programy, projekty i inicjatywy edukacyjne, cyfrowe, kulturalne i sportowe dla osób 60+	UM	MOPS, MOK, MBP, MOSiR, NGO	2026-2030	Liczba programów, projektów i inicjatyw edukacyjnych, cyfrowych, kulturalnych i sportowych dla osób 60+
Wspieranie wolontariatu i samoorganizacji seniorów	MOPS	NGO	2026-2030	Liczba godzin zrealizowanego wolontariatu
Wydarzenia integracyjne dedykowane seniorom	MOPS	MOK, MOSiR, MBP, NGO	2026-2030	Liczba wydarzeń integracyjnych zrealizowanych na rzecz seniorów
2.3. Wsparcie opiekunów osób zależnych				
Rozwój usług opieki wytchnieniowej	MOPS	-	2026-2030	Liczba osób, które skorzystały ze wsparcia w formie opieki wytchnieniowej Liczba zrealizowanych godzin opieki wytchnieniowej
Rozwój instytucjonalnych form wspierających osoby zależne i ich opiekunów	MOPS	-	2026-2030	Ilość miejsc w Ośrodku Wsparcia Dziennego z usługami opiekuńczymi Ilość miejsc w Środowiskowym Domu Samopomocy "Promyczek"
Cel strategiczny 3. Nowoczesne i zintegrowane usługi społeczne na poziomie lokalnym				
3.1. Profesjonalizacja systemu pomocy społecznej				
Szkolenia i rozwój kadr pomocy społecznej	MOPS	-	2026-2030	Liczba szkoleń, w których uczestniczyli pracownicy pomocy społecznej Liczba odbytych wizyt studyjnych i staży Liczba pracowników, którzy podnieśli kompetencje zawodowe, w tym: w toku szkoleń, wizyt studyjnych i staży
Realizacja superwizji	MOPS	-	2026-2030	Ilość pracowników objętych superwizją Ilość godzin superwizji dla kadr pomocy społecznej
3.2 Rozwój partnerstw lokalnych i współpracy międzysektorowej				

Rozwój lokalnych partnerstw	UM	MOPS, gminne jednostki organizacyjne, placówki oświatowe, NGO	2026-2030	Liczba projektów/inicjatyw zrealizowanych w partnerstwie
Rozwój sieci współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej	MOPS	UM, gminne jednostki organizacyjne, placówki oświatowe, NGO	2026-2030	Liczba podmiotów uczestniczących w sieci współpracy lokalnej
3.3. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego i organizacji pozarządowych				
Wsparcie rozwoju organizacji pozarządowych	UM	MOPS, NGO	2026-2030	Liczba zrealizowanych szkoleń/spotkań informacyjnych dla NGO Liczba udzielonych porad Liczba przyznanych grantów dla NGO Liczba zadań publicznych zleconych NGO na zasadzie powierzania Liczba zadań publicznych zleconych NGO na zasadzie wspierania Liczba udostępnionych NGO lokali i budynków na preferencyjnych warunkach Liczba inicjatyw realizowanych przez NGO objętych patronatem honorowym Prezydenta Miasta Liczba partnerstw z NGO na rzecz pozyskania funduszy zewnętrznych

Aktywizacja środowisk lokalnych, w tym rozwój działań środowiskowych (OSL, CAL, akcje społeczne, projekty socjalne, itp.)	MOPS	NGO, rady osiedli, placówki oświatowe	2026-2030	Liczba inicjatyw integrujących i aktywizujących środowiska lokalne
Promowanie budżetu obywatelskiego jako narzędzia partycypacji społecznej	UM	NGO, rady osiedli, mieszkańcy	2026-2030	Liczba inicjatyw oddolnych wdrożonych z wykorzystaniem budżetu obywatelskiego Ilość środków finansowych przeznaczonych na dotacje w budżecie obywatelskim
3.4. Wdrożenie zintegrowanego modelu zarządzania usługami społecznymi				
Utworzenie lokalnego centrum koordynacji usług społecznych	UM	MOPS	2026-2027	Liczba utworzonych lokalnych centrów koordynacji usług społecznych
Inicjowanie i wdrażanie innowacji społecznych	MOPS	NGO, mieszkańcy	2026-2030	Liczba wdrożonych innowacji społecznych (np. lokalny bank czasu, centrum aktywności lokalnej, sklep społeczny, itp.)
Partycypacyjne planowanie pakietu usług społecznych	MOPS	NGO, mieszkańcy	2026-2030	Liczba działań włączających mieszkańców w planowanie usług społecznych (np. panele obywatelskie, grupy robocze, konsultacje społeczne, ankiety)
Utworzenie systemu informatycznego wspierającego zarządzanie usługami społecznymi	MOPS	-	2026-2027	Liczba wdrożonych systemów informatycznych
Promocja usług społecznych i aktywnego korzystania z nich	UM	MOPS	2026-2030	Liczba działań promocyjnych, w tym w formie: kampanii społecznych, reklam społecznych, marketingu bezpośredniego (ulotki, broszury, spotkania, kampanie sms) i marketingu w mediach społecznościowych (social marketingu).

5.4. Finansowanie realizacji Strategii

Finansowanie Strategii będzie opierać się na łączeniu środków własnych, krajowych, unijnych i partnerskich. Kluczem będzie planowanie wieloletnie, elastyczne korzystanie z projektów i budżetu zadaniowego oraz aktywna współpraca z NGO i sektorem prywatnym. W toku wdrażania Strategii niezbędne będzie podejmowanie przez jej realizatorów szeregu przedsięwzięć usprawniających pozyskiwanie środków finansowych na poszczególne działania. Wśród tych przedsięwzięć wymienić należy:

- bieżący monitoring programów i naborów,
- budowanie partnerstw projektowych,
- dywersyfikacja źródeł finansowania,
- inicjowanie lokalnego patronatu i sponsoringu,
- fundraising i crowdfunding,
- profesjonalizacja NGO i PES.

Cele strategiczne i operacyjne określone w Strategii będą finansowane z conajmniej kilku źródeł, które szczegółowo wskazuje Tabela 10.

Tabela 10. Źródła finansowania Strategii

Źródło finansowania	Opis	Przykłady programów/instrumentów	Potencjalne zadania/obszary
Budżet gminy	Podstawowe źródło finansowania bieżących usług i inwestycji społecznych.	Budżet Obywatelski, środki finansowe na działalność MOPS/CUS, MOK, MBP, MOSiR.	Utrzymanie instytucji, mikrogranty, wydarzenia kulturalne i sportowe, inwestycje infrastrukturalne.
Środki krajowe	Programy ministerialne, fundusze celowe, wsparcie instytucji centralnych.	PFRON, programy ministerialne, Fundusz Pracy (PUP).	Wsparcie seniorów, rodziny i dzieci, osoby z niepełnosprawnościami, profilaktyka zdrowotna, aktywizacja zawodowa.
Fundusze UE i inne	Środki zewnętrzne finansujące projekty inwestycyjne i miękkie.	EFS+ (EFS i FEAD), FEOP 2021–2027 (Fundusze Europejskie dla Opolskiego), Fundusz Spójności, Fundusze Norweskie i Szwajcarskie, Erasmus+, EKS (Europejski Korpus Solidarności).	Infrastruktura społeczna, aktywizacja, edukacja, wolontariat, projekty profilaktyczne.

Partnerstwa publiczno-społeczne i publiczno-prywatne	Współpraca z sektorem prywatnym i NGO.	PPP (partnerstwa publiczno-prywatne), sponsoring lokalnych firm, CSR (społeczna odpowiedzialność biznesu), konkursy grantowe dla NGO.	Budowa mieszkań, wydarzenia sportowe i kulturalne, programy profilaktyczne i edukacyjne.
---	--	---	--

5.5. Partycypacja mieszkańców jednym z fundamentów skutecznej realizacji Strategii

Model partycypacyjny wdrażania strategii oznacza taki sposób realizacji działań, w którym władze samorządowe, instytucje publiczne, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej oraz sami mieszkańcy współtworzą, współrealizują i współoceniają politykę społeczną gminy. Opiera się on na zasadach partnerstwa, przejrzystości i współodpowiedzialności, a jego celem jest zapewnienie, aby podejmowane działania jak najlepiej odpowiadały na realne potrzeby lokalnej społeczności i budowały trwałe więzi obywatelskie.

Zaangażowanie mieszkańców sprawia, że strategia staje się żywym dokumentem współtworzonym przez społeczność, a nie tylko administracyjnym planem. Dzięki temu działania podejmowane w jej ramach są lepiej dopasowane, skuteczniejsze, budzą większe zaufanie i angażują szerokie grupy społeczne w proces zmiany. Pełna partycypacja mieszkańców w realizacji strategii jest kluczowym warunkiem jej skuteczności, trwałości i społecznej legitymizacji, gdyż:

- **zwiększa adekwatność działań do realnych potrzeb** - mieszkańcy najlepiej znają problemy, z którymi mierzą się na co dzień – w rodzinach, w środowisku sąsiedzkim, w miejscu pracy czy nauki. To od mieszkańców Gmina otrzymuje cenne informacje o priorytetach i oczekiwaniach, dzięki czemu wdrażane działania są bardziej trafne i odpowiadają na faktyczne wyzwania;
- **buduje poczucie współodpowiedzialności za rozwój Gminy** - partycypacja powoduje, że strategia nie jest odbierana jako dokument „urzędowy”, lecz jako wspólny plan społeczności lokalnej. Mieszkańcy stają się jej współautorami i współrealizatorami, co zwiększa ich zaangażowanie w podejmowane działania oraz sprzyja solidarności i integracji społecznej;
- **wzmacnia kapitał społeczny i zaufanie do instytucji** - dialog między samorządem a mieszkańcami buduje zaufanie, poczucie sprawczości i partnerstwa. Aktywne włączenie społeczności sprzyja rozwijaniu postaw obywatelskich, wolontariatu i współpracy międzypokoleniowej. Dzięki temu rośnie potencjał lokalnej wspólnoty, a Gmina staje się bardziej odporna na kryzysy;
- **zwiększa efektywność i trwałość działań** – motywując mieszkańców do współdziałania, Gmina korzysta z dodatkowych zasobów: ich wiedzy, energii, kreatywności i gotowości

do wysiłku na rzecz wspólnoty. To sprawia, że realizacja strategii jest bardziej racjonalna pod względem ekonomicznym i daje długofalowe efekty.

Poszukując skutecznych mechanizmów włączania się mieszkańców Gminy Kędzierzyn-Koźle jako pełnoprawnych uczestników procesu wdrażania Strategii przewidziano następujące partycypacyjne formy zaangażowania członków lokalnej wspólnoty:

- Konsultacje społeczne,
- Budżet obywatelski,
- Wolontariat i inicjatywy oddolne,
- Bieżące informowanie mieszkańców o realizowanych działaniach.

Nawet najlepsza strategia partycypacyjna nie będzie w pełni realizowana bez aktywności mieszkańców i organizacji społecznych działających na terenie Gminy. Po stronie realizatorów instytucjonalnych należy rozwijanie różnorodnych form motywowania mieszkańców i organizacji do czynnego włączania się w zaplanowane działania.

Kluczowe motywatory, które zachęcą mieszkańców Gminy Kędzierzyn-Koźle do czynnego udziału w realizacji *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kędzierzyn-Koźle na lata 2026–2030* to:

- **Łatwość udziału** – różnorodne i dostępne formy partycypacji ułatwiają włączenie się w działania.
- **Poczucie wpływu** – mieszkańcy angażują się chętniej, gdy widzą, że ich opinie i pomysły są brane pod uwagę i przekładają się na konkretne decyzje.
- **Stała komunikacja** – wykorzystanie różnych kanałów komunikacji, w tym mediów społecznościowych zwiększa poziom wiedzy mieszkańców o podejmowanych działaniach.
- **Wsparcie inicjatyw** – wielowymiarowy wolontariat i możliwość realizowania oddolnych projektów daje mieszkańcom realne narzędzia do działania.
- **Prestiż i uznanie** – nagrody, wyróżnienia i publiczne docenienie aktywności prospołecznej budują prestiż osób, grup i podmiotów i motywują je do dalszych wysiłków.

Wszystkie te elementy razem tworzą system zachęt, który sprawia, że mieszkańcy nie są jedynie odbiorcami polityki społecznej, lecz jej współtwórcami i współrealizatorami, a jest to jedna z fundamentalnych wartości *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kędzierzyn-Koźle na lata 2026-2030*.

5.6. Monitoring i ewaluacja

Monitoring jako narzędzie kontroli i oceny postępów, które umożliwia sprawne zarządzanie i poprawę skuteczności działań, stanowi niezwykle ważny element wdrażania Strategii. Wskaźniki, które zostały określone dla wszystkich celów strategicznych oraz operacyjnych, to mierzalne wartości, które pozwolą ocenić, w jakim stopniu realizowane są cele i kierunki działania ujęte

w Strategii. Dzięki nim będzie możliwe śledzenie postępów, porównywanie ich w czasie i weryfikowanie, czy podejmowane działania realnie poprawiają sytuację społeczną w Gminie. Dla *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kędzierzyn-Koźle na lata 2026-2030* określono łącznie 67 wskaźników.

Tabela 11. Wskaźniki monitorowania realizacji działań określonych w Strategii

Cel strategiczny 1. Poprawa jakości życia i bezpieczeństwa społecznego osób i rodzin w trudnej sytuacji życiowej Cel operacyjny 1.1. Zmniejszenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego: 1) Liczba udzielonych świadczeń - zasiłków okresowych 2) Łączna kwota udzielonych świadczeń – zasiłków okresowych 3) Liczba udzielonych świadczeń – zasiłków celowych 4) Łączna kwota udzielonych świadczeń – zasiłków celowych 5) Liczba osób bezrobotnych, które uczestniczyły w programie “Prace społecznie użyteczne” 6) Liczba osób bezrobotnych objętych działaniami Klubu Integracji Społecznej 7) Liczba osób, które podjęły pracę w wyniku realizacji działań aktywizacyjnych 8) Liczba udzielonych porad specjalistycznych w podziale na specjalistów (np. psycholog, pedagog, terapeuta uzależnień i inne). 9) Liczba osób objętych poradnictwem specjalistycznym 10) Liczba mieszkań komunalnych 11) Liczba osób oczekujących na przydział mieszkania komunalnego 12) Liczba mieszkań socjalnych 13) Liczba osób oczekujących na przydział mieszkania socjalnego Cel operacyjny 1.2. Zwiększenie udziału osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym i zawodowym: 1) Liczba osób objętych usługami asystenckimi 2) Liczba godzin asystencji osobistej 3) Liczba zrealizowanych kampanii/akcji społecznych/projektów 4) Liczba opracowanych i realizowanych gminnych standardów dostępności 5) Liczba inwestycji miejskich mających na celu likwidację barier 6) Łączna kwota wydatków z budżetu Gminy na zwiększenie dostępności Cel operacyjny 1.3. Zwiększenie skuteczności działań wobec przemocy domowej, bezdomności i uzależnień: 1) Liczba programów/projektów 2) Liczba rodzin objętych wsparciem w formie programów/projektów

- 3) Liczba programów/projektów
- 4) Liczba rodzin objętych wsparciem w formie programów/projektów
- 5) Liczba osób bezdomnych objętych wsparciem w formie streetworkingu
- 6) Ilość godzin streetworkingu

Cel operacyjny 1.4. Wzmocnienie wsparcia rodzin w kryzysie opiekuńczo-wychowawczym:

- 1) Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, w tym samotnych rodziców i rodzin wielodzietnych
- 2) Liczba asystentów
- 3) Liczba zorganizowanych zajęć pozaszkolnych, w tym:
 - sportowych
 - rekreacyjnych
 - kulturowych
- 4) Liczba zorganizowanych przedsięwzięć w zakresie integracji rodzin ze szczególnym uwzględnieniem wydarzeń inicjowanych w środowisku lokalnym
- 5) Liczba osób, które otrzymały wsparcie specjalistyczne w placówkach wsparcia dziennego
- 6) Liczba placówek wsparcia dziennego

Cel strategiczny 2. Aktywna i zdrowa starość - rozwój kompleksowego systemu wsparcia seniorów i ich otoczenia

Cel operacyjny 2.1. Rozszerzenie oferty usług opiekuńczych i społecznych dla osób starszych:

- 1) Liczba miejsc w ośrodkach wsparcia dziennego:
 - domach dziennego pobytu
 - Klubie Senior+
 - ośrodkach wsparcia dziennego z usługami opiekuńczymi
 - ośrodkach wsparcia dziennego z miejscami całodobowymi okresowego pobytu
- 2) Liczba osób, które skorzystały ze wsparcia w formie teleopieki
- 3) Zrealizowane kategorie usług społecznych
- 4) Ilość zrealizowanych usług w poszczególnych kategoriach
- 5) Liczba osób objętych wsparciem w formie usług opiekuńczych
- 6) Liczba godzin zrealizowanych usług opiekuńczych

Cel operacyjny 2.2. Zwiększenie dostępności programów aktywizacji i integracji seniorów:

- 1) Liczba programów, projektów i inicjatyw edukacyjnych, cyfrowych, kulturalnych i sportowych dla osób 60+
- 2) Liczba godzin zrealizowanego wolontariatu
- 3) Liczba wydarzeń integracyjnych zrealizowanych na rzecz seniorów

Cel operacyjny 2.3. Wsparcie opiekunów osób zależnych:

- 1) Liczba osób, które skorzystały ze wsparcia w formie opieki wytchnieniowej
- 2) Liczba zrealizowanych godzin opieki wytchnieniowej
- 3) Ilość miejsc w Ośrodku Wsparcia Dziennego z usługami opiekuńczymi
- 4) Ilość miejsc w Środowiskowym Domu Samopomocy "Promyczek"

Cel strategiczny 3. Nowoczesne i zintegrowane usługi społeczne na poziomie lokalnym

Cel operacyjny 3.1. Profesjonalizacja systemu pomocy społecznej:

- 1) Liczba szkoleń, w których uczestniczyli pracownicy pomocy społecznej
- 2) Liczba odbytych wizyt studyjnych i staży
- 3) Liczba pracowników, którzy podnieśli kompetencje zawodowe, w tym: w toku szkoleń, wizyt studyjnych i staży
- 4) Ilość pracowników objętych superwizją
- 5) Ilość godzin superwizji dla kadr pomocy społecznej

Cel operacyjny 3.2 Rozwój partnerstw lokalnych i współpracy międzysektorowej:

- 1) Liczba projektów/inicjatyw zrealizowanych w partnerstwie
- 2) Liczba podmiotów uczestniczących w sieci współpracy lokalnej

Cel operacyjny 3.3. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego i organizacji pozarządowych:

- 1) Liczba zrealizowanych szkoleń/spotkań informacyjnych dla NGO
- 2) Liczba udzielonych porad
- 3) Liczba przyznanych grantów dla NGO
- 4) Liczba zadań publicznych zleconych NGO na zasadzie powierzenia
- 5) Liczba zadań publicznych zleconych NGO na zasadzie wspierania
- 6) Liczba udostępnionych NGO lokali i budynków na preferencyjnych warunkach
- 7) Liczba inicjatyw realizowanych przez NGO objętych patronatem honorowym Prezydenta Miasta
- 8) Liczba partnerstw z NGO na rzecz pozyskania funduszy zewnętrznych

- 9) Liczba inicjatyw integrujących i aktywizujących środowiska lokalne
- 10) Liczba inicjatyw oddolnych wdrożonych z wykorzystaniem budżetu obywatelskiego
- 11) Ilość środków finansowych przeznaczonych na dotacje w budżecie obywatelskim

Cel operacyjny 3.4. Wdrożenie zintegrowanego modelu zarządzania usługami społecznymi:

- 1) Liczba utworzonych lokalnych centrów koordynacji usług społecznych
- 2) Liczba wdrożonych innowacji społecznych (np. lokalny bank czasu, centrum aktywności lokalnej, sklep społeczny, itp.)
- 3) Liczba działań włączających mieszkańców w planowanie usług społecznych (np. panele obywatelskie, grupy robocze, konsultacje społeczne, ankiety),
- 4) Liczba wdrożonych systemów informatycznych
- 5) Liczba działań promocyjnych, w tym w formie: kampanii społecznych, reklam społecznych, marketingu bezpośredniego (ulotki, broszury, spotkania, kampanie sms) i marketingu w mediach społecznościowych (social marketingu).

Źródło: opracowanie własne

Monitoring wdrażania Strategii będzie realizowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu w cyklu rocznym na podstawie danych znajdujących się w dyspozycji Ośrodka oraz informacji pozyskanych od pozostałych realizatorów Strategii. Efekty corocznego monitoringu będą zamieszczane w *Sprawozdaniu z realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kędzierzyn-Koźle na lata 2026-2030*, a następnie przedkładane Radzie Miasta Kędzierzyn-Koźle.

Ewaluacja strategii jest procesem systematycznej oceny stopnia realizacji jej celów oraz skuteczności podejmowanych działań. Jej celem jest sprawdzenie, czy strategia rzeczywiście przyczyniła się do poprawy sytuacji społecznej w gminie i czy środki zostały wykorzystane w sposób efektywny. Ewaluacja pełni więc rolę narzędzia uczenia się i doskonalenia.

W końcowym etapie wdrażania *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kędzierzyn-Koźle na lata 2026-2030*, opracowana zostanie ewaluacja jej wdrażania w formie raportu. Uwzględni on efekty bieżącego monitoringu, coroczne sprawozdania z realizacji Strategii, a także dane pochodzące od jej realizatorów. W raporcie ewaluacyjnym znajdą się: analiza rezultatów, ocena jakości działań, skuteczności i efektywności, identyfikacja mocnych i słabych stron, a także wnioski i rekomendacje.

Spis rycin i tabel

Spis Rycin

Rycina 1. Mapa województwa opolskiego.....	10
Rycina 2. Mapa powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego.....	11
Rycina 3. Mapa Gminy Kędzierzyn-Koźle w podziale na osiedla.....	11
Rycina 4. Stan ludności Gminy Kędzierzyn-Koźle w podziale na osiedla – 31.12.2024 r.....	12
Rycina 5. Migracje w Gminie Kędzierzyn-Koźle w latach 2020-2024.....	13
Rycina 6. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogóle ludności Gminy Kędzierzyn-Koźle w latach 2020-2024.....	14
Rycina 7. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi – tendencje w ujęciu porównawczym.....	15
Rycina 8. Podmioty gospodarki narodowej w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2020-2024.....	16
Rycina 9. Podmioty gospodarki narodowej w Kędzierzynie-Koźlu wg sektorów własnościowych – lata 2020-2024.....	17
Rycina 10. Ilość osób bezrobotnych w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim w latach 2020-2024.....	18
Rycina 11. Osoby bezrobotne pozostające w szczególnej sytuacji na rynku pracy w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim – stan na 31.12.2024 r.....	19
Rycina 12. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Kędzierzyn-Koźle na 31.12.2024 r.....	20
Rycina 13. Ilość uczniów w szkołach podstawowych w Gminie Kędzierzyn-Koźle (dane dla roku szkolnego 2023-2024).....	23
Rycina 14. Formy współpracy Gminy Kędzierzyn-Koźle z organizacjami pozarządowymi w 2024 roku.....	30
Rycina 15. Liczba osób objętych pomocą społeczną w latach 2020-2024.....	36
Rycina 16. Zmiany w strukturze beneficjentów pomocy społecznej z uwagi na wiek w latach 2020-2024.....	37
Rycina 17. Powody przyznawania pomocy rodzinom w 2024 roku.....	38
Rycina 18. Ubóstwo jako przesłanka do udzielenia pomocy społecznej w latach 2020-2024.....	39
Rycina 19. Poziom bezrobocia wśród beneficjentów systemu pomocy społecznej – lata 2020-2024.....	39
Rycina 20. Długotrwała i ciężka choroba – skala zjawiska wśród beneficjentów pomocy społecznej w latach 2020-2024.....	42
Rycina 21. Problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach objętych wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2020-2024.....	45
Rycina 22. Wymiary zjawiska przemocy wśród podopiecznych systemu pomocy społecznej w latach 2020-2024.....	47
Rycina 23. Matryca celów strategicznych i operacyjnych.....	61
Rycina 24. Proces wdrażania Strategii.....	66

Spis Tabel

Tabela 1. Etapy prac nad opracowaniem Strategii.....	8
Tabela 2. Przyrost naturalny jako wypadkowa ruchu naturalnego – Gmina Kędzierzyn-Koźle, lata 2020-2024.....	13
Tabela 3. Podmioty gospodarki narodowej w Kędzierzynie-Koźlu wg klas wielkości – stan na 31.12.2024 r.....	17
Tabela 4. Pokrycie obszarów usług społecznych przez podmioty trzeciego sektora funkcjonujące w Gminie Kędzierzyn-Koźle.....	31
Tabela 5. Problemy społeczne postrzegane jako szczególnie istotne do rozwiązania w perspektywie najbliższych 5 lat w opiniach ekspertów oraz propozycje rozwiązań.....	48
Tabela 6. Wybór celów strategicznych dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Kędzierzyn Koźle na lata 2026- 2030.....	56
Tabela 7. Analiza SWOT.....	58
Tabela 8. Uzasadnienie przyporządkowania celów operacyjnych do celów strategicznych.....	62
Tabela 9. Matryca realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Kędzierzyn-Koźle na lata 2026- 2030 wraz z harmonogramem i wskaźnikami realizacji działań.....	68
Tabela 10. Źródła finansowania Strategii.....	75
Tabela 11. Wskaźniki monitorowania realizacji działań określonych w Strategii.....	78

Bibliografia

1. Strategia Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2030 r.
2. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kędzierzyn-Koźle na lata 2021–2025.
3. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Kędzierzynie-Koźlu na lata 2024-2030.
4. Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2025–2027.
5. Polityka Senioralna w Gminie Kędzierzyn-Koźle na lata 2024-2029.
6. Program współpracy Gminy Kędzierzyn-Koźle z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2025.
7. Program osłonowy „Korpus Wsparcia Seniorów”.
8. Program „Posiłek w szkole i w domu”.
9. Program Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027 Podprogram 2024
10. Program „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2025.
11. Program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2025.
12. Uchwała Rady Miasta Kędzierzyn-Koźle o przystąpieniu do Programu „Opolska Karta Rodziny i Seniora”.
13. Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – Uczestnictwo – Solidarność.
14. Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.).
15. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 – Ekonomia Solidarności Społecznej.
16. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności.
17. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 (SRKL 2030).
18. Wojewódzka Strategia Polityki Społecznej na lata 2016.
19. Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/>
20. <https://bip.powiat.kedzierzyn-kozle.pl/9980/stowarzyszenia-zarejestrowane-w-krajowym-rejestrze-sadowym.html>
21. <https://bip.powiat.kedzierzyn-kozle.pl/9981/fundacje.html>
22. Sprawozdanie z Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Kędzierzynie-Koźlu na lata 2024-2030 za rok 2024.
23. POLSENIOR2, Wstępne wyniki badania przeprowadzonego w latach 2014-2020, <https://polsenior2.gumed.edu.pl/>
24. Raport o stanie Gminy Kędzierzyn-Koźle obejmujący podsumowanie działalności Prezydenta Miasta Kędzierzyn-Koźle w 2024 r.

25. Załącznik do Raportu o stanie Gminy Kędzierzyn-Koźle za 2024 rok: Sprawozdanie z realizacji Programu współpracy Gminy Kędzierzyn-Koźle z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami działającymi w zakresie pożytku publicznego za 2024 rok.
26. Załącznik do Raportu o stanie Gminy Kędzierzyn-Koźle za 2024 rok: Sprawozdanie z realizacji Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Kędzierzyn-Koźle na lata 2021-2025.
27. Załącznik do Raportu o stanie Gminy Kędzierzyn-Koźle za 2024 rok: Sprawozdanie z realizacji Programu Ochrony Zdrowia za 2024 rok.
28. Załącznik do Informacji o realizacji „Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2030 roku”: Monitoring działań podejmowanych w roku 2024.
29. Raport o stanie Powiatu Kędzierzyńsko – Kozielskiego za 2024.